

1 § Justering av protokoll

Protokollen för den 8, 9, 12 och 13 maj justerades.

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Linda Wemmert* (M) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 24 maj, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Gustav Schyllert* (M).

3 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Linda Wemmert* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet från och med den 24 maj.

Kammaren biföll denna avsägelse.

4 § Meddelande om aktuell debatt om FN:s klimatpanels senaste vetenskapliga rapport

Andre vice talmannen meddelade att på begäran av Vänsterpartiets riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om FN:s klimatpanels senaste vetenskapliga rapport anordnas *torsdagen den 5 juni kl. 12.00*.

Från regeringen skulle miljöminister *Lena Ek* (C) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt med anledning av IPCC:s senaste vetenskapliga rapport

FN:s klimatpanel har presenterat sin vetenskapliga rapport om klimatförändringens påverkan på människor och ekosystem (WG2-AR5). Rapporten ger en tydligare bild av klimatförändringens omfattande konse-

kvenser för våra samhällen. Förra delrapporten kom i höstas (presenterades i Stockholm) och fokuserade på det vetenskapliga underlaget för klimatförändringen. Denna rapport har klimatförändringens samhälleliga konsekvenser som huvudtema. Områden som berörs är: utbredningen av mer extrema väderhändelser, livsmedelsförsörjning, brist på färskvatten, risken för ökat antal våldsamma konflikter och krig, ökat antal s.k. klimatflyktingar, spridning av sjukdomar och ökad press på ekosystemen. Rapporten lägger också stor vikt vid behovet av anpassning till ett förändrat klimat. Stora delar av våra samhällen måste planeras om. Städer, infrastruktur och livsmedelsförsörjning måste i framtiden göras på ett sätt som klarar ett varmare klimat med förändrade förhållanden. Det här kommer att ställa mycket stora krav på det politiska systemet på lokal, nationell och global nivå.

FN:s klimatpanel – IPCC – är världens mest robusta politiskt-vetenskapliga organ för att följa klimatförändringarna. Syftet med IPCC är att förse världens beslutsfattare med gedigna underlag för att klimatförändringarnas omfattande konsekvenser ska kunna hanteras av det politiska systemet.

Den senaste rapporten pekar på långtgående konsekvenser av klimatförändringarna för våra samhällen och att tiden är knapp. Vänsterpartiet anser därför att en aktuell riksdagsdebatt med anledning av IPCC:s senaste vetenskapliga rapport ska genomföras. Detta för att riksdagen ska ges möjlighet att diskutera och för att riksdagen ska få besked om vilka åtgärder regeringen avser att vidta.

Stockholm den 31 mars 2014

Hans Linde

gruppledare för Vänsterpartiet

5 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde onsdagen den 30 april hade kommit in.

6 § Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2013/14:33 för tisdagen den 13 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från arbetsmarknadsutskottet.

7 § Anmälan om faktapromemorior

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2013/14:FPM83 Rekommendation om bolagsstyrning, till civilutskottet

2013/14:FPM85 Meddelande om Hyogo-ramverket: riskhantering för att skapa motståndskraft *KOM(2014) 216* till försvarsutskottet

8 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2013/14:228 till finansutskottet

Motioner

2013/14:T11–T13 till trafikutskottet

9 § Svar på interpellationerna 2013/14:350 och 390 om inbördeskriget i Syrien och destabiliseringen av läget i Mellanöstern

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Jabar Amin och Amineh Kakabaveh har frågat mig vad jag avser att göra till stöd för demokratisering och fred i syriska Kurdistan och inom EU och FN för att få ett slut på kriget, säkra finansiering av FN-appellen för Syrienkrisen, asyl för palestinier i grannländerna och stöd till säkerhetsrådets resolution 2139. Jag väljer att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Regeringen ser med största allvar på kriget i Syrien och den förstörelse och det lidande det orsakar för Syriens befolkning. Kriget och dess konsekvenser innebär också stora risker för Syriens grannländer. De rådsslutsatser som antogs av EU:s utrikesministrar den 14 april visar med all tydlighet att EU ser med oro på situationen.

Konflikten i Syrien är komplex, och regionala motsättningar tar sig uttryck på marken i Syrien. För att åstadkomma ett slut på kriget måste därför de regionala nyckelaktörerna, inklusive Iran, involveras närmare i de politiska ansträngningarna. Sverige verkar internationellt för att så också ska ske.

En annan orsak till att det internationella samfundet inte har lyckats agera kraftfullt för att stoppa konflikten och lidandet i Syrien är att Ryssland har lagt in sitt veto mot en resolution i FN:s säkerhetsråd samt förhindrat att förslag lagts fram i rådet genom att hota med sin vetorätt. Sverige och EU har enträget förordat en politisk lösning på konflikten och har därför gett ett entydigt stöd till Genèveprocessen. Detta arbete kommer att fortsätta.

Sverige var pådrivande för antagandet av en humanitär resolution i FN:s säkerhetsråd. Generalsekreterarens första rapport till säkerhetsrådet om den humanitära resolutionen 2139 visar på bristande efterlevnad. Det bör dock tydliggöras att resolutionen riktar sig till de stridande parterna, som bland annat beordras tillåta humanitärt tillträde och respektera den internationella humanitarrätten. De humanitära aktörerna kan inte beskyllas för att resolutionen inte efterlevs. FN-organen arbetar under svåra omständigheter, och exempelvis FN:s hjälporgan för palestinska flyk-

tingar, Unrwa, har förlorat personal i Syrien. Sverige kommer fortsatt att vara pådrivande för att resolutionen följs upp i säkerhetsrådet.

Den humanitära appellen för Syrien och den regionala responsplanen är båda fortsatt underfinansierade. Sverige och EU uppmanar kontinuerligt hela givarsamfundet att bidra och ser positivt på att Kuwait nyligen har utfäst 500 miljoner dollar. EU är sammantaget den största givaren till Syrienkrisen, och Sverige har bidragit med över 1 miljard kronor i humanitärt bistånd sedan kriget bröt ut.

Hanteringen av syriska flyktingar som kommer till Syriens grannländer är i första hand ett ansvar för myndigheterna i dessa länder. Det är av yttersta vikt att dessa länder följer det internationella regelverket och inte bryter mot principen om att en stat inte får utvisa eller avvisa en flykting dit dennes liv eller frihet kan hotas. Detta är något som EU kontinuerligt för fram i dialogen med grannländerna.

FN:s flyktingorgan UNHCR arbetar särskilt med syriska flyktingar i regionen, och i Libanon och Jordanien verkar även Unrwa för att bistå palestinier. Sverige avser att fortsatt ha ett nära samarbete med dessa aktörer och kommer även i fortsättningen att följa utvecklingen avseende skyddet för flyktingar på flykt från Syrien.

Jag vill även framhålla det faktum att Sverige är ett av de länder utanför regionen som tagit emot det största antalet palestinier på flykt från Syrien. Sedan krisen i Syrien inleddes har 11 500 statslösa palestinier sökt asyl i Sverige, och en majoritet av dessa har flytt undan våldet i Syrien. Det är nästan lika många som de ca 13 000 palestinier som tagit sig från Syrien till Jordanien. Merparten av palestinerna, ca 52 000, har flytt till Libanon.

Sverige verkar för en hållbar politisk lösning för hela Syrien och hela det syriska folket. Det är viktigt att även exempelvis kurdiska intressen representeras vid förhandlingarna i FN:s regi när dessa någon gång kan återupptas igen. Jag har uppmanat både regimen och oppositionen att anstränga sig för att nå ut till alla delar av den syriska befolkningen, även till dem som ännu inte kommit till tals.

En politisk lösning måste bevara Syriens multietniska samhälle, vilket EU har arbetat för sedan konflikten bröt ut. Säkerhetsrådets resolution 2139 uppmanar också samtliga aktörer att vidta åtgärder för att skydda etniska, religiösa och konfessionella grupper. EU uttrycker i rådslutsatserna från den 14 april återigen oro över de kristnas utsatta situation i Syrien.

Anf. 2 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Låt mig börja med att tacka utrikesminister Carl Bildt för att han har kommit till riksdagen dels för att besvara interpellationen, dels för att föra en dialog om den västra delen av Kurdistan, Rojava.

Utrikesministern vet mycket väl att det kurdiska folket i Syrien under det senaste halvsekle har betraktats som andra klassens medborgare, utrikesministern vet mycket väl att de har betraktats som utlänningar i sitt eget land och utrikesministern vet mycket väl att de har fråntagits många av sina legala rättigheter.

De kristnas situation kan inte heller ha undgått utrikesministern. De har betraktats som ett B-lag i ett land som de har levt i under tusentals år. Nu håller kurder, kristna och araber i ett område på att bygga fred och

demokratiska institutioner. Det är i Rojava i den västra delen av Kurdistan. För drygt tre månader sedan var jag där själv under ett par dagar. Jag besökte Qamishlo, Amuda och Derek för att se situationen på nära håll. Där noterade jag att man håller på att bygga demokratiska institutioner. Där, till skillnad från i övriga Syrien, var det relativt fred. Där fanns det en överenskommelse över regiongränserna och de etniska gränserna. Där fanns det en vilja att se framåt och inte bara se till det akuta. Man såg till frågor om jämställdhet, om miljö, om tolerans och om en framtid tillsammans.

Jag anser att det ligger i det internationella samfundets intresse att stödja en sådan positiv utveckling i en region där det råder ett ohyggligt krig. Överallt är det förstörelse, förutom i mer eller mindre en region. Då ligger det även i Sveriges intresse att stödja både freden och demokratiseringsprocessen i området. Utan stöd från det internationella samfundet finns det nämligen risk för kollaps även där.

I det interpellationssvar som nyss gavs anser jag att det fattas en hel del. Det fanns förvisso en punkt som jag tycker att man bör betona. Det är kurdernas deltagande i de internationella förhandlingarna om Syriens framtid, som utrikesministern nämnde. Men det behövs betydligt mer från det internationella samfundet, och det behövs betydligt mer från Sverige.

Min fråga till utrikesministern blir således: Vad avser Sverige att göra för att stödja både freden och demokratiseringsprocessen i västra delen av Kurdistan?

Anf. 3 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesminister Carl Bildt för svaret, för redogörelsen och också för de ansträngningar han försöker göra i ett oenat FN och i ett världssamfund som står helt handfallet inför kriget i Syrien som har pågått i snart fyra år. Det är inne på fjärde året nu.

Konsekvenserna är fruktansvärda för alla oskyldiga människor. Över 110 000 civila människor har dödats; 11 000 är bara barn. Många miljoner människor är också på flykt, även i sitt eget hemland. Dessutom nås mer än en tredjedel av befolkningen, ca 6,5 miljoner, inte av någon hjälp alls i områden som Bashar al-Asad inte har någon kontroll över. De människorna får inte någon hjälp, förnödenheter, medicin eller vatten trots att resolution 2139 har antagits enhälligt av hela FN. Men den fungerar inte eftersom regimen vägrar låta internationella organisationer komma in och ge hjälp. Det har vi fått veta från såväl internationella Rädda Barnen, Röda Korset och andra internationella organisationer som faktiskt är godkända och registrerade. Men de får inte komma in och ge sitt stöd.

Nyligen hörde jag att England försöker minska sitt bistånd till just FN med 20 procent eftersom det inte fungerar och inte når de människor som verkligen behöver. Det går i stället direkt via andra organisationer som kan ge hjälpen. Sverige är generöst och betalar, vilket är väldigt bra. Men jag tycker att om hjälp inte når de människor som mest behöver det, människor som svälter, måste vi i så fall också göra det villkorligt helt enkelt. Det finns områden som regimen belägrar och som har tagit emot bistånd där människor svälter.

Interpellationen skrevs egentligen i mars. Då kom Amnesty International med en rapport om byn Yarmuk där människorna svält och barn dog – vi såg en hel del hemiska foton på nyheterna. Det innebär att det är ett jättestort problem att humanitär hjälp inte kommer fram trots att det finns en resolution som hela FN har skrivit under. Alla är eniga, men det fungerar ändå inte. Därför menar jag att det faktiskt behövs mer ansträngningar här, utrikesministern.

Sverige är en röst. Och Sverige skulle till exempel kunna börja med att påverka de nordiska grannländerna och sedan gå vidare till de länder som tycker som vi. Stormakterna sätter sina egna maktintressen före människors, barns, kvinnors, handikappades, de mest behövandes intressen. För att få en mer internationell lösning på kriget och konflikten i Syrien skulle vi kanske göra ännu mer kraftfulla insatser och göra frågan politisk. Jag håller fullständigt med om att det inte går att lösa på något annat sätt. Det är bra att utrikesministern också har uttryckt det och försöker pusha på. Men man måste göra det även med andra medel. Ensam går det inte men kanske tillsammans med andra.

Anf. 4 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för svaret till interpellationerna.

Det är närmast ett mirakel att det i dagens Syrien finns en region, Rojava, där trevande steg mot demokrati och en fredlig utveckling nu tas. I ett land där en despotisk härskarfamilj har styrt med järnhand i snart ett halvsekel satsar man i Rojava, västra Kurdistan, på att decentralisera makten till självstyrande kantoner där också araber, assyrier och andra grupper som inte tillhör områdets kurdiska majoritetsbefolkning garanteras rättigheter. Här finns även för Mellanöstern ovanliga jämställdhetsambitioner. Exempelvis har det största partiet, PYD, en kvinnlig och en manlig partiordförande.

Man ska givetvis inte romantisera utvecklingen i Rojava. Självfallet kan ingen i dag veta i vilken utsträckning dagens förhoppningar kommer att förverkligas. Däremot kan vi vara rätt säkra på att en positiv utveckling blir sannolikare om vi i Sverige och andra demokratiska länder lyssnar till de vädjanden om hjälp som nu kommer från Rojava. Själv fick jag möjlighet till ett mycket givande tankeutbyte med Saleh Muslim och Sinam Mohammad, två nyckelpersoner i ledningen för det nya autonoma Rojava, när de i februari besökte Sverige. De vädjade om allt från materiellt till politiskt stöd och underströk hur mycket det skulle betyda om inte bara den svenska staten utan även kommuner och civilsamhälleliga organisationer i vårt land engagerar sig i solidaritetsarbetet.

Mot den bakgrunden skulle jag vilja fråga utrikesministern vilka konkreta steg Sverige och det svenska samhället skulle kunna ta för att stödja en positiv utveckling i Rojava.

Företrädare för FN har nyligen haft samtal med Rojavas ledning och öppnat dörren på glänt för ett engagemang från världsorganisationens sida. Bedömer Carl Bildt att Sverige och den svenska FN-delegationen skulle kunna vara pådrivande här?

Turkiet har reagerat starkt negativt på att få ytterligare en autonom kurdisk region som granne, och åtskilligt tyder på att den turkiska regeringen ger betydande stöd till al-Qaida-anknutna grupper som al-Nusra

som bekämpar den sekulära ledningen för Rojava. Jag undrar därför om Carl Bildt är beredd att föra en aktiv dialog om detta med regeringen i Ankara.

Många svenska kommuner har i dag ingått kommunala partnerskap med utomeuropeiska kommuner som finansieras med statliga medel ur Sidas budget. Den här sortens understatligt internationellt samarbete växer snabbt på många håll i världen och kan spela en betydande roll för att bygga relationer med samhällen i svårt dysfunktionella stater som till exempel Somalia och Syrien. Tror utrikesministern att detta kan vara ett sätt att nå fram till människorna i Rojava?

Anf. 5 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern som har besvarat interpellanternas frågor och kommit hit för att debattera dessa oerhört viktiga saker.

För drygt ett år sedan reste jag, tillsammans med Amineh Kakabaveh, till gränstrakterna i sydvästra Turkiet där vi besökte flyktingläger och sjukhus. Vi besökte också ett flyktingläger inne i Syrien. Vi fick en liten glimt av det ofattbara, ohyggliga lidande som människor från Syrien utsätts för i sitt eget land eller som flyktingar i grannländer som en följd av den syriska regimens förtryck och våld mot den egna befolkningen. Förtrycket har lett till det fruktansvärda, blodiga och utdragna kaos som nu råder i landet. Sedan dess har det blivit ännu värre. Många fler har drabbats, och grundfrågorna kvarstår.

Vad kan vi i Sverige göra för att hjälpa till att lindra lidandet och nöden och framför allt få till stånd en politisk lösning som sätter stopp för mordandet och möjliggör en fredlig framtid för Syriens folk?

Det finns få ljuspunkter i mörkret, men utvecklingen i syriska Kurdistan, Rojava, är en. Som Jabar Amin och Valter Mutt berättade har man mot alla odds lyckats undvika den värsta förödelsen och börjat bygga upp samhället. Människorna där behöver naturligtvis stöd och hjälp från omvärlden för att komma vidare. Deras situation är svår och utsatt. De angrips av beväpnade islamistiska organisationer, och behovet av akut hjälp är stort. Inte minst behövs mat. Det är givetvis viktigt att också bistå i uppbyggnaden av demokratiska institutioner och ett i alla avseenden fungerande samhälle.

Även jag skulle vilja be utrikesministern utveckla vad mer vi kan göra konkret, hur Sverige kan hjälpa till på bästa sätt med att bygga demokrati och en rättsstat. Det vore mycket intressant att höra. När det gäller den akuta nödhjälpen undrar jag hur vi just nu kan nå fram till Rojava med den.

Utrikesministern sade att Sverige verkar för en hållbar politisk lösning för hela Syrien och hela det syriska folket och att det är viktigt att också kurdiska intressen representeras vid förhandlingarna i FN:s regi när de återupptas. För att uppnå en varaktig fred krävs att hela den syriska befolkningen, kvinnor såväl som män, blir en självklar del i fredsprocessen och i att efter konflikten forma samhället. Även här är Rojava intressant då där faktiskt finns, som Valter Mutt nämnde, uttalade jämställdhetsambitioner.

Jag vill verkligen uppmana utrikesministern att inte glömma kvinnorna. FN:s resolution 1325, som antogs enhälligt av FN:s säkerhetsråd

för 13 år sedan, slår fast att i fredsprocesser ska både kvinnors och mäns perspektiv beaktas. Det är en bindande resolution för alla medlemsländer. Det finns ytterligare en, 2122, som kräver att kvinnor ska delta i hela fredsprocessen och finnas med på alla beslutsnivåer för att både förhindra och lösa konflikter.

Jag undrar om utrikesministern kunde utveckla konkret på vilket sätt han kommer att verka för att kvinnor ska få sin givna plats i fredsprocessen framöver.

Anf. 6 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Låt mig börja med den sista punkten. Vi gjorde betydande insatser i samband med den process som startade i Montreux, fortsatte i Genève och därefter dess värre inte resulterade i någonting. Vi gjorde det just för att se till att det blev kvinnlig representation. Jag hade separata möten med kvinnliga representanter av olika slag. Det var behjärtansvärt. Dess värre rann det skedet av fredsprocessen ut i sanden, men insatser gjordes.

Den humanitära situationen är desperat, eller mer än desperat. Vi kan från svensk sida i alla fall säga att vi har gjort vad vi kunnat. Vore det möjligt för oss att göra mer skulle vi säkert göra det, men det är en situation där vi tyvärr helt enkelt är begränsade i möjligheterna. Det är en situation som till stora delar ligger utanför vår kontroll. Vi var pådrivande när det gällde att ta initiativ till det som så småningom, alldeles för sent, blev resolution 2139.

Vi har varit ett av de ledande länderna när det gällt finansiellt bidrag till flyktingar dels i Sverige, för all del en mindre del av det hela, dels i närområdet och sedan i form av den konkreta humanitära hjälpen inne i Syrien. Där är svårigheterna, som påpekas i mitt svar och av interpellanterna, mycket betydande. De olika FN-organisationerna försöker komma fram, men det är klart att vårt stöd också ges genom andra.

Låt mig nämna Internationella rödakorskommittén, som fortfarande har viss förmåga att operera över territoriet i dess helhet. Svårigheten är dels att regimen använder mat och hjälp som ett politiskt instrument, dels att splittringen mellan olika väpnade grupperingar inom oppositionen tilltar. Jag talade med en hjälporganisation som målade beskrev alla de förhandlingar de måste ha med olika organisationer i Aleppoområdet för att ta sig fram några enstaka kilometer och kunna ge den hjälp som människorna så väl behöver. Vi måste därför fortsätta ansträngningarna.

Freden kan bara komma genom en politisk lösning. Det som inträffat sedan interpellationssvaret skrevs är att Lakhdar Brahimi dess värre har avgått. FN:s generalsekreterare Ban Ki Moon var i Stockholm i onsdags och hade överläggningar, inte minst med statsministern, om den situation som nu råder och de överväganden som han gör för att försöka få i gång, kanske efter några veckor och kanske på ett något nytt sätt, någon typ av politisk process. Det finns ingen anledning att vara omedelbart optimistisk om man läser Lakhdar Brahimis avskedsord till säkerhetsrådet, men där finns vissa trådar, och det är det internationella samfundets skyldighet att göra sitt yttersta för att se vart de kan leda.

Så till situationen i de olika delarna, och då enkannerligen de kurdiska delarna i de östliga delarna av Syrien. Det är viktigt att ha med den kurdiska delen i fredsprocessen. Vi har verkat för det, men det är försett

med vissa svårigheter. Sedan skulle jag nog säga att den bild av PYD som tecknas av debattörerna är lite åt det romantiska hållet. Vi ska inte glömma att det är en organisation som både varit allierad med och till viss del varit en del av PKK. Det vi nu ser är delvis en funktion av en överenskommelse med Asadregimen. Det är ingen tvekan om att PYD och Asad till stor del har varit i säng med varandra, om man kan använda det uttrycket, och de facto råder det vapenvila mellan dem.

Om det är bra eller dåligt kan diskuteras, men då är vi tillbaka i den stora frågan, nämligen om vi ska göra fred med eller mot Asad. Svaret på den frågan kanske kan komma att påverka hur vi ser på utvecklingen i just den delen av landet.

Anf. 7 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Det finns en tråd i utrikesministerns svar som man skulle kunna bygga på, den om vikten av att även de kurdiska delarna, kurdiska representanter, representanter för Rojava, finns med i de internationella förhandlingarna om både Syriens framtid och framtiden för de olika regionerna. Där behövs ett aktivare ställningstagande från Sveriges sida. Jag har inte noterat att det finns.

Jag menar att det finns en hel del som Sverige skulle kunna göra. Man skulle till exempel kunna underlätta viseringarna för representanter för Rojava, vilket inte är fallet i dag. Jag noterar att många av de främsta företrädarna för Rojava nekats visum till Sverige. Det har varit ett önskemål från Rojavs representanter att underlätta visering till exempel för att kunna utbyta politiska åsikter och påverka regimen.

Sveriges regering, utrikesministern och Utrikesdepartementet skulle i möten med representanter för Rojava definitivt kunna utbyta åsikter och påverka varandra. Man skulle kunna bidra med mer bistånd till byggandet av fred och administration av en rättsstat. Man skulle kunna protestera mot den blockad som västra Kurdistan utsätts för av Turkiet. Sverige skulle kunna öppna det konsulat eller kontor som en gång i tiden fanns i Aleppo, nu när hela landet mer eller mindre är i ruiner. Är det möjligt att öppna ett ambassadkontor eller ett konsulat i den del som fungerar i Syrien nu när ambassaden är flyttad till om det är Beirut?

Det är några av de åtgärder som man definitivt skulle kunna vidta från Sveriges sida. Jag vill därför fråga utrikesministern: På vilket sätt skulle Sverige kunna gå vidare med dessa frågor? Är det möjligt på någon av punkterna? Jag tror att det skulle gynna både Sveriges och kurdernas intressen, liksom hela det syriska folkets intressen med alla de folkgrupper och religioner som där finns.

Anf. 8 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Det är väldigt problematiskt och inte trovärdigt om man kommit överens om en resolution och det sedan inte fungerar i FN. Det är svårt att tro på ett samfund som antagit en resolution som inte fungerar i praktiken.

Frågan är då om man verkligen ska ge bistånd. Varför? Vem ska använda det om det inte går till Rojava, till de belägrade områdena eller till flyktingläger, exempelvis dem som Annika nämnde? Vi har redan varit i Syrien och i Turkiet. Jag var också för drygt ett år sedan i Kurdistan och Irak.

UN Womens nyaste rapport från förra veckan heter *'We just keep silent'* – vi håller bara tyst. Rapporten handlar om sexuella övergrepp, trakasserier, utnyttjande av barn och tvångsäktenskap. Man köper och säljer killar och tjejer i Kurdistan och Irak. Det är faktiskt också kurder som har flytt. Över 100 000 kurder finns inne i Irak. Jag har varit i ett av lägren. Ca 800 personer befann sig där.

Den här rapporten bekräftar precis vad jag sagt. Jag hade en debatt med Carl Bildt här. Ett år har gått, men man har inte fört den här dialogen. Människor flyr för sina liv undan krig och död till grannländerna, och så ska de bli utsatta för de här formerna av förtryck. Hur kommer det sig? Det är helt oacceptabelt, och det måste stoppas. Jag hoppas verkligen att utrikesministern kommer att föra dialoger med KRG och den irakiska regeringen. Men det gäller också Libanon och Jordanien, där många är tvungna att sälja sina barn. Barnäktenskap finns inte. Det handlar bara om att sälja och köpa. De här människorna behöver stöd. De kan inte försörja sina barn.

Det här är en situation som också påverkar resten av världen. Människovärdet i sig är egentligen det viktigaste, men det hänger även ihop med vattenförsörjning, infrastruktur, medicin, mat och allt annat. Det finns mycket att säga om konflikten i Syrien, och man vet inte vilka delar man ska hinna med på de här minuterna i interpellationsdebatten. Men jag tror att det är totalt omöjligt att nå fred om man inte har med sig kvinnorna, kurderna och assyrierna/syrianerna.

Jag vill nämna att advokaten Abgar Moshe gripits i Damaskus. Han är brorsa till den tidigare gripne Gabriel Moshe, som jag ställt en skriftlig fråga om till utrikesministern. Jag hoppas att utrikesministern tar upp den här frågan. Det är helt oacceptabelt att de här människorna grips på grund av sin etniska bakgrund och sin aktivism.

Det finns jättemycket problematik i de olika delarna. Men för att kunna åstadkomma något när det gäller flyktingarnas situation, kvinnornas situation och kurdernas situation handlar det som jag sade tidigare helt enkelt om att prata med andra länder, diskutera och få ihop människor, länder och utrikesministrar som tänker som Carl Bildt och Sverige i den här frågan. Man kan inte ha belägring där också bara för att Asad är där. Det kan vara bra eller dåligt, men det är egentligen bättre att de är självständiga nu än att de ska behöva lämna sitt område för al-Qaida och andra organisationer.

Anf. 9 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Nej, självfallet ska man inte romantisera utvecklingen i Rojava, vilket jag också betonade i mitt inlägg. Jag är enig med utrikesministern om detta. Men när jag har lyssnat på journalister som rest i området, statsvetare som specialiserat sig på den här delen av världen och för den delen nyckelpersoner som Saleh Muslim och Sinam Mohammad, som var i Sverige nyligen, har jag ändå slagits av att det finns ett dialogiskt förhållningssätt. Jag har inte mött något dogmatiskt förhållningssätt till de här frågorna. Det är det definitiva intrycket, i alla fall för mig.

Sedan är det klart att det ingås oheliga allianser i alla konflikter. Jag känner också till att det finns spekulationer om att ledningen för Rojava har något slags deal med Asadregimen. Men det är inget nytt under so-

len. Själve Winston Churchill sade under andra världskriget att han kunde försvara samarbetet med Sovjetunionen – åtminstone i underhuset, lade han till.

Jag fick inget riktigt konkret svar, tycker jag. Det innebär ändå en liten strimma av ljus att vi har en del av Syrien, detta helvete på jorden, där det är relativt fredligt, där det uppenbarligen går att göra någonting och där man vädjar om omvärldens stöd och utökade relationer. Det skulle vara intressant om utrikesministern kunde konkretisera lite mer vad vi skulle kunna göra för att efterkomma denna vädjan.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 10 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Självklart vill inte heller jag romantisera det som pågår i Rojava. Jag vet inte allting om vad man tänker och tycker där. Men jag tycker ändå att man får gripa efter de halmstrån som finns. Finns det någonting litet att bygga på för att få i gång en demokrati och ett fungerande samhälle är det väl värt att försöka. Det gäller till exempel det Valter Mutts nämnde. Kan det kanske också finnas möjligheter att uppmuntra samarbete på kommunal nivå och så vidare? Människor är sig lika mest överallt. Man vill leva i fred, frihet och säkerhet. Kan någonting sådant vara möjligt? Men jag behöver inte upprepa det Valter Mutt har sagt.

Jag vill passa på att lyfta fram en annan sak, och det gäller det humanitära. Det är bra att vi tar emot flyktingar, ger humanitärt bistånd och så vidare. Men jag fäster mig vid att utrikesministern säger att det främst är Syriens grannländer som har ansvar för hanteringen av de flyktingar som kommer dit. Visst är det så. Vi i Sverige och EU har dock ett ansvar att hjälpa dem, för det är en enorm, fullständigt övermänsklig uppgift de får ta på sig. Till exempel har Libanon, ett land med liten yta och fyra miljoner invånare, varav en majoritet är fattiga, tagit emot uppemot en och en halv miljon flyktingar, enligt Rädda Barnens chef som besökte riksdagen för en tid sedan. Det säger sig självt att det är ohållbart och att vi i resten av världen måste öka våra insatser och se till att de blir effektiva.

En konkret fråga som lyfts fram bland annat av hjälporganisationerna är hur det humanitära biståndet till flyktingarna i Syrien och dess grannländer bäst organiseras, inte minst från Sverige. De efterlyser en subregional strategi från svensk sida, det vill säga en strategi för hela området runt Syrien. Jag vill ta tillfället i akt att fråga utrikesministern om en sådan kommer att tas fram, även om det naturligtvis främst är biståndsministerns ansvar.

Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Subregionala och regionala strategier arbetar vi med inom Europeiska unionen. Vi ska inte glömma att Sverige är finansärer, men väldigt mycket av det operativa arbetet sker inom ramen för EU, FN respektive de internationella humanitära organisationerna. Sverige har inom EU-diskussionen betonat vikten av det regionala perspektivet i det vi gör. Det är väldigt viktigt, som påpekas.

Det humanitära arbetet är väldigt krävande. Samtidigt som vi ger starkt stöd till de olika humanitära organisationerna mänskligt, politiskt och finansiellt ska vi vara medvetna om de mycket svåra utmaningar de står inför. Dock ska också sägas att hjälpen når fram till miljoner männi-

skor inne i Syrien. Med all rätt fokuserar vi på dem som inte får hjälpen och de problem som ännu inte är lösta. Men vi ska inte glömma att det trots allt sker ett oerhört hjälparbete som når väldigt många människor inne i landet. Det kan förefalla hopplöst, men det är inte alldeles så.

Angående de kurdiska delarna av landet vill jag berätta en liten anekdot som illustrerar problematiken. Jag talade med en ledande företrädare för den syriska oppositionen i samband med Montreuxsamtalen och frågade om det inte vore bra om även kurderna kunde sitta med där. Då svarade vederbörande att det vore väldigt bra och att de var välkomna, men att de skulle sitta på andra sidan bordet, på regimsidan. Detta illustrerar problemet med den syriska oppositionen i dess helhet. Vi ska inte splittra den, vi måste ena den. Den har splittrats för mycket. Det gäller också relationerna mellan kurderna, enkannerligen PYD – kurderna har många olika grupperingar, som påpekats – och de ledande grupperingarna i oppositionen i dess helhet. Vi ska inte segmentera Syrien för mycket. Vår ansträngning har varit att försöka ena den syriska oppositionen, inklusive den kurdiska komponenten.

Det har varit svårt. Anklagelserna har farit fram och tillbaka genom luften. Jag ska inte gå längre än vad jag redan har gjort med anklagelser och vad som är bakgrunden till detta. Det är inte någonting som vi i detaljer kan ta ställning till, men vi kan notera att det är där som det avgörande problemet ligger.

Det är viktigt att det sker en dialog med andra. Jag noterar att PYD-ledningen har varit i Ankara minst två gånger för överläggningar trots att kärleken mellan de två enheterna kanske inte har varit det mest påfallande genom historien. Samma gäller KRG i Erbil där spänningsförhållandet gentemot PYD är mycket påtagligt av skäl som vi alla är medvetna om.

Jag tror att vi ska hysa respekt för att det är de som måste sortera ut detta. Framför allt måste det ske i en större enighet inom den syriska oppositionen för att det ska vara möjligt att få en syrisk politisk överenskommelse. Jag skulle vara skeptisk mot svenska insatser som skulle kunna tolkas som att vi vill splittra Syrien ytterligare och att vi vill försvåra arbetet att ena den syriska oppositionen.

När detta är sagt är det självfallet så att hjälparbete ska nå alla delar av Syrien och att hjälp når även dessa delar av Syrien. Men det ska inte ske enligt politiska kriterier utan efter humanitära kriterier. Hjälpen ska ges till de nödlidande människorna oavsett vilka de är och oavsett var de är i det krigshärjade Syrien.

Slutligen ser jag inte några möjligheter att utvidga vår diplomatiska representation inne i Syrien i dag. Det är tillräckligt besvärligt som det redan är. Vi har inte stängt ambassaden i Damaskus, men den är heller inte så hemskt öppen om jag ska vara alldeles ärlig. Några ytterligare steg i den delen tror jag inte att det finns förutsättningar att ta just nu.

Anf. 12 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Utrikesministern använde sängmetaforen. Är det någon som har legat i säng med al-Asad-regimen är det många av västregeringarna inklusive Sveriges regering under fyra decennier. Jag tänkte bara påpeka det här.

Jag menar att det är bättre att utveckla området och regionen genom en vapenvila än att få sitt land och sin region ödelagda som i Aleppo. Det tror jag att även utrikesministern håller med om. Man vill inte ha krig utan någon form av överenskommelse så att man kan utveckla det som vi alla hoppas på. Det är en utveckling mot ett fredligare och ett mer demokratiskt Syrien i dess alla delar.

Jag kan inte undgå att fråga utrikesministern: Handen på hjärtat, är det inte bättre att stödja ett område där det är mer eller mindre fred i stället för att säga att det är en romantisering att tala om det? Är det inte bättre att stödja ett område i stället för ett annat där kvinnorna är totalt frånvarande förutom i en region? Är det inte värt någonting?

I ett område talar man aldrig om den framtida miljön och klimatet medan man i ett annat område säger att det är något viktigt som vi måste prioritera. Även om inte allting är perfekt och enligt den världsbild som utrikesministern vill ha borde det finnas någon skillnad. Utrikesministern borde se någon skillnad i att stödja ett område som i varje fall är på rätt väg till skillnad från alla andra områden i Syrien.

Anf. 13 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, utrikesminister Carl Bildt!

Jag tänker säga något om de kurdiska delarna. Det är inte oproblematiskt med en regim som i årtionden har tagit ifrån det kurdiska folket sin identitet. Där har man i dag området för sig själv och har helt enkelt skapat den fred som är möjlig. Det är inte bara kurderna som sitter med regimen i överläggningar. Hittills har hela världen suttit med al-Asad, och också FN vill ha al-Asad på sin sida. Låt oss vara diplomater och göra det till en fråga för hela befolkningen.

Jag kan inte acceptera att bara för att de är där är de på al-Asads sida. Det finns ingen annan som knackar på dörren. Vad ska det kurdiska, assyriska och syrianska folket göra när de reser och behöver pass? Det finns en viktig aspekt i att de försöker. Qatar, Bahrain och Saudiarabien är diktaturer och mördar sina kvinnor, människor som är oliktankande och arbetare. I stället för att ena sig med dem enar de sig med en regim i ett land där de i varje fall har medborgarskap. Det var en fråga.

Den andra frågan handlar om flyktingarna. Jag hoppas verkligen att Sverige fortsätter att trycka på. Det handlar inte bara om Jordanien och Libanon, som har tagit emot miljoner. Det handlar om Grekland, Bulgarien och europeiska länder som behandlar flyktingarna illa. Jag hoppas att de ska pushas så att de tar emot lika många flyktingar som Sverige. Det är vad de behöver.

Anf. 14 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Diskussionen illustrerar komplexiteten i den situation i Syrien som vi står inför. Jabar Amin säger: Är det inte bättre med vapenvila? Måhända, men det är en linje som hitintills avvisats av den syriska oppositionen.

Då är vi tillbaka i den grundläggande frågeställningen: Ska man åstadkomma fred med eller mot al-Asad? Utan att ta ställning till det kan jag säga att hittills har det internationella samfundets linje varit att al-Asad ska ställas åt sidan. Det finns inget utrymme för honom.

Ett alternativ är att sluta vapenvila med honom på ett eller annat sätt. Det är en alternativ väg. Det är den väg som PYD mer har valt att gå. Låt oss inte glömma att i den delen av Syrien är det egentligen inte strider mellan PYD-styrkor och al-Asad-styrkor. Men vi har strider mellan PYD-styrkor och de syriska oppositionsstyrkorna som företräds av det syriska nationella oppositionsrådet. Det visar komplexiteten i det hela.

Den inställning som måste vara vår grundläggande är Syriens enighet för alla dem som bor där. De kan vara kurder, alaviter, kristna – maroniter eller olika typer av kristna – sunni eller shia eller vad det än är. Enigheten för Syrien är avgörande för en långsiktig fred.

Den enigheten måste grundläggas också under denna period. Därför tror jag att vi ska vara försiktiga med att ta steg som kan uppfattas som splittrande av Syrien. Vi ska verka för en enighet inom den syriska oppositionen. Det är lite det prisma man måste ha också i denna diskussion.

Den humanitära hjälpen är självklar. Den ska ges efter humanitära grunder alldeles oavsett politiska hänsynstaganden. Det är bara så den har några förutsättningar att över huvud taget nå fram.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2013/14:408 om lagförslag som legitimerar pedofili och våldtäkt mot barn i Irak

Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig om regeringens avsikter för att förmå Irak att avstå från att lagstifta om att tvinga minderåriga till giftermål. Amineh Kakabaveh har också frågat huruvida regeringen avser att ta upp frågan i internationella organisationer för att kraftsamla mot barnnäktenskap i Irak och på andra håll i världen.

Jag delar helt och fullt Amineh Kakabavehs oro för det lagförslag (den så kallade Jaafarilagen) som diskuteras i Irak och som med nuvarande skrivningar riskerar att kraftigt begränsa flickors och kvinnors rättigheter. Förslaget skulle sänka åldern för giftermål för flickor från 18 till 9 år och kräva mannens tillstånd för att hustrun ska kunna lämna hemmet. Lagförslaget strider mot internationella konventioner om mänskliga rättigheter, bland annat FN:s barnkonvention och FN:s konvention mot diskriminering av kvinnor som Irak har tillträtt. Om lagförslaget träder i kraft i sin nuvarande form skulle det utgöra en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna.

Kontaktytorna mellan Sverige och Irak är många och ger goda möjligheter till politisk dialog om Iraks utveckling och respekten för mänskliga rättigheter. Regeringen följer frågan om denna lag noga och har vid flera tillfällen tagit upp den i bilaterala möten med irakiska företrädare såväl i Stockholm som lokalt genom vår ambassad i Bagdad.

Därtill ger Sverige stöd till irakiska MR-organisationer, bland annat organisationer som arbetar med kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter och som genom upplysningsarbete strävar efter att väcka insikt och opinion mot lagförslaget.

Lagförslaget diskuteras i EU-kretsen och i kontakter med FN-organisationer på plats. Vi kommer även fortsättningsvis att samråda i frågan för att med gemensamma krafter arbeta mot lagförslaget.

Vi tillhör de länder som i FN:s generalförsamling och i FN:s råd för de mänskliga rättigheterna driver förslag om internationella åtaganden i syfte att motarbeta barn- och tvångsäktenskap. Vi har även delat med oss av de steg och åtgärder som vi från svenskt håll har vidtagit för att förebygga denna form av äktenskap.

Anf. 16 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag tackar Carl Bildt för svaret. Det är glädjande, och jag förstår – det är självklart – att Sverige har en röst och att Sverige har spelat en betydande roll. Till exempel när den ugandiska regeringen beslutade om anti-hbt-lagen agerade Sverige. Finansminister Anders Borg är inte i kammaren just nu, men han har varit där och gjort ett gigantiskt arbete.

Jag hoppas verkligen att Sverige på många olika sätt, precis som Carl Bildt redogör för, har goda kontakter, möten, relationer och bistånd till ett land som Irak. Vad skulle vårt bistånd göra om det inte skulle vara behjälpligt för de barn och kvinnor som till exempel inte får gå i skolan och som måste ha heltäckande hijab? Det finns inte något civiliserat samhälle som gifter bort nioåringar. Det finns ingen civiliserad människa som kan tycka att det är bra. Dess värre är det välutbildade människor som ligger bakom dessa förslag. De har massorna med sig.

Jag vill att utrikesministern ser detta i ett större sammanhang och i ett större perspektiv. Detta är en våg – en våg av kvinnofientliga krafter. I Iran har man till exempel också sänkt giftermålsåldern till att gälla nioåringar, fast för adoptivbarn. Den lagen har redan gått igenom. I Irak gick för inte så länge sedan – ett par år sedan bara – ett lagförslag om polygami igenom, även i det kurdiska parlamentet, med motiveringen att det finns många kvinnor vars män har dött i kriget eller att något annat har hänt familjerna. I den kurdiska riksdagen hade man denna motivering.

Det finns alltså utbildade män, religiösa ledare och politiska ledare – de religiösa ledarna *är* politiska ledare – som driver detta. Därför är faran stor för att om detta går igenom går landet många år tillbaka, och det har det också redan gjort.

Nyligen läste jag i en artikel i The Guardian en beskrivning i samband med förslaget Jaafarilagen, som kom helt överraskande för alla kvinnor i Irak den 8 mars, den internationella kvinnodagen. Många befarrar att om detta går igenom går man tillbaka till profetens tid, ca 1 600 år eller mer. I artikeln refererar man till – vilket tyvärr också stämmer – att under diktator Saddam förvärvsarbetade mer än 89 procent av de irakiska kvinnorna och att det i dag är mindre än 14 procent. Tolvåringar kunde då gå vidare i skolan. I dag slutar tyvärr tolvåringar skolan. Upp till tolv års ålder får de gå i skolan. Sedan måste de bära burka. Det finns ingen trygghet, och de kan bli kidnappade. Familjerna tillåter kanske inte heller att de går i skolan. Detta gäller också de kurdiska delarna.

Jag har bott i Irak, och jag har varit där. Jag har aldrig sett så mycket förtryck mot kvinnor. Jag ser det som händer på gatan och i hemmet med hedersrelaterat våld, syra som kastas mot kvinnor, självmord och allt detta. Det sker på grund av det förtryck och den repression som finns

från alla möjliga håll. Jag hoppas verkligen att vi sätter det här i ett större perspektiv.

Anf. 17 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Först vill jag tacka Amineh Kakabaveh för att hon står upp för hotade och utsatta barn och kvinnor genom att ställa dessa viktiga frågor till utrikesministern. Jag vill naturligtvis också tacka utrikesministern för att han har kommit hit för att diskutera dem i dag.

Jag trodde först inte att det var sant när jag fick höra talas om det lagförslag i Irak som vi talar om i dag – den så kallade Jaafarilagen. Det är något som hör hemma mer i en mardröm än i verkligheten. Men på fullt allvar föreslås nu att en lag ska införas i Irak som i ett slag skulle beröva barn och kvinnor deras mänskliga rättigheter. Det är en lag som bland annat skulle göra övergrepp mot barn lagligt genom att tillåta att flickor så unga som nio år får giftas bort. Den skulle tillåta våldtäkt inom äktenskapet, tillåta män att begränsa sina fruars rörelsefrihet och så vidare.

Lagen är tänkt att gälla för den shiitiska majoriteten av Iraks befolkning. Den skulle bryta mot ett antal FN-konventioner som Irak har ratificerat, för att nämna några. Det handlar bland annat om barnkonventionen. Den strider även mot en artikel i landets egen konstitution som förbjuder diskriminering och olika behandling av landets medborgare grundad på exempelvis religion och kön.

Samtidigt öppnar konstitutionen, som antogs 2005, för att relationsfrågor kan få avgöras på religiösa grunder. Därav har detta varit möjligt.

Enligt landets nu gällande familjelagstiftning från 1959 är det rätts-samhället som är ansvarigt för relationsfrågor och familjelagstiftning – inte religiösa ledare. Det är en relativt progressiv lag. Till exempel är äktenskap tillåtet från 18 års ålder, och undantag kan bara göras i speciella fall – då för flickor och pojkar över 15 år och efter domstolsbeslut.

Detta ledde till att barnäktenskap minskade över tid. Men tyvärr har trenden vänt, och en dramatisk ökning av unga flickor som gifts bort har skett i Irak. Det vore givetvis katastrofalt att legalisera detta. Lagförslaget har också väckt berättigat motstånd från många håll. Såväl irakiska som internationella kvinnorrättsorganisationer och människorättsorganisationer, domare och inte minst religiösa ledare från både sunni och shia har protesterat. Framför allt är det många irakiska kvinnor som kämpar på ett modigt och beundransvärt sätt för sina barns och sina egna rättigheter. De behöver verkligen vår solidaritet och vårt stöd.

Nu gäller det att reagera och agera kraftfullt och att tala med hög och tydlig röst för dem som inte alltid kan göra sig hörda. Sverige har en tradition av att stå upp för mänskliga rättigheter i världen – en tradition som vi ska vara stolta över och leva upp till. Det är bra att utbildningsministern tar upp frågan om Jaafarilagen i bilaterala möten med irakiska företrädare. Det är bra att Sverige ger stöd till irakiska MR-organisationer. Men räcker det? Vad har det lett till hittills? Finns det mer att göra? Är det kanske dags att utrikesministern höjer tonen? Här duger ingenting annat än klarspråk – riktigt tydligt klarspråk. Det är, som Amineh Kakabaveh uttrycker det i interpellationen, barbari och legaliserad pedofili det handlar om.

Vad händer egentligen på EU-nivå? Hur går det där? Räcker det att ta upp frågan på möten? Räcker det med verbala fördömanden eller utta-

landen? Eller behövs det rent av något hot om något slags sanktioner när det handlar om så grova brott mot mänskliga rättigheter?

Sammanfattningsvis skulle jag vilja be utrikesministern konkretisera vad han har sagt och gjort hittills och vad han avser göra härnäst. Vad anser han behövs för att stoppa detta? Den irakiska regeringen har lämnat en proposition på lagen, men den har ännu inte beslutats om av parlamentet i Bagdad. Rimligen bör det gå att påverka den om trycket blir tillräckligt starkt.

Anf. 18 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Den irakiska regeringen har antagit en proposition och skickat den till parlamentet. En regering som vi har kontakter med har alltså antagit ett lagförslag och skickat det till parlamentet – ett förslag som gör äktenskap med nioåringar legalt, och dessutom med flera.

Det är alltså äktenskap med flera barn. Denna regering har vi kontakt med. Tack och lov har parlamentet, på grund av att det har varit val, inte hunnit ta ställning till detta förfärliga, omänskliga lagförslag.

Jag tycker att det är mycket bra att Sveriges utrikesminister klart deklarerar att vi protesterar mot detta och att det strider mot internationella avtal, överenskommelser och deklARATIONER. Men jag tycker att det behövs mer än att bara protestera här.

Det här är så unikt och förfärligt att man måste göra någonting annat än att bara protestera i några meningar i Sveriges riksdag. Man skulle till exempel kunna kalla den irakiska ambassadören till UD och lämna en protestnot. Man skulle kunna ta hem den svenska ambassadören från Bagdad ifall detta träder i kraft.

Man måste kunna göra någonting mer än att protestera, både i Sverige och i EU men även på det internationella planet. Det här är helt upp och ned och så förfärligt att det inte kan accepteras. Det räcker inte att bara protestera i Sveriges riksdag. Jag tycker att Sveriges regering bör göra mer.

Min fråga till utrikesministern är: Skulle utrikesministern kunna konkretisera vad han tänker göra för att protestera mot detta? Det kan inte vara rimligt att man gifter sig med nioåringar.

Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Jag tror att den beskrivning som Amineh Kakabaveh ger av den allmänna utvecklingstendensen inte bara i Irak utan i regionen i nästan dess helhet i grova drag dess värre är riktig. Det är en mycket bekymmersam utveckling. Vi ser att de sekulära samhällena och de sekulära delarna av samhällena i regionen hamnar under ökat tryck. Det är någonting som självfallet bör bekymra oss och som bekymrar oss och bekymrar framför allt kvinnor i regionen i dess helhet. Vi måste försöka agera på olika sätt. Detta är en del av problematiken.

För att vara korrekt är det inte beslutat och förslaget inte sänt av regeringen till parlamentet ännu. Det är ett lagförslag som har tagits fram av ett parti med en mycket tydlig inriktning, förmodligen som en del i spelet inför det parlamentsval som hölls den 30 april. Nu pågår regeringsbildning i Irak. Det är viktigt att se till att det här lagförslaget aldrig kommer vare sig från regeringens bord eller på parlamentets bord eller framför allt inte ut ur parlamentsbyggnaden – om man nu ska uttrycka sig på det

sättet. Såvitt jag förstår saknar det förankring i det shiitiska ledarskapet i an-Najaf, vilket kan vara viktigt i sammanhanget. Det här går helt enkelt för långt.

Därmed är det viktigt att utnyttja de möjligheter till dialog och påverkan som finns. Jag vet att frågan står mycket högt på dagordningen för FN:s särskilda representant i Bagdad – som jag råkar känna och som jag dessutom har haft kontakt med också i denna fråga – och självfallet inom den europeiska unionen.

Det pågår som sagt en regeringsbildning i Bagdad. Vad den kommer att sluta i vet åtminstone inte jag. Det är möjligt att någon annan vet, men jag vet inte det för ögonblicket. Det här är möjligtvis en av de spelbrickor som finns i sammanhanget.

Jag kan försäkra att vi kommer att utnyttja de möjligheter som vi kan ha. Det kan ske bilateralt. Det kan ske genom den europeiska unionen och FN, som spelar en betydelsefull roll i Bagdad för att försöka att se till att lagförslaget icke kommer i närheten av att bli någon lag. Lyckas vi med det är bra, men det finns fortfarande anledning att vara bekymrad över den allmänna tendens som finns både i Irak och i regionen i dess helhet. Det kommer att krävas insatser från oss och andra under en lång tid framöver.

Anf. 20 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, utrikesministern! Tyvärr måste vi bära den här oron med oss. Det är inte någonting särskilt roligt, kan man säga. Det är en väldigt svår situation för miljontals kvinnor i Somalia, i Nordafrika efter den så kallade arabiska våren, i Irak, i Iran och i Saudiarabien, för att nämna några.

Det är vissa grupperingar, kan man säga, en enad religiös-politisk kraft som ligger bakom det hemska, fruktansvärda, omänskliga förslaget. Jag kan inte ens tala om barnäktenskap; det är helt enkelt pedofili. Det är legitimering av pedofili, pedofililag, våldtäkt på barn, inget annat.

Vi vet hur situationen är för kvinnorna i Irak, som vi pratar om nu. Könstympling förekommer, till och med i de kurdiska delarna. Man säger att över 80 procent av kvinnorna i byarna drabbas. I Egypten är det likadant, och i många delar av Afrika har det blivit mycket sämre på sistone. Det kommer kvinnor därifrån också hit, och därför måste vi verkligen på alla möjliga sätt försöka stoppa det här lagförslaget. Det kan hända att män åker tillbaka till Irak från europeiska länder och gifter sig med en nioåring, och det är fruktansvärt. Det berör även oss och vårt eget rättssystem. Det finns faror.

Kvinnorna i Mellanöstern har kämpat hela sitt liv. I dag slängde en kvarts miljon kvinnor i Iran sin slöja i protest mot regimens barbariska lagar mot kvinnor. Jag menar att kvinnorna protesterar. De sekulära kvinnorna i muslimska länder kämpar för sina rättigheter. Men det är inte de som sitter i parlament. Det är inte de som stiftar lagarna. De få kvinnor som finns där är med regeringarna, med i detta system, för att kunna bli en del av det politiska systemet.

Därför behövs mer än någonsin Carl Bildts och Sveriges röst, en samlad röst. Jag tror inte att det finns några länder, möjligen enstaka, som skulle tycka att det var okej med äktenskap med nioåringar. Därför finns det goda framtidsutsikter till att kunna samlas och enas kring detta och

försöka få den irakiska regeringen att inte ta det här förslaget till parlamentet. Kommer det dit vet vi inte hur det blir. Vi kan inte den irakiska regeringens sammansättning ännu, men det kommer inte att vara några radikala utan reaktionära religiösa krafter, tyvärr. Det gäller också de kurdiska delarna, där man fick igenom polygami. Man hade en hel motivering för det.

När det gäller den irakiska konstitutionen hjälpte USA och västvärlden till. Jag kommer ihåg att under valrörelsen 2005 gav Dick Cheney's fru 50 miljoner dollar till alla kvinnoorganisationer i hela Irak för att de skulle propagera för den här konstitutionen. Det blev så att religionen är överordnad demokrati och rättssystem. Då finns det alltid en fara för kvinnor och barn, som är de mest utsatta.

Anf. 21 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Det är sant att det håller på att bildas en ny regering i Irak. Förhoppningsvis minskar riskerna för att man får igenom det här lagförslaget. Vi hoppas verkligen att Sveriges regering och alla andra goda krafter i världen står upp och försöker stoppa det. Det här skulle naturligtvis få förödande konsekvenser för de irakiska barnen och kvinnorna. Men risken är också att mörka och bakåtsträvande krafter på andra håll inspireras att fara fram på liknande sätt.

Barnäktenskap är ett stort problem i många delar av världen. Jag såg en uppgift att ca 30 000 barn gifts bort i världen varje dag och att det skulle finnas i storleksordningen 111–113 miljoner barnäktenskap.

Globalt sett är förlossningskomplikationer den vanligaste dödsorsaken för flickor mellan 15 och 19 år.

Givetvis skulle en sådan här lag också leda till ytterligare splittring i Irak mellan religiösa grupper, samtidigt som det riskerar att göra landet ännu mer instabilt och våldsamt, när vissa medborgare behandlas på ett sätt och andra medborgare på ett annat sätt.

Det är klart att detta beror på fattigdom. Föräldrar kan drivas av fattigdom till att sälja sina små flickor, men en stor del av förklaringen är naturligtvis också den riktigt otäcka, grundlägganden synen på flickor och kvinnor som egendom som kan säljas och förbrukas. Det är där vi måste vara oerhört tydliga och tala ett riktigt starkt klarspråk.

Jag hoppas verkligen att utrikesministern kommer att vara riktigt skarp och tydlig för dem som behöver höra det här.

Anf. 22 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Jag välkomnar att utrikesministern är så tydlig i denna fråga. Men jag tror att det behövs mer än att vara tydlig, som jag sade i mitt förra inlägg. Tyvärr fick vi inte höra så mycket om konkretiseringar, mer än att vi tycker att detta är förfärligt.

Även om valet ägde rum för några veckor sedan verkar det tyvärr som att det är samma regering och samma partier som ska bilda majoritet även i kommande regering. Problemet är inte, Carl Bildt, att det är ett parti som tycker så, utan att det var regeringen som antog en proposition. Det är regeringen som har tagit fram och antagit ett så förfärligt förslag, oavsett vilka partier som ingår i den koalitionen. Det är det som är problemet. Koalitionen består av många organisationer och partier. Hade det

varit bara ett parti som hade tyckt så hade det varit en annan femma. Nu är det en regering som tycker så.

Glädjande nog har många i Irak protesterat mot detta. I irakiska Kurdistan har man sagt tydligt och klart att man är emot detta. Kommer parlamentet att anta förslaget kommer man inte att tillämpa det i irakiska Kurdistan. Detta är mycket välkommet.

Vad jag hoppas av utrikesministern är lite mer konkretiseringar av vad Sverige är berett att göra. Har man över huvud taget fört en dialog med Iraks representanter i Sverige? Är man beredd att göra det och att skicka en signal i alla fall till en kommande regering? Vi har ju representanter för regeringen här. Är man beredd att göra åtminstone det lilla?

Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Jag vet inte om Jabar Amin lyssnade på mitt interpellationssvar. Svaret på en del frågor som han ställde fanns faktiskt i svaret.

Jag noterar att Jabar Amin välkomnar att jag är mycket tydlig i frågan, men sedan vill han att jag ska vara mer än tydlig. Oppositionspolitikens roll är ibland sådan, men tydlig är jag, mer än tydlig. Jag vet inte riktigt vad detta innebär, om jag ska vara alldeles ärlig. Tydliga är vi, och det ska vi fortsätta att vara.

Det finns tendenser i hela regionen. Amineh Kakabaveh nämnde hedersmord som ett annat fenomen som vi på olika sätt med de insatser som vi kan göra försöker att få bukt med. Har vi lyckats? Nej. Har vi räddat några? Ja. Ska vi fortsätta med all vår kraft? Absolut. Detta är ännu ett uttryck för de tendenser som finns.

Det handlar om att arbeta konkret i de konkreta fallen. Lagstiftningen är ett konkret exempel, och, som sagt, det står åtskilligt i interpellationssvaret om vad vi gör och vad vi avser att göra i den delen. Men sedan handlar det om ett långsiktigt opinionsbyggande, om att stödja kvinnoorganisationer, människorättsorganisationer samt verka för en öppning och modernisering av det irakiska samhället genom samarbete med omvärlden på olika sätt.

Om dessa samhällen sluter sig inom sig själva och går tillbaka tusen år i tiden är det klart att vi då hamnar i en annan situation. Det gäller att på olika sätt ta dessa samhällen framåt. Där spelar det samarbete som vi har genom olika internationella organisationer – Förenta nationerna, Europeiska unionen och andra – en betydelsefull roll.

Jag kan lova att vi kommer att fortsätta att vara mycket tydliga. Så mycket mer än så kan man inte lova.

Anf. 24 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, Carl Bildt. Jag välkomnar varmt och det är glädjande att utrikesministern lovar att denna lag inte ska gå igenom. Det hoppas vi verkligen att den inte gör.

USA är ett land som stöder den här regeringen, eller har stött i alla fall. Det är tack vare USA som den här regeringen kom till makten. Shiiterna vill nu också ha sharialag. Iran gör sitt yttersta för att det ska bli precis som i Iran; det vet vi. Därför är det viktigt att utrikesministern pratar med Obama, Ban Ki Moon och med Catherine Ashton, som är engagerad i många människorättsfrågor direkt när det gäller Iran och många andra länder.

Jabar Amin menade att man ska vara mer konkret och gärna diskutera det i EU. Det är väldigt viktigt att man via diskussioner kan föra fram sina egna förslag och det som kommer att gå igenom. Rent konkret kan man ta till exempel telefonluren och ringa upp eller skriva att det nu är allvar. Den regering som kommer att bildas är samma människor och partier som har kommit med det här lagförslaget.

Det finns ju en fara. I Jemen, till exempel, har man infört detta. Det var där som den åttaåriga tjejen dog av inre blödningar på bröllopsnatten – man kan faktiskt kalla det för våldtäktsnatten. Det är så fruktansvärt.

Nu är Anders Borg här också. Jag hoppas att både han och utrikesministern gör detta till en fråga där Sveriges röst kommer att höras för att man ska kunna hjälpa dessa flickor.

Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Jag har egentligen inte mycket att tillägga efter Amineh Kakabavehs senaste inlägg. Jag tror att vi i allt väsentligt är eniga, både om hur förfärligt detta lagförslag är och om vikten av att utnyttja de möjligheter som vi har att påverka just detta. Vi ska verka långsiktigt för en bättre ställning för kvinnor och barn och andra utsatta grupper i irakiska och andra samhällen där de tendenser som vi har diskuterat under dagens debatt dess värre har blivit starkare under senare år. Jag tackar alla för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2013/14:338 om den digitala industrin

Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Hannah Bergstedt har frågat mig om jag och den svenska regeringen är beredd att pröva samma väg som den finska regeringen och låta den digitala industrin omfattas av samma energiskatt på el som tillverkningsindustrin.

Regeringen arbetar löpande med att generellt förbättra villkoren för företagande och investeringar i Sverige. Genom stärkt konkurrenskraft skapas förutsättningar för fler jobb. Regeringen har sänkt såväl bolagskatten som arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna. Den svenska konkurrenskraften och det svenska företagsklimatet rankas också högt i internationella jämförelser. Arbetet för att förbättra villkoren för företagen omfattar även informations- och kommunikationsverksamhet. Vi följer därför noga utvecklingen på området och ser kontinuerligt över vilka möjligheter det finns att förbättra dessa och andra företags villkor.

Regeringen anser att det är viktigt med en modern och hållbar energiskatt på el. Det är viktigt att erbjuda företagen långsiktiga villkor, inte minst genom att uppfylla unionsrättens krav men även genom att höjd tas för förändringar av företagandet över tid.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att energiskatten på el är en betydande inkomstkälla för staten och styr hushåll och företag mot en effektivare elanvändning. Det är därför nödvändigt att beakta det finansieringsbehov och de effekter för exempelvis basindustrin och energief-

fektivisering som en förändring av beskattningen skulle medföra. Frågan om beskattningen av elintensiva tjänsteföretag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Jag avser inte att föregripa denna beredning.

Anf. 27 HANNAH BERGSTEDT (S):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret!

Jag delar givetvis ministerns uppfattning om vikten av korrelation med unionsrätten och långsiktigheten för företagandet. Men med det svaret blir det lite märkligt med de två propositioner på energiområdet om kvotplikt och mikroproducerad el som regeringen har lagt fram och sedan i slutskedet fått dra tillbaka eller skjuta upp – ett misslyckande på båda de punkter som enligt svaret är väldigt viktiga.

Ministern lyfter också upp vikten av stabila finanser för statskassan, och som socialdemokrat delar jag självklart den uppfattningen. Eftersom vi har stora investeringar på utbildningssidan och infrastrukturen och har näringslivssatsningar ser vi det som särskilt viktigt.

På tal om stabila finanser förutsätter jag att den sänkta bolagsskatten syftar till att öka Sveriges konkurrenskraft. Men det har i sin tur lett till att våra grannländer är med i ett race to the bottom när det gäller bolagsskatten, och Sverige är nu inne i den tävlingen. Hur ger detta egentligen stabila förutsättningar?

Vi kan jämföra oss med grannlandet Finland, som nu har både lägre bolagsskatt och lägre energiskatt, och det är ett av skälen till att jag ställer interpellationen. Finland har gått före Sverige och vill låta en lägre energiskatt omfatta den digitala industrin, vilket gör att vi redan nu märker att blickarna på de investeringar som ska göras vänds mot Finland.

Energiskattens betydelse för stabila finanser tar ministern också upp i svaret. Men om ingenting görs riskerar etableringarna i stället att hamna i något av våra grannländer, vilket innebär att vi får färre jobb och inte ökar våra skatteintäkter.

Etableringen av Facebook har haft stor betydelse för ett län som Norrbotten, där stort fokus ligger på gruv- och skogsindustri. Att komplettera detta med ny och växande industri ger en bredare arbetsmarknad, som kräver andra kompetenser. Ett strategiskt branschprogram, som vi har efterlyst, som koncentrerar sig kring de förutsättningar som behövs och ytterligare utvecklar den verksamhet som etablerats skulle ha stor betydelse för Norrbotten men också för hela landet.

Vill man bryta massarbetslösheten och långtidsarbetslösheten som biter sig fast tror jag att man behöver syna varje tillfälle att förverkliga satsningar inom framtidsbranscher – den digitala industrin är faktiskt en sådan. Visste finansministern till exempel att det här är den största enskilda investeringen i Luleåregionen sedan järnverket 1941?

I dag är den digitala industrin begränsad till ett antal datacenter som förbrukar i storleksordningen 1–10 megawatt. Facebook kommer fullt utbyggt i Luleå att förbruka ungefär 120, vilket ska jämföras med SSAB, som tillhör basindustrin, som förbrukar i storleksordningen 80–90.

Det är klart att det kommer att ha betydelse för etableringen och utvecklingen hur vi betraktar de långsiktiga förutsättningarna för den digitala industrin. Jag skulle gärna vilja höra vilken bild finansministern har av den digitala industrins utveckling i Sverige. Kan inte ministern använda en del av sitt inlägg till att ge oss sin syn på detta: Vilken utveckl-

Anf. 28 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Det är två frågor som jag vill att Hannah Bergstedt ska svara på.

Den första gäller de uteblivna skatteintäkterna: Var tänker Socialdemokraterna ta dem? Vilken skatt vill man höja i stället? Det handlar ju om en hel del pengar.

Den andra frågan gäller energitillgången i Sverige vid ett eventuellt samarbete med Miljöpartiet och en snabbavveckling av kärnkraften: Var ska all den energi tas som behövs i den energiintensiva tjänstesektorn? Om vi skulle avveckla kärnkraften får vi en helt annan konkurrenssituation mot Finland, som i dag bygger nya kärnkraftverk.

Jag tittade precis på Nord Pool. I dag exporterar Sverige lite energi till Finland. Men om vi skulle snabbavveckla ett antal kärnkraftverk skulle vi i framtiden behöva importera dyrare el, och kanske smutsigare el. Det skulle ha stor påverkan på vårt energipris. Då har inte 10 eller 12 öre i energiskatt speciellt stor betydelse. Det känns lite grann som en fråga om påvens skägg, där man försöker flytta fokus från en fråga till en annan.

Frågan är: Vad händer? Vad händer över huvud taget med vår elintensiva industri vid en eventuell kärnkraftsavveckling? Hur tänker Socialdemokraterna hantera den frågan med ett samarbetsparti – om det nu är det – som vill avveckla fort och snabbt?

Anf. 29 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är en mycket viktig fråga som Hannah Bergstedt lyfter upp i sin interpellation. Det handlar om nya jobb och tillväxt. Det handlar om nya jobb och tillväxt i hela Sverige, även om mycket av detta handlar om jobb uppe i de norra delarna av vårt land.

Det handlar om stora fysiska investeringar. Det ger givetvis väldigt många jobb i samband med att investeringsbesluten tas, och det är ett betydande antal anställda på dessa företag. Sedan kan detta medföra andra stora mervärden. Det handlar om att bygga upp teknikkuster kopplat till de universitet som vi har där uppe och nya tjänster och produkter. Det här är ingenting som ska förringas.

Energiskatter har faktiskt betydelse för jobben, och energiskatter har betydelse också för tillväxten. Vi har lägre energiskatter för vår industri, och det här är samma sak – det är en digital industri.

Jag blir givetvis glad när finansministern säger att ärendet ”bereds för närvarande”. Men jag vet att frågan har varit känd under ett par års tid, även på Finansdepartementet och Näringsdepartementet. Denna senfärdighet kan innebära att jobben går förbi oss. Vi ser det som händer i Finland, och det handlar om ett race to the bottom, precis som Hannah Bergstedt säger.

Min fråga till finansministern är: Finns det inte någon diskussion över huvud taget på nordisk nivå kring förutsättningarna för den här typen av industri? Finns det inte någon diskussion över huvud taget om gemensamma skattesatser på olika områden? Eller kör man bara landskamper?

Svar på
interpellationer

Är det så att man träffas, har fina middagar och gör fina deklarationer, och sedan är det landskamper bakom skynkena?

Anf. 30 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Jag ska fortsätta där mina kamrater slutade, och en del har redan sagts.

Stora internationella företag visar sitt intresse för att etablera sig i Sverige, och kanske särskilt i norra Sverige. Jag ställde en skriftlig fråga till finansministern i januari, och han svarade att Sverige genom det svala klimatet, stabil elproduktion, driftssäkra elnät, ett väl utbyggt fiberoptiskt nät och så vidare kan vara av intresse för dessa internationella företag. Han nämnde Facebook som ett företag och förekomsten av mindre företag inom sektorn som visar intresse.

Det handlar i dag om intresse från företag som inte är speciellt små. Jag skulle vilja säga det motsatta: Det är väldigt stora internationella företag som visar intresse för att etablera sig.

Det ger som Sven-Erik Bucht säger mängder av jobb under uppbyggnadstiden. Det investeras enorma summor pengar i etableringarna.

Men det finns ytterligare skäl till att överväga att göra mer för att de här företagen ska välja Sverige, i det här fallet helst norra Sverige. Det handlar om synen på Norrland, framför allt övre Norrland.

I dag säger alla politiska partier att hela Sverige ska leva, och vi har med olika förslag och diskussioner talat om hur man skulle kunna göra norra Sverige mer attraktivt. Företagen som av de skäl som ministern själv nu räknar upp vill komma och etablera sig där uppe ger ett enormt mervärde för regionen och naturligtvis för Sverige i stort.

Att visa att man kan etablera nya satsningar uppe i norr ger jobb, men det ger kanske framför allt en mer positiv syn på Sverige och norra Sverige om man på det här sättet etablerar nya företag. Universiteten skulle få mycket större möjligheter till forskning och utveckling på de här områdena. Det skulle också generera fler företag i branschen och i angränsande branscher, som förmodligen skulle ha stort intresse av att ligga nära stora digitala tjänsteindustrier.

I svaret som jag fick av ministern i januari efter det att jag hade ställt min fråga säger han att han i nuläget inte är beredd att föreslå några ytterligare åtgärder. Det känns för mig som att man har gett upp. Det finns annat än skattesänkningar för löntagare som skulle kunna generera mycket mer för vårt samhälle i stort.

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Jag tycker inte att vi ska vara naiva i fråga om vilken värld vi lever i. Det internationella konkurrenstrycket har hårdnat, och det har hårdnat betydligt. Vi ser det i de diskussioner som nu förs om svenska läkemedelsbolag, och vi ser det på andra områden.

Det är en globalisering som präglas av två drag. Det ena är att allt fler människor kliver in i världshandeln och därmed i världsproduktionen. Det sätter press på industrijobben. Industrins konkurrenskraft i Sverige urholkas långsiktigt, givet att produktion växer fram i lågkostnadsländer framöver.

Det andra, som kanske är lite nytt, är att konkurrensen också på FoU-sidan blir allt hårdare. Det är alldeles uppenbart att även jobb som vi

trodde var säkra i Sverige inte längre är så säkra som man skulle ha kunnat hoppas och tro.

Det här har regeringen mött med en väldigt offensiv strategi. Vi har sänkt bolagsskatten, infört expertskatt, lättat på inkomstskatterna, minskat regelbördan, gjort dramatiska höjningar av forskningsanslagen och förstärkt fördelningsmekanismerna för forskningsanslag så att de i större utsträckning går till våra mest framgångsrika forskningsinstitutioner.

Låt oss bara minnas att Socialdemokraterna till alla de här förslagen har sagt nej, nej, nej, nej, nej. Med en socialdemokratisk politik undrar jag om vi ens hade haft de diskussioner vi i dag har om att Sverige ändå kan stå sig i fråga om konkurrenskraft.

Den typen av frågeställningar som vi sett de senaste dagarna när det gäller till exempel bolagsskattesatsen har alltså tydlig betydelse. Hade man gått på Socialdemokraternas linje hade den diskussionen varit avslutad. Då hade vi alltså varit utan konkurrenskraft i det här läget. Det är klart att det är djupt bekymmersamt för Sverige.

Den stora frågan för svensk industri, framför allt för svensk basindustri, är vart en eventuell rödgrön konstellation skulle ta vägen med kärnkraften. Det råder inget tvivel för den som har sett de besked som har lämnats: Man vill gemensamt sätta upp väldigt långtgående mål för förnybar energi. KI:s beräkningar – alltså inte regeringens beräkningar utan KI:s – indikerar prishöjningar på elen med mellan 15 och 30 procent. I praktiken skulle det innebära en baklängesavveckling av svensk kärnkraft.

Därtill har inte minst Miljöpartiet tillsammans med Vänsterpartiet långtgående krav på att snabbavveckla kärnkraften och att också skärpa miljöregleringar, vilket skulle innebära att vattendomarna fortsatt gör att vi får mindre och mindre konkurrenskraft för vår vattenkraft. Om jag har förstått det rätt finns det också ett starkt intresse hos både socialdemokrater och miljöpartister att höja fastighetsskatten på både vattenkraft och kärnkraft.

I ett läge där man är bekymrad över vart elskatten är på väg borde man väl i stället kunna ge besked om vad man har tänkt sig i fråga om kärnkraften. En snabbavveckling av kärnkraften är ett förödande slag mot jobben och mot svensk basindustri.

Det vore också på sin plats att man tog på sig att vara lite självkritisk mot den politik man har bedrivit när det är så uppenbart att det är regeringens reformer som gör att vi ändå är kvar i matchen. Det är regeringens sänkningar av bolagsskatt, expertskatter, FoU-avdrag och andra saker som gör att vi fortfarande är med i matchen.

Om vi backar tillbaka från den typen av reformer och signalerar till hela världen att nu kommer skattehöjningarna tillbaka, då ligger Sverige illa till. Då undergrävs vår konkurrenskraft. Då får vi ännu svagare möjligheter att sätta emot när den internationella hårda konkurrenskraften slår in över Sverige.

Men framför allt: Vad händer med basindustrijobben när man snabbavvecklar kärnkraften, höjer skatten på vattenkraft och kärnkraft och tillåter ökad miljöreglering som kommer att slå ut mer av vår vattenkraft? Vad händer med jobben då?

Anf. 32 HANNAH BERGSTEDT (S):

Herr talman! Det är intressant att Anders Borg lyfter upp just läkemedelsbolagen i sitt anförande. Har man lyssnat på radio de senaste veckorna har man förstått att de sjunkande utbildningsresultaten i Sverige är en av orsakerna till att läkemedelsbolagen väljer att flytta utomlands. De ser en brist på kompetens.

När det handlar om att vara lyckosam i etableringen av nya företag konstaterar jag att näringslivet och politiken har samordnat sig lokalt uppe hos oss i Norrbotten. Det är en av de frågor som Socialdemokraterna driver väldigt hårt eftersom vi vet att det är vad näringslivet efterfrågar. Vi ska ha en god förståelse av vilka behov näringslivet har för att kunna utvecklas.

Detta har gjort att man i mitt hemlän har jobbat strategiskt med de förutsättningar som behövs. Man har genom detta lyft upp de goda förutsättningar som finns i vår del av landet för etablering av just digital industri. Med gemensamma insatser, kompetens och kontakter har vi lagt grunden för fler investeringar och en utveckling av branscher som har nytta av att ligga nära varandra, som Katarina Köhler lyfte upp här. Det är företag som arbetar med utveckling av ny teknik och nya tjänster, dataanalys, slutanvändarapplikationer och inte minst datasäkerhet, vilket torde vara en särskilt intressant fråga med tanke på den oro och de krigshot som finns runt omkring oss just nu.

Vi har många stora fördelar i Norrbotten och i Sverige. Samtidigt krävs det mer för att lyckas bygga upp en ny basnäring. När det gäller elbehovet vet säkert Lena Asplund, som ställde frågan, att vi redan i dag tillverkar mer energi än vi gör av med. När det gäller själva finansieringen är det ju så att etableringen är väldigt ny. Att låta den digitala industrin omfattas av en lägre energiskatt, som till exempel i Finland och Danmark, skulle i nuläget inte gräva några stora hål i statskassan. Däremot skulle det kunna få stor betydelse för de etableringar vi hoppas ska ske i just Sverige. Görs inget förlorar vi både arbetstillfällen och etableringar och därmed också skatteintäkter.

Finland, som har samma geografiska läge, lockar med just lägre energiskatter. Det är en faktor som inte ska underskattas.

Vi som bor i Norrbotten har känt av det här med konjunktursvängningar när det gäller malmen, skogen och stålet. Därför menar vi att det ur ett regionalt perspektiv men också ur ett nationellt perspektiv finns skäl att skapa förutsättningar för en ny växande industri. Konjunktursvängningar påverkar olika branscher på olika sätt. Därför är det viktigt att man för att bygga en stark svensk ekonomi ser till att inte lägga alla ägg i samma korg.

Finansministern säger att frågan bereds inom Regeringskansliet. Som Sven-Erik Bucht påpekade i sitt anförande har vi ställt frågan ganska många gånger här i kammaren och fått samma svar.

Det jag är lite nyfiken på är: Vad har Regeringskansliet för tidshorisont? Det finländska parlamentet har redan sprungit om oss ganska rejält. När kan vi tänka oss att Finansdepartementet eller regeringen kan lägga fram ett förslag eller en synpunkt om den här frågan?

Sedan saknar jag fortfarande svar på det jag inledde med att fråga om: Hur ser finansministern egentligen på den digitala industrin? Vad är det för utvecklingspotential man ser, och vad tänker man göra för att säker-

Anf. 33 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Hannah Bergstedt svarade egentligen inte på min fråga. Hon gick bara förbi den och sade att vi har ett överskott. Ja, just nu exporterar vi. Vi importerar lite grann också, men vi exporterar. Det går ju mellan länderna.

Jag kommer ihåg december 2010. Då var det några kärnkraftverk som stod stilla. Det hade varit en rätt torr sommar, så det fanns inte så mycket vattenkraft. I Sundsvalls Tidning den 14 december 2010 berättade man att SCA stoppar en av sina pappersmaskiner tills vidare. Den dagen låg spotpriset på 1:33. Dagen innan hade det legat på 1:24. Då var det ett par kärnkraftverk som stod stilla för revision, och det var lite annat stök.

Just i dag ligger spotpriset på 30–35 öre kanske. Det räcker med att ett par kärnkraftverk ska stanna för att priset ska åka upp. Vad händer då med all elintensiv industri, både den digitala tjänstesektorn och basnäringen? Detta är ett exempel. SCA stoppade en papperslina på grund av att priset på el var för högt, så det lönade sig inte att tillverka papper.

Vi har mycket annan industri som är väldigt elintensiv. Det viktiga är att vi har god tillgång på energi. Det har vi i dag, men om man räknar upp allt som finansministern också räknade upp – vattenkraft, domar och minskad kärnkraft – kommer vi att få problem. Då kommer priset att öka. Det kommer att slå mot all industri och även mot hushållen, som vi inte får glömma.

Anf. 34 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är tydligt att finansministern inte vill tala om den fråga som interpellanten Hannah Bergstedt ställer, nämligen frågan om energiskatter för den digitala industrin. Jag förstår att finansministern är besvärad av sin egen senfärdighet när Sverige blir omsprunget för att man inget gör. Vi har en starkt internationellt konkurren utsatt industri inom många områden.

Det finns vissa skäl för den här industrins intresse för att komma till norra Sverige eller norra Finland. Det handlar faktiskt om det klimat vi har och den tillgång till elström som finns i norra Sverige. Det finns även andra områden där vi i norra Sverige och norra Finland har fördelar, inte minst gäller det gruvindustri, mineralindustri, skogsnäring och så vidare. Men finansministern duckar också för frågan om man för någon nordisk diskussion om detta. I stället vill den här regeringen att Nordens länder ska vara i konkurrens och göra smygsänkningar och smyghöjningar utan att man talar med varandra.

Vi har en finansminister som säger att produktionsjordbruket inte behövs och att det är försvunnet och en statsminister som står i Davos och säger att industrijobb inte finns och inte betyder något. Är beskedet från finansministern att den digitala industrin inte heller behövs? Vad är beskedet från finansministern i frågan?

Anf. 35 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Jag menar också att regeringen och finansministern talar med kluvan tunga. I de fina talen om moderat politik står Moderaterna

*Svar på
interpellationer*

och regeringen för jobbskapande och tillväxt, men här i talarstolen säger finansministern att den globala konkurrensen hårdnar allt mer och att det blir allt svårare för företag att etablera sig. Han har på något sätt gett upp innan vi ens har kommit någonvart. Vi har inte ens förslag, men det känns som om finansministern har gett upp.

I det här resonemanget saknar regeringen en helhetssyn. Mina kolleger Sven-Erik Bucht och Hannah Bergstedt har tagit fram många av de viktiga argument som borde vara i förgrunden i den här diskussionen.

Sverige har tidigare haft gott anseende på många områden. Vi har varit framsynta. Vi har vågat prova och vågat ta beslut som har inneburit att vi har kunnat skapa tillväxt i Sverige med nya former av branscher. När finansministern talar om den digitala industrin känns det som om det vore någon liten dutt bara. Om det stämmer menar jag att finansministern inte befinner sig i verkligheten.

Hur långt vi än har kommit inom it-industrin och den digitala tjänsteindustrin är det förmodligen ändå bara en mycket liten del på väg. Det finns oerhört mycket som går att göra. Därför borde vi stå i främsta ledet. Därför borde vi välkomna företag som vill etablera sig i Sverige, och vi borde också ha helhetsperspektivet på jobb, utveckling och tillväxt där det finns.

Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Vi lever i en allt hårdare internationell miljö, som under decennierna framöver kommer att bli tuffare. Det är den verklighet vi har. Fler länder förbättrar sitt företagsklimat. Fler länder får allt bättre utbildad arbetskraft. Fler länder rör sig uppåt i värdekedjan.

Detta är en allvarlig utmaning för svensk ekonomi. Det finns allvarliga risker för svenska jobb, både när det gäller industriarbeten och när det gäller forsknings- och utvecklingssidan. Det är uppenbart att Sverige är mer utmanat än vi kanske någonsin har varit.

Vi har gjort betydande insatser för att i detta läge förstärka svensk konkurrenskraft. Det är svårt att hitta länder som har gjort så omfattande förändringar de senaste åren som Sverige för att just förstärka konkurrenskraften. Det handlar om bolagsskatt, inkomstskatter, arvs- och gåvoskatt, förmögenhetsskatt, minskad regelbörda, dramatiska satsningar på forskning och utveckling och kraftiga ökningarna av investeringarna i infrastruktur. Vi ligger i dag i topp när det gäller offentliga investeringar bland de EU-14-länder vi har allra närmast oss.

Det är klart att elpriserna också spelar en roll, särskilt om vi diskuterar nyetablering av elintensiv industri. Då är det detta som är huvudfrågan.

Det råkar vara så att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är tre partier som på sina partikongresser och konferenser har fattat gemensamma beslut om att avveckla kärnkraften. Vi vet att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet aktivt vill höja fastighetskatten för vattenkraft och kärnkraft. Det vet vi. Det är den linje man driver i olika förhandlingar.

Vi vet att Miljöpartiet är angeläget om att skärpa miljöreglerna, vilket skulle göra att vattenkraftens förutsättningar försämrats kraftigt. De beräkningar som görs på de utfästelser på klimatsidan som nu Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gör – visserligen går några

längre än Socialdemokraterna – visar på förluster om mellan 2 och 3 procent av bnp. Det är alltså mellan 60 och 90 miljarder i förluster. Det blir elprishöjningar med mellan 15 och 30 procent. Det är den oro som vi i grunden har att hantera.

Det finns alltså i dag en väljaropinion som stöder partier som vill marschera i väg från internationell konkurrenskraft och som tror att Sverige har ett välstånd som är av Gud givet och som inte kan ifrågasättas. Det är ju detta som är huvudproblemet. Det är frapperande att Socialdemokraterna inte bara har motsatt sig alla de åtgärder som vi har genomfört, utan på ett väldigt optimistiskt sätt har man sagt nej först till sänkning av bolagsskatten och sedan ändrat sig, och man har sagt nej till jobbskatteavdraget för att sedan ändra sig.

Så har man gjort på område efter område. Men man har inga egna åtgärder som förstärker konkurrenskraften. Det är inte så att möten med statsministern för att diskutera innovationer är det som avgör när man diskuterar företagsaffärer. Det är de hårda siffrorna. Det är de som är avgörande, och dem vill Socialdemokraterna försämma.

Man vill – och man har kongressbeslut om det – tillsammans med de andra två rödgröna partierna avveckla svensk kärnkraft. Det är klart att det skulle vara förödande för svensk industri. Och hänvisningen till Finland blir på många sätt märklig. I Finland bygger man ut kärnkraft för att förstärka sin konkurrenskraft. Då säger Socialdemokraterna: Det är vi oroliga för, och som motåtgärd vill vi tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet avveckla svensk kärnkraft i snabb takt.

Det är en mycket märklig position som Socialdemokraterna intar. Sedan kan vi säkert föra andra diskussioner om hur vi ska påskynda en förändring av svensk energiskatt för att göra den mer modern, men det är en annan diskussion. Huvuddiskussionen är här, inte minst när vi har EU-valrörelsen framför oss, där ju Socialdemokraterna hårt driver den hårda linjen om att avveckla svensk basindustri.

Anf. 37 HANNAH BERGSTEDT (S):

Herr talman! Jag trodde att huvudfrågan handlade om den interpellation, den fråga, som jag ställde till finansministern. Ack så fel jag hade. Det var inte ett ord från finansministern kring den frågan.

Det här handlar naturligtvis inte om kärnkraften. Jo, det är sant att vi har ett kongressbeslut om att avveckla. Men vi har också sagt att det ska tas hänsyn till basindustrins förutsättningar. Dessutom handlar det om att investera i förnybar energi och om att jobba med energieffektivisering, vilket Socialdemokraterna också gör.

Finansministern inledde sitt svar med att säga att Sverige är konkurrenskraftigt. Men sanningen är att Sverige tappar i konkurrenskraft i internationella jämförelser, som till exempel i World Economic Forums ranking.

Trots alla de goda förutsättningar som finns i den norra delen av landet, som jag tror att jag och finansministern är överens om, ser vi nu hur blickarna vänds mot grannlandet. Då var min fråga: Vad tänker regeringen göra? Kan man tänka sig att titta på det system som Finland inför?

Jag är öppen för andra förslag än dem som hitintills har presenterats, om ministern har någonting nytt att komma med. Men faktum kvarstår. Om ingenting görs riskerar Sverige att missa chansen till en etablering av

en ny framtidsindustri. Därmed går man inte bara miste om arbetstillfällena. Det handlar också om vilka arbetstillfällena vi vill åt. Växande industrier med behov av kompetens, forskning och utveckling är vår, Socialdemokraternas, ambition. Hur ser regeringens ut?

Återigen: Är det här en bransch som regeringen vill se växa i Sverige? Och hur tänker ni er, i så fall, att man ska stärka vår konkurrenskraft och se till att de här etableringarna hamnar i Norrland och i Sverige?

Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Regeringen för en stark politik för att förstärka företagsklimatet, för att förbättra förutsättningarna för basindustrin och för att förbättra förutsättningarna för näringslivet också i norra Sverige.

Vi är beredda att fortsätta att vidta åtgärder på alla områden som gör att Sveriges konkurrenskraft förstärks, för vi inser att Sverige är sårbart, utsatt och hotat. Det är vår verklighetsbild.

På den rödgröna sidan lever man i en föreställning om att man ska skärpa regler, höja skatter, försämra förutsättningar och återförstatliga den svenska ekonomin. Vi talar om utfästelser på miljösidan som ger höjningar av elpriserna med 15–30 procent. Vi vet vad de här kostnadseffekterna kommer av. Man ska dra ned på kärnkraften, stoppa investeringar och snabbavveckla. Man ska skärpa regelverket för vattenkraft, och man ska bygga ut förnybar energi som har högre kostnader än vad vattenkraft och kärnkraft har.

Då försöker man i stället borra upp alternativa vägar som skulle lösa det hela, men det är företagsklimatet som detta i grund och botten handlar om. Det är företagsklimatet som det handlar om. Vad ska vi erbjuda för villkor för dem som investerar i Sverige?

Vi ska återkomma till vad vi kan göra på elsidan – det har jag sagt i flera inlägg här. Vi ska titta på vad som kan göras. Den frågan är under beredning, och regeringen ska återkomma till den. Men det kan aldrig kompensera höjningar av elpriserna med 15–30 procent.

Det allra viktigaste besked som socialdemokratiska riksdagsledamöter kan ge är att de säkrar det egna partiets politik. Det är ju Socialdemokraterna som ihop med Vänsterpartiet och Miljöpartiet är beredda att kompromissa fram förslag som skulle slå undan benen för svensk basindustri och svensk industris konkurrenskraft. Det är det som är huvudoron.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2013/14:347 om kvalitetssäkring av fortsatt värnskatt

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Peter Persson har frågat mig om jag är beredd att dels i en blocköverskridande uppgörelse garantera värnskattens fortsatta existens under kommande valperioder, dels diskutera hur vi brett kan förbättra progressiviteten i skattesystemet.

Regeringens främsta mål är att varaktigt öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Skattepolitiken har därför inriktats på att göra det mer lönsamt att arbeta och stärka incitamenten att starta, driva och utveckla företag i Sverige. Det är viktigt att skattesystemet är utformat så att det stimulerar entreprenörskap och att det lönar sig för personer att genomgå en högre utbildning eller att vidareutbilda sig inom arbetslivet.

Sedan 2007 har en rad åtgärder genomförts på skatteområdet för att varaktigt öka sysselsättningen, bryta utanförskapet och förbättra villkoren för företagande. Bland annat har förmögenhetsskatten avskaffats, bolagsskatten och socialavgifterna sänkts samt jobbskatteavdrag, investeraravdrag och skatteincitament för FoU införts.

För att klara framväxten av fler jobb i en hård internationell konkurrens har regeringen beslutat om två stora översyner inom skatteområdet: Företagsskattekommittén, vars huvuduppdrag handlar om att förbättra skattevillkoren för företagande, och Entreprenörskapskommittén, som ska göra en bred översyn av förutsättningarna att starta, driva, utveckla och äga företag i Sverige. Jag hoppas kunna få en samsyn kring resultaten av dessa utredningar och eventuella förändringar av skattesystemet.

Anf. 40 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret, även om han i detta interpellationssvar, i likhet med hur det var i det förra, faktiskt inte berörde de två frågeställningar jag hade i interpellationen. Jag får väl förtydliga dem.

Den moderatledda regeringens verkliga drivkraft har varit skattesänkningar under de snart åtta år som man har verkat. Man har argumenterat på ett annat sätt än tidigare. Nu har jobbskatteavdragen sagts vara politik för att bryta arbetslösheten. I det avseendet har politiken helt misslyckats. Vi har fått en ökande arbetslöshet. 260 000 arbetslösa har blivit mer än 400 000.

Men vi har också fått andra verkningar av politiken. Framför allt är det – det är det första jag berör i min interpellation – ett sönderskjutet skattesystem, där pensionärer på ett orättfärdigt sätt får betala mer skatt, relativt, än löntagare och där arbetslösa och sjuka får betala mer skatt. De har också fått betala direkt för skattesänkningar genom sina försäkringar, som har byggts av oss alla för att kunna garantera trygghet när olyckan är framme.

Sänkt krogmoms och sänkt arbetsgivaravgift för unga är exempel som verkligen visar på behovet av en översyn av skattesystemet. Om det förs det en bred debatt bland olika ekonomer. Det handlar om behovet av ett skattesystem som säkrar välfärden, som ger klimatomfattighet och som ökar rättvisan. Om översyn av skattesystem säger finansministern bara att man ska gå vidare med skattesänkningar på företagens område.

Jag undrar egentligen vad som är drivkraften i Finansdepartementet och regeringen. Om man studerar dokumenten bortom interpellationssvar och bortom det knapphändiga som sägs här är det fråga om något mer långsiktigt. Jag tror nämligen att skattesänkingsstoppet är lätt övergående och att skattesänkningarna är på gång.

När skatteutskottet dagen efter finansministerns annonserade skattesänkingsstopp behandlade skattesänkningar fanns 16 olika förslag på

skattesänkningar från Anders Borgs partikamrater. Det var 16 olika förslag!

Jag har en fråga om en specifik skatt som upprätthåller en rättvisa i skattesystemet, nämligen värnskatten. Vi som kan bidrar med mer resurser och omfördelar skattetrycket. Är finansministern beredd att nu säga att värnskatten behålls och att ni sitter kvar i regeringsställning i ytterligare fyra år för att säkra rättvisa?

Anf. 41 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag har sagt det tidigare men upprepar det gärna, att man kan lita på Socialdemokraterna. Om det gäller skatten på arbete kan man alltid lita på Socialdemokraterna att den aldrig kan bli för låg. Den kan alltid bli högre. Förslaget om värnskatten är ett utomordentligt bra exempel, och det finns många andra exempel. Jag kan nämna elskatterna, som jag tvingades höja fyra gånger år 2006 – med momsens blir det fem.

Vi måste gå tillbaka för att förstå vad värnskatten är. Den är sedan 1995 skiktad. För att vi skulle kunna värna den progressiva beskattningen fanns det tidigare ett skikt. I den skatteöverenskommelse som träffades 1989 mellan Folkpartiet och Socialdemokraterna infördes och säkrades att det skulle vara en progressiv beskattning i ett skikt. Man reserverade sig dock för att om det var nödvändigt skulle man på de högsta inkomsterna införa ytterligare ett skikt. Det använde Socialdemokraterna när det var verkligt nödläge – det medger även jag – år 1995. Sedan dess har det dock blivit något mindre nödläge, som jag ser det, i landet – dock inte enligt Socialdemokraterna.

Värnskatten är alltså kvar. Den har en gång avskaffats, herr talman, men det var på 1940-talet. Då hade vi också en värnskatt, men då var det det utrikespolitiska läget som motiverade denna, vilket var en helt annan sak.

Man kan fråga sig om Socialdemokraterna förstår effekterna av värnskatten. Den driver upp marginalerna mycket. Det blir krav på höga löneökningar. Skatten, som kallas värnskatt utgår med 5 procent på alla inkomster över en viss summa, får inte så enormt stor statsfinansiell verkan. Kommunalskatten enligt den statsbudget som finns nu drar in 602 miljarder kronor för 2014, men all statsskatt på inkomst drar in 45 miljarder. Det är ungefär 8 procent och är alltså inte så otroligt mycket.

Jag tycker att Peter Persson ska fundera över vad det blir för effekter när man ständigt vill att de allra högsta inkomsttagarna ska betala ännu mer. Ni är inne på att dessutom ta bort jobbskatteavdraget för dem med över 60 000 kronor i månaden. Man kan möjligen förstå att avdraget ska trappas av, men ni vill också se till att ta bort värnskatten. Då blir det ännu högre margineffekter. Det är problemet för svenska företag när de ska ta hit kvalificerad arbetskraft.

Under socialdemokratisk ledning har något som heter expertskatt införts. Vad är expertskatt? Jo, det är just, Peter Persson, för att ta bort effekterna av den höga marginalbeskattningen som ni har infört det. Man måste inse effekterna.

Kjell-Olof Feldt avgick 1990 därför att han inte kunde försvara skattesystemet. Han kallade det perverst. Ni är tillbaka på den vägen. Ni vill införa ett garanterat perverst skattesystem. Jag håller med finansministern om att det vore oklokt att åter garantera ett perverst skattesystem.

Det tycker jag inte att vi ska ha. Jag tycker att vi ska ha ett skattesystem som manar till att jobba, inte att röka och snusa.

Prot. 2013/14:113
19 maj

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Konkurrenskraften, konkurrensen mellan länder och konkurrensklimatet hårdnar dag för dag. Sverige utsätts för allt högre tryck från omvärlden. Vi är sårbara och utsatta. Det är den verklighet vi lever i. Det kommer inte att bli bättre om fem år, och det kommer inte att bli bättre om tio år. Det kommer att bli tuffare.

Vi vet vad som behöver göras för att möta en sådan utveckling. Vi måste förbättra villkoren för entreprenörskap. Ledande företagare som äger och driver företag med nya produkter på nya marknader i Sverige är den trygghet vi har. Det ska finnas ett starkt svenskt enskilt ägande. Det är ett skydd vi har för de företag som finns i Sverige. När ägandet sprids ut, läggs på fonder, är det bara den kortsiktiga kvartalsavkastningen som spelar roll.

Entreprenörskapet, det personliga ansvaret för företagaren, är avgörande, det vill säga att man vill vara i Sverige och driva sina företag härifrån. Positionen ska inte undermineras med skatter så att andra starkare ägare utifrån tar över våra bolag och hådrationaliserar bort verksamheten i Sverige.

Regelbördan är viktig. Det måste bli lättare och enklare att starta företag i Sverige. Då är konkurrensen i inhemska sektorer avgörande, att det i transporter, i finanssektor, i företagstjänster, i detaljhandel samt hotell och restaurang finns en hög grad av konkurrens som gör att vi klarar av att vara kostnadseffektiva. Det är de kostnaderna vi får ta med oss ut på de internationella marknaderna. Då är kompetensförsörjningen avgörande. Sverige har kanske världens bäst utbildade arbetskraft med en styrka på problemlösningssområdet där vi slår praktiskt taget alla andra länder.

Sedan har vi frågan om energiförsörjningen. Vi har låga energipriser i Sverige. Men de är inte givna av Gud utan de beror på att vi har investerat mycket i energi i Sverige. Kärnkraften och vattenkraften fungerar som bas för vårt energisystem.

Den politik vi har fört har på område efter område stärkt svenskt företagsklimat. Vi ser resultaten. I dag fick vi siffror från arbetskraftsundersökningen som visar en sysselsättningsökning strax under 60 000. Det är fråga om över 250 000 jobb sedan 2006. KI räknar med 150 000 jobb de kommande åren. Det har blivit 20 procents ökning av reallönerna utan försvagad konkurrenskraft.

Vad är hotet mot utvecklingen? I mångt och mycket är det den politik som Peter Persson, Miljöpartiet och Vänsterpartiet tillsammans representerar. Det råder i dag hård konkurrens också högt upp i förädlingskedjan – på forskning och utveckling. Det är också jobb som ifrågasätts i dag i Sverige.

Då föreslår Socialdemokraterna som åtgärd, tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, att öka marginalskatterna till över 60 procent, i många fall väsentligt högre än så. Det är ett dräpslag mot svensk konkurrenskraft. Det är att skicka en signal till internationellt ledande företagsledare, forskare och nyckelpersonal att inte komma till Sverige. Vi ska pröva att göra om Hollandexperimentet. Visserligen ställde det till

Svar på
interpellationer

kaos i Frankrike, visserligen har det undergrävt Frankrikes ställning, men här i Sverige är vi så frånvända från den utveckling vi ser i världen att vi tänker upprepa försöket, säger Peter Persson.

Vi ska alltså straffbeskatta utbildning och entreprenörskap och direkt rikta in oss på att försöka pressa ut riktigt tung utvecklingsverksamhet från Sverige, för att göra det sämre för Astra Zeneca, för Volvo och för andra bolag som driver utveckling och forskning i Sverige.

Det är, herr talman, en bakvänd politik!
(Applåder)

Anf. 43 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Två enkla frågeställningar har finansministern fått.

Den första gäller ett sönderskjutet skattesystem, där bland annat pensionärer relativt sett får betala mer skatt. Är du beredd att medverka till en översyn av skattesystemet i avsikt att skapa mer rättvisa? Det finns två möjligheter att svara, men bara stick förbi.

Den andra specifika frågeställningen gäller det som åstadkommer ett mått av rättvisa i skattesystemet, att höginkomsttagare som finansministern och jag själv betalar en så kallad värnsskatt, alltså en förstärkt statsskatt. Vill han ha kvar den skatten? Är han beredd att kvalitetssäkra den även för en kommande mandatperiod?

De två frågorna har jag ställt. Finansministern vägrar svara.

I stället går han ut i omfattande attacker mot socialdemokratisk skattepolitik eller politik i övrigt. Jag vill säga: Det finns inte bara en väg, finansministern. Det finansministern målar upp för oss är att man i en alltmer hårdnande internationell konkurrens kan göra bara en sak: sänka skatter, avreglera, försämla för löntagare.

Finansministern har inte ens den minsta tanke om att nationalstater, människor tillsammans, fackföreningar – i Europeiska unionen, i andra internationella organ – kanske skulle kunna arbeta i en annan riktning när världen blir alltmer orättvis, när förmögenhetsfördelningen på ett groteskt sätt har förstärkts till förmån för dem som redan hade.

Den relativa fattigdomen ökar. Det förs en omfattande internationell debatt om detta. Organisationer som inte har något särskilt samröre med eller några utgångspunkter i socialistiskt tänkande, som Internationella valutafonden, varnar för att vi har för lågt skattetryck och säger att vi ska höja skatterna för att skapa en produktiv rättvisa.

Men finansministern säger: Vi ska fortsätta att sänka skatter – det är enda möjligheten att hävda oss gentemot omvärlden. Då förstår jag varför han gav partivännerna i skatteutskottet carte blanche att skriva motioner om avdrag för golf, ridning, segling och utförsäkring, avdrag för konstinköp, avdrag för familjens friskvård, RUT-avdrag för it-tjänster, ROT-avdrag för hela tomten, läx-RUT även för högskolestuderande – jag skulle kunna fortsätta så att jag tröttade ut kammaren.

Alltså träffade jag nog rätt i min interpellation, för det som var frågorna har finansministern fullständigt vägrat prata om: att se över skattesystemet för att skapa ett större mått av rättvisa, att inte pensionärerna ska beskattas hårdare än andra och att säkra att ha kvar en värnsskatt nästa mandatperiod. Två chanser till har finansministern att svara på dessa frågor.

Anf. 44 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Hur ser ett rättvist skattesystem ut? Vad är rättvisa i detta? Jag har nu hört Peter Persson och andra från den här talarstolen som har berättat vad ett rättvist skattesystem är. Jag, som har varit med länge i skatteutskottet, kommer ihåg när den dåvarande bostadsbeskattningen, fastighetsskatten, var höjden av rättvisa. Nu har ni accepterat något helt annat, och nu är det tydligen rättvist.

Är det rättvist att staten lägger beslag på 56 procent av det folk tjänar? Det är en intressant fråga, Peter Persson. Eller ska det kanske vara 100 procent?

En gång i tiden enades ditt och mitt parti om att 50 procent var det man borde betala högst. De som skulle betala så mycket skulle vara högst 10 procent, kom vi överens om. Så småningom ändrade finansutskottet under ledning av Jan Bergqvist till att det skulle vara 15 procent. Det är väl okej, men nu är vi uppe i 30 procent som betalar statlig skatt.

Den här diskussionen handlar om det som Peter Persson frågar: Hur mycket ska folk få ha kvar av sin arbetsinkomst? Det är vad det handlar om. Går rättvisan vid 100 procent bör ni säga det, och om den går vid 60, 56 eller 50 procent bör ni säga det.

Jag säger inte att 50 procent är optimalt. Men det är det som åtminstone jag står för och tycker är rimligt att man avstår till andra ändamål. Att det skulle vara 70, 80, 90 eller 100 procent tror jag blir för mycket, helt enkelt. Det tror jag är dåligt för Sverige, utöver att det är dåligt för dem som arbetar att staten lägger beslag på så stor andel av deras inkomster – det tycker jag inte är rättvist.

Jag tycker att Peter Persson är skyldig att ge svar på: Vad är rättvisa i skattepolitiken? Är det att staten tar 56 procent eller 100 procent?

Anf. 45 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Peter Persson, och han kommer nu att få två chanser att svara på den frågan. Jag hoppas att han gör det. Frågan lyder: Har du, Peter Persson, slutat slå din fru?

Det är nämligen precis så som Peter Persson brukar ställa frågorna till finansministern och Moderaterna, formulera dem på ett sätt som gör att oavsett hur man svarar är hela bildsättningen att vi i Moderaterna och vi i alliansregeringen har agerat felaktigt på något sätt.

Om Peter Persson inte vill svara på den frågan tycker jag att han ska sluta formulera frågeställningar på motsvarande sätt till exempelvis finansministern.

Jag hoppas att det är många som sitter där hemma framför tv-rutan och lyssnar på debatten. Peter Perssons sätt att argumentera, hans retorik och den politik som han säger sig företräda visar mycket tydligt på den vänstervridning som Socialdemokraterna nu är inne i. Alla partier, även om man håller sig inom ett visst ideologiskt ramverk, rör sig från tid till annan inom samma ramverk, och just nu är Socialdemokraterna på väg i en tydlig vänstervridning.

Jag sitter och gör en sammanställning av vilka förslag som den samlade vänstern och socialdemokratin i Europa lägger fram om hur de vill förändra sina respektive länder. Min slutsats där är att det inte finns någonstans i västvärlden där socialdemokratin så tydligt går fram med bidragshöjningar och massiva skattehöjningar för att finansiera samma

bidragshöjning, alltså en tydlig vänstervridning. Jag tycker att man hör det mycket tydligt på Peter Perssons argumentation, att det är ett egenvärde i sig att höja skatterna.

Från allianssidan tycker vi att skatt är till för att finansiera välfärd. Då måste man se pragmatiskt på skattefrågan. Man måste se till att vi har ett skattesystem som uppmuntrar till arbete, som uppmuntrar till företagande och som gör att ekonomin snurrar runt.

Man kan titta på de skattesänkningar som vi har genomfört under de snart åtta åren. Trots den enorma omfattningen av dem har staten ändå fått in mer pengar än vad som tidigare gällde, mer pengar till välfärden. Vi har totalt sett i Sverige satsat 46 miljarder mer inflationsjusterat på sjukvården. Vi har fått in mer än 70 miljarder totalt sett i statskassan för att kunna använda till välfärden, trots skattesänkningar. Det är för att vi har förstått att om man ska ha en växande ekonomi måste man ha rimliga skatter på arbete, så att det lönar sig att arbeta och så att det lönar sig att driva företag.

Detta intresserar sig inte Peter Persson eller socialdemokratin för, utan de kan i sin nuvarande vänstervridning bara se den ideologiska aspekten av att det finns ett egenvärde i sig att höja skatterna. Det som är mest ironiskt är att det enda parti som föreslår skattesänkningar inför nästa val är Socialdemokraterna. Hur denna logik går ihop är svårt att förstå.

Det är intressant att man angriper det som beskrivs som förmögenhetsansamlingar och en enorm rikedom som växer fram på olika håll. Men man lägger inte fram några konkreta förslag för att adressera just detta problem, nämligen kapitalbeskattningen, utan man angriper vanligt folk som har lyckats skaffa sig en utbildning och bli framgångsrika. Det är dessa människor man vill beskatta.

Anf. 46 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Konkurrensen ökar i världsekonomin, och länder sätter sig ned och funderar på vad de kan göra för att hänga med i detta race och klara trycket från omvärlden. Då vill Peter Persson, Stefan Löfven, Jonas Sjöstedt och Gustav Fridolin vända sig inåt och gå i motsatt riktning. Vi ska försvaga konkurrenskraften, vi ska undergräva förutsättningarna för jobb i Sverige och vi ska sänka potentialen för reallöneökningar.

Vad är det som bygger välstånd långsiktigt? Det är utvecklingskraft, forskning och utveckling, kunskap och företagsamhet. Det är också att vi belönar ansträngning och arbete. När vi sparar, investerar, arbetar och utbildar oss växer ett land. Om man i stället försöker straffbeskatta bort företagsamhet, forskning och utveckling och utbildning, vad händer då?

Till att börja med förlorar man reallöneutveckling. Den politik som Peter Persson och Stefan Löfven står för tillsammans med Jonas Sjöstedt och Gustav Fridolin är en politik som gör att förutsättningarna för reallöneökningar i Sverige blir sämre. Vi har haft 20-procentiga reallöneökningar nu. Under denna tid har andra länder haft väsentligt lägre ökning. I somliga länder har lönerna till och med fallit, och i många länder har de stått och stampat.

Dessutom förlorar man förutsättningar för jobb. Har vi inte företag som utvecklar produkter och som har forskning och utveckling i Sverige

kommer inte heller industriproduktion att ligga här. Då förlorar vi generellt sett förutsättningar för jobb och utveckling.

Socialdemokraterna vill höja skatterna till över 60 procent, detta utifrån en frågeställning här om att vi ska se över skattesystemets struktur. Den första fråga som då bör besvaras är: Vilken struktur tänker Socialdemokraterna på när en skatt på över 60 procent ska gälla för ingenjörer, forskare, jurister, ekonomer och alla de som är med och driver svensk konkurrenskraft? Men sedan ska den ned till 55 procent för bankdirektörer. För dem som har en lång akademisk utbildning ska vi alltså ha en straffskatt på över 60 procent. Men för riktigt framgångsrika bankdirektörer ska inkomstskatten ned till 55 procent.

Detta är en struktur som framstår som ytterst märklig och som är närmast obegriplig ur incitamentsperspektiv. Människor som har skaffat sig en lång utbildning för att bidra till Sverige ska vi alltså klämma åt. Men om man har blivit riktigt rik då ska skatten ned. Det är en mycket märklig struktur som Socialdemokraterna talar om.

Vi ska vara klara över en sak. Enligt Finansdepartementets beräkningar tappar vi 80 procent av intäkterna med denna typ av skatteförslag. Andra, till exempel den socialdemokratiska stjärnekonomen Bertil Holmlund, har drivit tesen att det är 100 procent av intäkterna som bortfaller. Vi tappar alltså mellan 80 och 100 procent av intäkterna med denna typ av förslag. Ändå vill man genomdriva dem. Och man vill göra det i ett läge då svensk industris konkurrenskraft är mer ifrågasatt än på länge, då allt fler länder tittar på vad de kan göra för att ta över svenska verksamheter, locka jobb till sig och driva fram en utveckling i sina länder. Då vill Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet möta detta med en antikongkurrenskraftspolitik.

Man verkar inte heller vilja ta in att andra länder har gjort precis detta. Frankrike har gjort ett experiment med att förstöra sin egen ekonomi med höga marginalskatter. Varför tar man inte lärdom av detta? Varför vill man upprepa andras misstag när vi borde vilja arbeta tillsammans för att stärka Sverige?

Anf. 47 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag repeterar och erinrar om att interpellationen handlar om två frågeställningar, och finansministern har nu tre gånger avstått från att kommentera dem över huvud taget.

Den första frågeställningen handlar nämligen om en översyn av skattesystemet i avsikt att göra det rättvist, bland annat att den orättvisa beskattningen av pensionärer ska uppgöra. Då säger finansministern att det skulle förstöra hela vår internationella konkurrenskraft om pensionärerna skulle betala lika mycket skatt som andra. Det är vad han säger.

Min andra frågeställning är om han är beredd att låta ett viktigt element i rättvisan i skattepolitiken, nämligen värnskatten, vara värdesäkrad för kommande fyra år med de stora finansieringsbehov vi har. Men han glider runt även det.

För finansministern finns det bara en enda väg för att Sverige ska kunna hävda sig i konkurrensen, och det är att vi ska tävla med andra länder om att sänka skatterna mest, detta i en värld där klyftorna blir större och välfärden och det som produceras fördelas alltmer orättvist.

Finansministern försöker prata bort allt det som jag tror är den moderata strategin. Nu säger man inför valet att det ska vara ett skattesänkingsstopp, men man vägrar gå in i diskussioner om mer specifika frågor. Peter Norman uttryckte det tydligare i Riksdag & Departement nyligen: Tittar vi framåt ska vi fortsätta den här vägen. Det måste bli större skillnader mellan att arbeta och att inte arbeta.

Fortsatta orättvisor i skattesystemet är vad ni står för.

Anf. 48 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Jag tror att vi skulle kunna nå enighet, Peter Persson, kring att utvecklingen globalt sett, alltså att klyftorna ökar, är ett problem. Mot den bakgrunden är det tråkigt att Peter Persson inte vill diskutera den frågan seriöst utan hela tiden bara kör argumentationen att klyftorna ökar här i Sverige när det inte stämmer. Klassklyftorna har slutat att öka. Det var en period under slutet av 80-talet, under 90-talet och i början av 2000-talet då klassklyftorna ökade enormt mycket. Men den ökningen har avstannat under de senaste åren. Det beror på att vi har skapat reformer som har gjort att fler människor kommer i arbete och som har gjort att människor kan ta sig ur bidragsberoende och skaffa sig egenförsörjning.

Om det finns något hot mot detta är det att skillnaden mellan arbetsinkomster och kapitalinkomster växer. Då finns det två sätt att hantera detta problem på. Det ena är höja skatten på kapitalinkomster. Det är det ingen som föreslår, inte ens socialdemokratin. Det beror på att det skulle skada svensk konkurrenskraft fruktansvärt mycket. Den enda slutsatsen av det är att vi måste få ned skatterna på arbete. Då är det tråkigt att Socialdemokraterna är så ideologiskt låsta att de inte kan diskutera denna fråga för att bekämpa klassklyftorna på ett mer konstruktivt sätt.

Är ni beredda att förhandla om och diskutera en sänkning av skatten på arbete och höja andra skatter så att man kan få en bättre balans? I dagsläget är nämligen det stora problemet skillnaden mellan kapitalinkomster och arbetsinkomster. Där ligger du, Peter Persson, på exakt samma linje som regeringen.

Anf. 49 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Den här debatten har rätat ut de frågetecken som finns och tydligt visat att svensk konkurrenskraft är hotad av att vi internationellt ser allt fler länder kliva in i världshandeln, där man förstärker sitt företagsklimat, där man lättar på sin skattebörd, där man utbildar människor allt bättre och där man säkrar att man klarar av att driva en politik som ger tillväxt.

I Sverige har vi försökt att möta den utvecklingen med en bred politik för att förbättra företagsklimatet. Det har gett stora resultat: Tillväxten har varit högre i Sverige än i andra länder, sysselsättningen har utvecklats starkare, arbetskraften har vuxit mer och vi har lägre långtidsarbetslöshet och väsentligt bättre sammanhållning. Vi har de minsta inkomstskillnaderna av de jämförbara industriländerna, och vi har den lägsta andelen med låg materiell standard.

Detta har vi uppnått genom att konsekvent förbättra klimatet för entreprenörskap. Vi har konsekvent och långsiktigt försökt minska regelbördan i svensk ekonomi. Vi försöker förstärka konkurrenskraften och

konkurrensen på inhemska sektorer, för det är hela ekonomins kostnads-
läge man tar med sig ut på de internationella marknaderna.

Vi har konsekvent bedrivit en politik för att förbättra kompetensför-
sörjningen i Sverige – vi har gjort stora satsningar på forskning och ut-
veckling, där vi dramatiskt har ökat med upp till 50 procent inom till ex-
empel life science-forskningen. Vi har förbättrat arbetsmarknadens
funktionssätt med större flexibilitet och fler människor som vill vara på
arbetsmarknaden, därför att det lönar sig bättre att arbeta.

Det har konsekvenser hur man bedriver politiken. Börjar man för-
sämra konkurrenskraften och straffbeskatta utbildning sjunker och för-
sämras också vår konkurrenskraft. Då blir det sämre reallöner, lägre
tillväxt och färre jobb i Sverige. Då får vi en ökad utflyttning av jobb och
utveckling från Sverige och därigenom sämre utveckling för alla med-
borgare. Det, fru talman, är vad denna debatt tydligt har visat.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2013/14:348 om gemensam välfärd eller Silver Life

Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Peter Persson har frågat mig om jag är beredd att under
detta och kommande årtionden tillförsäkra sjukvården och äldreomsor-
gen tillräckliga skattefinansierade inkomster för att garantera våra gamla
en trygg ålderdom.

Regeringen värnar om en gemensamt finansierad välfärd som känne-
tecknas av hög kvalitet och tillgänglighet i hela landet. Under finanskri-
sen vidtog regeringen kraftfulla åtgärder för att säkerställa finansieringen
till välfärden, och resurserna till sjukvård och omsorg om äldre ökade
med ca 9 procent eller 26 miljarder mellan 2006 och 2012, justerat för
pris- och löneökningar. Av de ökade resurserna har 70 procent använts
för att möta den ökade demografiska efterfrågan, medan 30 procent har
gått till att höja ambitionerna inom dessa områden.

Regeringen har nyligen presenterat ytterligare satsningar på välfär-
den. I 2014 års ekonomiska vårproposition kan nämnas fler platser på ut-
bildningar för specialistsjuksköterskor och barnmorskor. För att öka
tillgängligheten i cancervården avsätter regeringen 500 miljoner kronor
per år 2015–2018. Dessa och fortsatt nödvändiga reformer, vare sig de
sker på utgifts- eller inkomstsidan av budgeten, kommer att behöva fin-
ansieras krona för krona.

De närmaste årtiondena ökar den demografiskt betingade efterfrågan
på vård och omsorg, till stor del som följd av att de stora åldersklasser
som är födda på 1940-talet blir äldre. Resurserna till sjukvården och
äldreomsorgen bestäms främst av de kommunala skatteintäkterna, som
beror på antalet arbetade timmar i ekonomin. Ökad sysselsättning är
därför av största vikt och regeringens främsta mål för politiken.

Den bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet som pre-
senteras i 2014 års ekonomiska vårproposition visar att de framtida
ökade kostnaderna för vård och omsorg kan finansieras utan skattehöj-
ningar.

Anf. 51 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Finansministern verkar oerhört nöjd: Det finns inga problem, och det märks inte att skatterna har sänkts med 134 miljarder. Jag tror att väldigt många människor i vårt land inte känner igen sig i finansministerns beskrivningar av mer resurser till välfärden. Åk ut till förskolan där barngruppen är större! Åk till skolan där resultaten faller på ett oroande sätt! Besök den äldreomsorg där vinstjakten har släppts in! Eller åk runt och studera förlossningsvården i Stockholms län!

Sveriges Kommuner och Landsting säger att det finns ett stort finansieringsbehov som inte täcks. Man anser att det år 2035 kommer att behövas ytterligare 200 miljarder till den gemensamma verksamheten. Ekonomistyrningsverket säger nu att skattesänkningar har skapat en obalans med 80 miljarder. Besparingar eller skattehöjningar i den nivån är oundgängligt viktiga.

Då minskar kvaliteten i den gemensamma verksamheten, och det allvarliga som då inträffar är att människor väljer med fötterna – de flyr när de själva har möjlighet att skaffa något annat. Då lämnas några ensamma, och så är det inte längre *ett* samhälle där vi är tillsammans. Ett exempel på det är inslag när det gäller friskolor.

Nu etableras ett nytt så kallat koncept av den kände moderaten Peje Emilsson: Silver Life. Kommunen ska stå för en grundfinansiering av äldreomsorgen, och sedan ska du ta dig in med din egen plånbok – du ska kunna köpa silver- eller guldkant. Det kan vara en bättre måltid, att få mer av omsorgen eller att ha någon som sitter och läser den älskade romanen. Är detta en utveckling finansministern anser rimlig? Det handlar om att öppna system i vårt land och blanda finansieringen. I grunden är den gemensam, men sedan bestämmer din egen plånboks tjocklek hur mycket kvalitet du kan få.

Därför är mina frågeställningar: Är finansministern beredd att tillföra sjukvården och äldreomsorgen resurser för att mota en privatisering och splittring av välfärden? Är finansministern då beredd att avstå från fortsatta skattesänkningar, för att tillse att vi får resurser?

Den mest intressanta frågeställningen är: Kan finansministern här och nu säga att en sådan inriktning som jag beskriver – Silver Life – är skadlig för jämlikhet och solidaritet och därför inte en önskvärd utveckling?

Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt mig redovisa hur sakförhållandena ser ut. Vi har för inte alltför länge sedan fått en gedigen och noggrann genomgång av hur svensk äldreomsorg står sig i förhållande till andra länder. OECD har jämfört och tittat på hur utvecklingen ser ut och hur vår status är.

Man konstaterar att Sverige har de mest omfattande offentliga resurserna av alla EU-länder och alla jämförbara industriländer. Vi lägger 3,6 procent av bnp på långsiktig äldreomsorg, och det är mer än vad något av våra grannländer gör. Det är också väsentligt mer än vad några andra jämförbara länder gör. OECD konstaterar även att Sverige har den högsta personaltäteten av alla jämförbara länder när det gäller personal i äldreomsorgen i förhållande till antalet äldre – den högsta i världen. Man drar också slutsatsen att Sverige har det högsta antalet långvariga vårdplatser för äldre i sitt sjukvårdssystem av alla jämförbara länder.

Vi lägger alltså störst resurser, vi har mest personal och vi har flest äldreomsorgsplatser. Det är den situation vi har. Det är den vården Peter Persson beskriver på ett sätt som närmast för tankarna till helt andra länder med helt andra system.

När man diskuterar äldreomsorgen i Sverige kanske det är viktigt att också komma ihåg hur den fungerar. I Sverige har vi via skatteutjämningsystemet en finansiering av äldreomsorgen som gör att vi kan erbjuda bra äldreomsorg i *hela* Sverige, också i de bygder och områden där den egna skattekraften inte räcker till. I Sverige är det också så att *alla* grupper får del av den offentliga äldreomsorgen – den är driven så att alla människor, oavsett inkomst, social status eller utbildning, har möjlighet att få del av världens mest välfinansierade och välskötta äldreomsorg.

Det är viktigt, därför att det är ett bra sätt att bygga sammanhållning att vi erbjuder alla människor, oavsett bakgrund och oavsett var de bor i Sverige, en bra gemensam service. Det har inte alls så negativa och skadliga effekter på tillväxten och arbetsmarknaden som om man till exempel bygger ut olika typer av omfördelningssystem.

Vad är det som gör att vi har råd att ha den här välfärden? Det är två faktorer.

Den ena är att i Sverige arbetar fler människor än i andra länder. Vi har i dag den högsta sysselsättningsgraden av alla EU-länder. Vi har passerat Holland och tagit oss upp i topp. Vi har fler som kliver in på arbetsmarknaden och fler som vill betala skatt i vårt land. Det gör att vi har bättre intäkter att klara hög kvalitet i omsorgen och att omfördela över landet så att alla får en bra omsorg.

Den andra viktiga faktorn är att vi har en konkurrenskraft som gör att lönerna i Sverige kan stiga. Det finns andra länder som har klarat sig bra på arbetsmarknaden, till exempel Tyskland, men där har det köpts till priset av obefintlig eller mycket svag reallöneutveckling under de senaste 10–20 åren. Då har man inte de skatteintäkter som behövs för att ha den absolut bästa välfärden.

Det här är alltså en politik som har fungerat väl. Om vi inte prioriterar att höja skatterna, så att vi flyttar ut från Sverige, om vi inte vill bygga ut bidragssystem som låser fast människor i utanförskap och om vi inte borrar hål i skattesystemet för att ge gräddfiler åt de allra rikaste, ja, då har vi resurser, tillväxt och reallönetillväxt nog för att få skatteintäkter som gör att vi har råd med en bra och högkvalitativ välfärd för alla.

Det är här det blir så tydligt hur valen ser ut i svensk politik. Bygger man politik för konkurrenskraft, för att alla ska vara i arbete och för att man inte ska ha ett omfattande utanförskap, då klarar man välfärden. Börjar man undergräva konkurrenskraften, slå ut jobb och driva ut företag från Sverige försämrar man också förutsättningarna för välfärd.

Anf. 53 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag tror att många människor har svårt att förstå finansministerns stolthet över det egna värvet. Det finns inte ett problem i det svenska samhället.

Äldreomsorgen brottas med svårigheter att få ihop pengar och med besparingar, och det är problem i förskolan och med de fallande resultaten i skolan. Det är naturligtvis effekter av en politik som ensidigt handlar om att sänka skatter. Men den moderatledda regeringen försöker i dag

föra ett annat resonemang och framför allt att inte svara på frågor här i riksdagens kammare.

Återigen är min centrala frågeställning i den här debatten: Tycker finansministern att det Silver Life-koncept som nu håller på att etableras i landet är rimligt? Du tar med dig en grund av kommunal finansiering och köper sedan till dig och får en bättre äldreomsorg. Ska vi särskiljas på ålderns höst? Ska vi inte tillgodose behoven solidariskt, utan är det den egna plånboken som ska betala bättre mat, bättre service, mer upplevelser och lust för mig som gammal?

Det är groteskt orättvist. Därför har socialdemokratin alltid tagit striden för jämlika former i skola, vård och omsorg. Det har inte Anders Borg. Jag tror att man försöker tala nästan socialdemokratiskt men har sedan den gamla strategin.

Finansministern minns väl vad han skrev i boken *Generell välfärd – bara magiska ord?* Att på ett rationellt och humant sätt nedmontera den generella välfärdspolitiken måste vara politikens viktigaste uppgift de närmaste tre fyra decennierna. Det var när du satt hos Bildt och skrev tal och politik. Och finansministern fick sällskap av statsministern, som vid samma tid skrev boken *Det Sovande Folket*. Han jämförde där välfärdsstaten med pest, smittkoppor och aids. Den svenska modellen har gjort svenska folket mentalt handikappade och beroende av politiker. Det var faktiskt så som välfärdsstaten beskrevs av finansministern och statsministern för inte så länge sedan.

När de här tankarna finns i grunden i Moderata samlingspartiet ideologiskt måste jag fråga finansministern: Du vill alltså inte ta avstånd från det som håller på att skapas i dag i det svenska samhället, att man ska kunna köpa sig en bättre välfärd? Detta faller ut därför att ni sänkt skatterna massivt. Besparingarna gör att människor flyr, och de som har en tjock plånbok kan köpa sig en bättre välfärd. Tycker finansministern verkligen att detta är en rimlig utveckling, eller är han beredd att mota den genom att tillse att vi har tillräcklig finansiering av det gemensamma? Det är min fråga.

Anf. 54 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Jag förstår att den retorik som Peter Persson använder säkert går hem och ger stora applåder på Folkets Hus och ABF-föreläsningarna hemma i Jönköping. Men är det någon som på allvar tror på detta?

Vi har alltså nu haft en borgerlig regering i åtta år, och vi har tillfört 70 miljarder mer till välfärden. Lite sans vore rimligt, Peter Persson.

Fru talman! Jag kommer ihåg när jag och min pappa i början av 90-talet besökte min pappas gammelfaster. Om jag minns rätt var det i Norrköping. Jag kommer ihåg att det var en väldigt stark reaktion, därför att min gammelfaster låg i en sovsal på äldreboendet. Hon hade inget eget rum. Det var alltså på 90-talet eller kanske i slutet av 80-talet. Jag tycker att det säger ganska mycket om hur pass mycket bättre välfärden har blivit i Sverige under de senaste 20 åren.

Det var inte bättre förr. Det var inte så att på 70- och 80-talen hade vi en fantastisk välfärd som kom alla till del. Nej, den har blivit bättre, och den har i huvudsak blivit bättre de senaste åtta åren. Det finns fortfarande

många utmaningar och mycket kvar att göra för att säkerställa välfärden, men det har blivit bättre.

Den svartmålning som Peter Persson ägnar sig åt är ohederlig. Den stämmer inte, är inte heller nyanserad och för inte debatten vidare.

Om du, Peter Persson, hade lyssnat på finansministern här nu hade du kunnat konstatera att svaret på din första fråga var ett tydligt ja – Sverige ska ha en förstklassig välfärd som ska komma alla människor till del. Det innebär mer pengar.

De som har följt den politiska debatten den senaste månaden kan konstatera att den här regeringen söker ett mandat från svenska folket för nästa mandatperiod som bygger på att vi ska höja skatter för att kunna säkra välfärden, i huvudsak skolan och sjukvården. Vi går inte fram med några skattesänkningar, men faktum är att det finns ett parti som gör det. Det finns ett parti i Sveriges riksdag som går till val på att sänka skatterna nästa mandatperiod, och det är alltså Socialdemokraterna.

Här står Peter Persson och orerar om hur vi förstör välfärdsstaten, när vi i själva verket har satsat mer pengar på den, och säger att vi bara bryr oss om skattesänkningar. Samtidigt går Moderaterna och Alliansen till val på skattehöjningar, och den enda skattesänkning som föreslås kommer från socialdemokratin. Verkligheten och retoriken hänger över huvud taget inte ihop.

Fru talman! Peter Persson frågar om vi för att garantera välfärdens fortsatta finansiering är beredda att avstå från skattesänkningar. Den frågan har vi svarat på och tydligt deklarerat i vår proposition.

Frågan är, Peter Persson: Är Socialdemokraterna beredda att avstå från bidragshöjningar för att kunna säkra välfärdens fortsatta finansiering?

Som jag sade i den förra interpellationsdebatten finns det ingen vänster i hela västvärlden som föreslår så omfattande bidragshöjningar som Socialdemokraterna. Är ni beredda att avstå dem för att säkra välfärdens fortsatta finansiering?

Anf. 55 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! När man lyssnar till oppositionens företrädare Peter Persson får man känslan av att Sverige är ett land på fallrepet där allt är dåligt och där verksamheter långsamt mals ned till ingenting.

Samtidigt får vi en gedigen genomgång från industriländernas samarbetsorganisation OECD. Den visar att Sverige sticker ut. Vi satsar väsentligt mer på äldreomsorg än andra länder. Jag tror att det rör sig om i storleksordningen 20–30 miljarder mer än hos dem som kommer tvåa, Norge och Danmark. Jag tror att det handlar om, i runda slängar, 60 miljarder mer än Finland. Vi satsar inte bara mest; vi satsar också mycket mer än jämförbara länder.

Av de jämförbara länderna har vi högst personaltäthet per tusen äldre. Vi har flest vårdplatser, trots att vi dessutom i allt större utsträckning bedriver vård i människors hem så att de har möjligheten att själva forma sin tillvaro. Därtill har vi ett system som är unikt genom att vi ger vård i hela Sverige till alla oavsett inkomst och bakgrund.

Det är detta system vi har i dag. Det är detta system vi har förstärkt under dessa år och som vi tror på. Vi har tillfört 7 miljarder till äldreomsorgen i fasta kronor under dessa år. Det ska jämföras med den budget

som Peter Persson har skrivit där äldreomsorgen tillförs 100 miljoner, om jag minns rätt. Regeringen har gjort stora satsningar för att förbättra utbildningen av personalen i äldreomsorgen och för att det ska finnas skatteintäkter som gör att vi kan möta framtiden.

Uppgiften för oss är givetvis att utveckla och modernisera den generella välfärdspolitiken. Hur gör man det? Den första punkten är att belöna ansträngningar. Det kanske allra viktigaste är att belöna ansträngningar i skolan så att unga människor i Katrineholm och Norrköping känner att det lönar sig att utbilda sig och att det finns lärare, föräldrar och klasser där eleverna stötts så att de oavsett social bakgrund känner att det finns ett utbildningssystem för dem.

Detta gäller lika mycket i arbetslivet. I skolan ska vi ha betyg, prov och välutbildade lärare som prioriterar kunskap. Arbetslivet och arbetsmarknaden måste präglas av omställningsförmåga. Vi ska inte trycka ut människor från arbetslivet utan öppna vägar in och säkra att skattetrycket är sådant för låg- och medelinkomsttagare att det lönar sig att arbeta. Det är därför vi i dag för första gången ser en majoritet av Sveriges kvinnor arbeta heltid och inte ser fallande andel i heltid som när Socialdemokraterna styrde.

Därför är det så viktigt att fortsätta reformera välfärdssystemet, att reformera systemen som gör att det alltid lönar sig att komma tillbaka och att alltid ha skatteintäkter som gör att vi kan säkra kvaliteten i de verksamheter som bedrivs. Det är vår politik.

Mot den står Peter Persson, Stefan Löfven, Jonas Sjöstedt och Gustav Fridolin. De har en annan idé. Deras idé är att systematiskt utforma politiken så att vi ska få låg tillväxt genom att rycka undan förutsättningarna för entreprenörsklimatet. De har en idé om att öppna vägarna till utanförskap genom att trycka bort människor från arbetsmarknaden. De har en idé om att undergräva förutsättningarna för reallöner för att de vill försämma företagsklimatet.

Det är klart att vi förstår vad detta skulle leda till. Då går vi tillbaka till den politik som skapade 80–90 procent av de klyftor som Peter Persson så gärna talar om. Vi vet att 80–90 procent av ökningen av inkomstskillnader och 80–90 procent av ökningen i förmögenhetskoncentration skedde när vänsterpartierna tillsammans styrde Sverige. Man tryckte ut människor och skapade gräddfiler för miljardärer.

Anf. 56 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Det är så uppenbart. För frågan som avgör inriktningen på den moderatledda regeringens politik flyr finansministern.

Jag har vid ett par tillfällen ställt den specifika frågan: Accepterar finansministern blandfinansiering i välfärden, det så kallade Silver Life-konceptet, där den egna plånboken förbättrar maten, servicen, boendet och så vidare?

Det är en inkörsport till ett fullständigt systemskifte, men finansministern talar bara runt det.

Jag förstår att denna debatt och den tidigare debatten vi hade är obehagliga för finansministern. Det handlar ju i grunden om hur vi ska finansiera välfärden i vårt land.

Nyligen stoppade finansministern en utredning som Socialdepartementet hemställde om gällande gapet mellan verksamhetsbehov och fi-

nansiering. Alla de besparingar, blöjvågningar och neddragningar som är i välfärden i dag låtsas finansministern inte om.

Under trycket av skattesänkningarna kommer nu systemet där de som har resurser får köpa sig fria. Det är djupt orättfärdigt, men finansministern vill inte kommentera det.

Låt mig till sist säga: För Moderaterna är trygghet och välfärd något annat än för mig. Schulte blamerar sig fullständigt när han frågar om vi kan svara för bidragsstopp. Jag repeterar: Den som är arbetslös eller sjuk har inte valt detta utan förtjänar solidaritet av oss andra.

Anf. 57 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Jag tror att det var Joakim von Anka som sade att det inte är de stora inkomsterna utan de små utgifterna som gör en rik. Det kan vara värt att tänka på.

Självklart måste vi ha skatter som inbringar de medel vi behöver för att finansiera välfärden, men om vi slösar bort dessa pengar på annat blir det inte mycket till välfärd.

Peter Perssons parti Socialdemokraterna går fram med massiva bidragshöjningar som saknar motstycke i hela västvärlden. Inget socialdemokratiskt parti i hela Europa går fram med sådana offensiva bidragshöjningar.

Det handlar på ett mycket konkret sätt om att höja bidragen för dem som tjänar lite mer. Den börsmäklare som blev arbetslös under finanskrisen kommer att få ungefär 5 000 kronor mer i arbetslöshetsbidrag vilket gör att han kommer att få mer pengar i a-kassa än vad ett vårdbiträde får i lön. Om det är solidaritet måste nog Socialdemokraterna utveckla lite mer vad de lägger i det begreppet.

Finansministern har varit tydlig med att Sverige ska ha en förstklassig välfärd som ska tillmötesgå alla. Alla ska få en del av världens främsta välfärd.

Välfärden har fått 70 miljarder mer under denna regering, och vi vill fortsätta utveckla den. Därför går vi fram skattehöjningar medan Socialdemokraterna lägger fram skattesänkningar.

Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jag har redovisat hur svensk äldreomsorg ser ut. Jag har redovisat att vi har större resurser än vad man har i andra industriländer och övriga Europa. Jag har redovisat att till och med jämfört med Danmark, Finland och Norge, som har väl utbyggda välfärdsstater, lägger Sverige betydligt större resurser på äldreomsorg.

Vi har flest anställda per tusen äldre och fler långvariga vårdplatser trots att vi har en mer omfattande verksamhet med hemtjänst än vad de flesta andra länder har.

Vi erbjuder denna verksamhet till alla överallt genom att det är ett öppet välfärdssystem där människor kommer in oavsett inkomst och där vi har en utjämning som gör att vi erbjuder lika villkor över hela landet. Det är den politik denna regering har stått för.

Vår politik har fungerat. Vi har över 250 000 fler i sysselsättning, och 50 000 fler unga kvinnor arbetar. Andelen kvinnor som arbetar heltid har för första gången någonsin kommit upp i en majoritet. Vi har tillfört vård och omsorg 7 miljarder kronor i fasta löne- och prisjusterade pengar.

Sedan är skiljelinjerna i svensk politik väldigt tydliga. Vänsterpartierna står för en konsekvent politik för att nedmontera konkurrenskraft och öppna för ökat utanförskap med sämre reallöner och ökade klyftor som följd.

Om det enda man kan erbjuda svaga grupper på arbetsmarknaden är att trycka ut dem i fattigdomsfällor och utanförskap växer klyftorna. Om man höjer skatterna och tvingas öppna gräddfiler för de allra rikaste ökar klyftorna. Det är så vägvalet i svensk politik ser ut. Antingen håller vi ihop Sverige med allianspartierna, med en politik för arbete som ger välfärd, eller också delar vi Sverige med vänsterpartiernas politik.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2013/14:356 om sänkningen av hotell- och restaurangmomsen

Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Peter Persson har frågat mig om jag har för avsikt att se över sänkningen av restaurangmomsen till förmån för vad Peter Persson anser vara mer sysselsättningsskapande åtgärder. Peter Persson har också frågat mig om jag avser att ta avstånd från det som enligt Peter Persson är kampanjstöd som utifrån egenintressen nu ges för den nedsatta restaurangmomsen av McDonalds, Max med flera.

Den 1 mars 2011 överlämnade Utredningen om sänkt moms på vissa tjänster delbetänkandet *Sänkt restaurang- och cateringmoms*. Utredningens analys av den sänkta restaurangmomsen visade på gynnsamma effekter på den samhällsekonomiska effektiviteten, sysselsättningen och de administrativa kostnaderna för företagen. Regeringen valde att i samband med budgetpropositionen för 2012 sänka restaurangmomsen.

Regeringen ser ständigt över sina reformer. Detta gäller även den sänkta restaurangmomsen. I november 2011 gav regeringen Konjunkturinstitutet, Tillväxtanalys och Skatteverket i uppdrag att följa upp effekterna av den sänkta restaurangmomsen.

Jag kan således konstatera att effekten av den sänkta restaurangmomsen ses över noggrant, oberoende av branschintressen. Regeringen inväntar fortfarande utvärderingar av de långsiktiga effekterna, men hittills kan jag konstatera att utvärderingarna visar på positiva effekter på sysselsättningen som ligger i linje med de bedömningar regeringen gjort.

Anf. 60 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Arbetslösheten är vårt lands stora samhällsproblem. Det är ett gigantiskt slöseri med resurser, och det plågar enskilda människor. Det är regeringens stora misslyckande.

Den strategi man har valt handlar ensidigt om att sänka skatter genom så kallat jobbskatteavdrag eller om att sänka enskilda kostnader. Man har helt glömt att det finns något som heter näringspolitik, till exempel satsning på infrastruktur, forskning och utbildning och strategier för skilda branscher, eller arbetsmarknadspolitik – att ha en trygg arbetslöshetsför-

säkring som gör att man kan gå vidare och att ha omskolning, vidareutbildning och kompetensutveckling.

Regeringen har rustat ned både arbetsmarknadspolitik och näringspolitik. I stället flyr man in i ett tänkande där det bara handlar om att sänka kostnader för arbetskraft. En generell och dyr åtgärd har särskilt varit riktad mot ungdomar. Ett och ett halvt år efter hotell- och restaurangmomsens halvering säger SCB att detta inte haft någon effekt eller att effekten är tveksam.

Visita säger att 4 000 nya jobb har skapats. De är naturligtvis en part i sammanhanget. Eftersom kostnaden för reformen är 5,4 miljarder, finansministern, kostar varje jobb 1,3 miljoner kronor! Det hade naturligtvis kunnat ge en helt annan effekt om man hade anställt lärare eller undersköterskor, om man hade haft en inkomstöverföring till barnfamiljer och sänkt barnbidraget eller om man hade sänkt skatterna så att pensionärerna fått ett rimligare utfall jämfört med andra.

Detta vill finansministern inte diskutera. I stället går han till attack. Jag tycker att det är beklagligt att finansministern inte vill pröva intellektuellt om det är en rimlig åtgärd att varje nytt jobb har kostat 1,3 miljoner kronor i en bransch där vinsterna ökat kraftigt under samma tid. Då har man gått ungdomen förbi i en bransch som många gånger präglas av låga löner.

Finansministern vill inte pröva om politiken inte räcker till eller om den är undermålig. Han vill inte heller kommentera det kampanjstöd regeringen har fått från branschen. Det är brev till anställda från ett företag där man säger: Rösta rätt! Det är en kampanj och en dubbelstöt från Visita under ledning av Maud Olofsson.

Tycker finansministern om det kampanjstöd han får, eller är han beredd att ta avstånd från det? Och framför allt: Är han beredd att pröva åtgärden? Är den inte väldigt kostsam och ineffektiv, finansministern?

Anf. 61 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Hur kommer det sig, Peter Persson, att du kan säga en hel bransch? För det är vad du gör med de här frågorna. Du tycker att man går ut och kampanjar för en alliansregering. Som företagare har man väl rätt att yttra sig och tycka vad man vill. Vi har åsiktsfrihet i det här landet.

Det har tillkommit många arbetstillfällen. Glöm inte vilka som får arbete till följd av den sänkta momsen på restauranger och hotell! Det är unga som ofta inte har någon högre utbildning eller kanske inte ens har avslutat gymnasiet.

Jag har besökt många restauranger och träffat restaurangägare. Det kanske Peter Persson också borde göra. Hittills är det inte en enda som har sagt: Vi vill gå tillbaka till 25 procents moms. När man frågar vilka de anställer svarar de: Vi tittar på det som passar oss, gärna unga som är billiga, för det tar ett tag att skola in.

I restaurangbranschen tittar man inte alls på samma sätt på att personen har avslutade studier eller högskolestudier, utan man tittar på att det är en person som passar. Detta är jobb även för ungdomar som studerar och vill tjäna lite extra pengar.

Vad är problemet, egentligen? Är det att vi har fått fler arbetstillfällen eller att vi har minskat antalet konkurser? Där är man rätt tydlig. Jag har

träffat flera företagare som kanske inte har sin restaurang på Stureplan utan någonstans utanför Skellefteå eller i Småland. De säger: Tack vare detta har vi överlevt. Vi klarar det.

Skatteverket har kommit med en rapport som säger att man har minskat skattefusket med ungefär 700 miljoner. Det är väldigt bra. Jag antar att Peter Persson någon gång har ätit på en vägkrog eller något gatuköksaktigt där det står "Äter ute", "Catering" eller "Hämtar maten" på kvittot fast man har suttit där.

Det har varit en svår gränsdragningsfråga också. Vi har diskuterat det här i kammaren tidigare. Jag träffade en företagare med en verksamhet där man både kunde hämta mat och sitta där och äta. Ett exempel var att en kund kom och sade att maten skulle tas med, och 12 procents moms slogs in. Personen i fråga gick sedan ut och mötte en kompis i dörren som sade: Jag ska äta men sitta här. Då tog den första personen sin lilla påse med sig in och satte sig vid bordet. Vad händer i en sådan situation? Det har varit en stor gränsdragningsproblematik när det gäller detta.

Min fråga till Peter Persson är: Vill ni höja momsen på övrig mat till 25 procent? Blir det mer rättvist då? Det är orättvisa eller någonting liknande som driver er, för ni tycker ju inte att det här är okej.

Konjunkturinstitutet sade att 4 000 jobb är en direkt följd av moms-sänkningen. Sedan har vi de halverade arbetsgivaravgifterna för unga också. Visita säger att det är 10 000 fler arbeten som har skapats. Någonstans mellan 4 000 och 10 000 arbeten har alltså skapats. Sedan får man väl se på sikt hur många arbeten det blir som skapas.

Kom med något bättre förslag på en reform som gynnar de unga – inte Amsätgärder, utan en riktig reform! Det här har gjort det plus att vissa företag har undgått att gå i konkurs. Ingen ska säga att restaurangbranschen skär guld med täljkniv.

Anf. 62 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Peter Persson ställer många ideologiskt intressanta interpellationer, och det här är väl en av de allra mest intressanta, åtminstone den andra frågeställningen. Den gör mig som liberal ganska bekymrad. Peter Persson önskar nämligen att regeringen ska ta avstånd från en viss åsikt från ett företag.

Jag menar att det är oerhört viktigt att vi håller på den fria åsiktsbildningen i det här landet. Man kan lätt vända på det här, fru talman, och säga att regeringen skulle ta avstånd från det som Hotell- och restaurangfackets ordförande Niia säger. I motsats till Peter Persson tycker hon att man inte ska höja restaurangmomsen. Jag försvarar absolut ordföranden för LO-förbundets hotell- och restaurangfacks och alla medlemmars rätt att tycka vad de vill om det här. Om regeringen skulle ta avstånd från någon åsikt som en enskild person eller något fackförbund har i det här landet skulle jag omedelbart anmäla finansministern till konstitutionsutskottet, för så gör man inte. Jag tycker att Peter Perssons, en socialdemokratisk riksdagsledamot, fråga om att regeringen ska ta avstånd från en viss åsikt är mycket uppseendeväckande.

Fru talman! Jag återgår nu till huvudfrågan som det här gäller, nämligen sänkningen av restaurangmomsen. Kanske är det inte bara jag utan någon annan också som varje dag gör som jag och lägger sig ned och sover och under huvudkudden har valmanifestet från Socialdemokrater-

na, Vänsterpartiet och Miljöpartiet från den 31 augusti 2010. Det är underskrivet av Mona Sahlin, Lars Ohly och, tror jag, Maria Wetterstrand.

Vad kan man läsa i punkt 5, som handlar om stärkt konkurrenskraft? Jo, att dessa tre partier om de vinner regeringsmakten ska överväga att sänka restaurangmomsen. Det finns också någon annan reservation som gäller all moms om det ekonomiska läget så tillåter.

Peter Perssons parti gick till val på att man skulle sänka restaurangmomsen. Var glad över att regeringen har gjort det som ni ville göra, och var inte så bekymrad över detta! Jag var själv en av dem som var ganska fundersamma över detta skattesänkingskrav. Det tillhörde inte Folkpartiets prioriterade skattesänkningar, det ska jag gärna medge. Men nu när Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gick till val på detta får de väl pröva det också. Sedan tycker jag att det är klokt som finansministern säger att man nu i efterhand får se om detta var en klok politik eller inte.

Ni ska vara glada och inte gå till angrepp mot er egen politik och att man har genomfört den. Peter Persson var ju kandidat till 2010 års program och läste det säkert väldigt ingående. Annars kan man fråga sig: Om ni inte menade någonting med detta, vilka övriga punkter var det som ni inte menade någonting med? Man måste ju tro på det som står i ett valmanifest, för det är ju inte vilket dokument som helst. Peter Persson har läst det så noggrant att han vet att Socialdemokraterna gick till val på detta förslag. Nu tycker ni att det är ett jättedåligt förslag och alla dömer ut det. Men varför framförde ni då detta förslag?

Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Målet för regeringens politik är full sysselsättning. Alla som vill och kan ska ha ett arbete. Vi för en konsekvent politik för att förverkliga full sysselsättning. Vi har arbetat för att det ska vara fler som vill arbeta, fler som kommer in på arbetsmarknaden, som lämnar bidragssystem eller som kommer in och stannar kvar längre. Vi har fört en politik för att fler ska anställa, och vi ska alltså ha ett kostnadsläge som gör att man är beredd att anställa fler människor. Vi har fört en politik som ska göra att det finns fler företag i Sverige.

Det här är en politik som förbättrar konkurrenskraften, som förenar reallönstillväxt med en ökad sysselsättning. Vi ser resultaten. Vi har 250 000 fler i sysselsättning i dag, vi har den högsta sysselsättningsgraden bland jämförbara länder, vi har 50 000 fler unga kvinnor på arbetsmarknaden och för första gången arbetar en majoritet av kvinnorna heltid.

Varför är då restaurangsektorn en del av den här strategin för full sysselsättning? Det finns många skäl till det. Den är en del av den inhemska sektorn, det är en arbetskraftsintensiv sektor och det är en sektor där väldigt många unga arbetar. 40 procent av de anställda är ungdomar. Därtill har andelen utrikes födda som jobbar i den här sektorn ökat dramatiskt under de här åren från 25 till 40 procent. Det här är alltså en sektor där 40 procent av de anställda är unga och 40 procent av de anställda är utrikes födda.

Låt oss då titta på hur politiken har fungerat. Sysselsättningen har bara sedan 2008 ökat från ungefär 80 000 personer till över 100 000 personer. Trots att vi alltså har gått igenom en mycket besvärlig internat-

Svar på
interpellationer

ionell lågkonjunktur har sysselsättningen i den här sektorn ökat med något över 20 000 personer. Sedan den här åtgärden trädde i kraft handlar det om ungefär 10 000 personer i ökad sysselsättning.

Det är naturligtvis svårt att belägga att det här hänger ihop med restaurangmomsen. Det finns många andra förslag som samtidigt har spelat stor roll. Vi vet inte hur många av de här jobben som egentligen beror på jobbskatteavdraget. Det är komplicerat att veta om en betydande del av de här jobben kanske hänger ihop med nedsättningen för ungdomar, för det här är en sektor där väldigt många ungdomar arbetar. Det kan också ha att göra med nystartsjobben som ger ett starkt stöd för dem som går från olika typer av bidragssystem in i arbete. Men förmodligen beror en inte obetydlig del av detta på lättnaderna som vi har gjort för restaurangsidan som har förenklat skattesystemet och gjort branschen mer attraktiv och som också lett till att vi fått ett kraftigt genomslag på sänkta priser.

Socialdemokraterna vill höja skatten på restaurangbranschen, först med 6 miljarder direkt och sedan med ytterligare 15 miljarder indirekt. Det här är alltså en kraftig skattehöjning på en av de mest sysselsättningsintensiva verksamheterna i Sverige där 40 procent av de som arbetar är unga och över 40 procent är utrikes födda.

Det här är naturligtvis en politik som skulle leda till skadliga effekter på sysselsättningen. Vi kan debattera *hur* stora de skadliga effekterna blir, men att det kan handla om en förlorad sysselsättning på någonstans uppemot 20 000 sammantaget av de två åtgärderna är i linje med de bedömningar som de flesta ledande experter gör. I ett läge där vi måste kämpa för varje jobb i Sverige, där konkurrenstrycket internationellt hårdnar, där vi får hålla i jobben, säkra företagen och säkra att vi har verksamheter i Sverige vill Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet lägga en tung skattebörd just på en arbetskraftsintensiv verksamhet. Det är mycket förvånande, fru talman.

Anf. 64 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Den 1 januari 2012 sänktes restaurangmomsen från 25 till 12 procent. Nettokostnaden blev 5,5 miljarder. En del bedömare säger optimistiskt att kanske 4 000 jobb har åstadkommit. Men samtidigt säger man att annan konsumtion har minskat och att andra jobb har försvunnit. Sysselsättningstillväxten inom hotell- och restaurangbranschen är faktiskt mindre än när reformen sjösattes. Arbetslösheten bland unga har faktiskt ökat, inte minskat, sedan reformen sjösattes.

Samtliga expertmyndigheter har i varierande mening dömt ut den halverade momsens på hotell och restaurang som dyr och ineffektiv. IFAU, Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet, Ekonomistyrningsverket, Arbetsförmedlingen och Riksrevisionen är samstämmiga. Till exempel Calmfors säger att det sannolikt inte har ökat sysselsättningen, utan man tränger undan jobb i andra sektorer. Jonung säger att det är branschstöd till en bransch som inte är i kris. Sänkningen kostar mycket i form av förlorade skatteintäkter.

IFAU säger mycket brett och översiktligt att den sänkta arbetsgivaravgiften tillsammans med den halverade momsens har gett någonstans mellan 10 000 och 14 000 jobb. De två åtgärderna tillsammans har alltså gett mellan 10 000 och 14 000 jobb.

Om samma resurser hade tagits in i skolan hade vi fått 40 000 lärare – 40 000 lärare i en skola där vi har problem med fallande resultat. Finansministern tyckte att det var bättre med 10 000 jobb ute i restaurangnäringen. Samma resurser hade gett 50 000 jobb i äldreomsorgen där många stressar svårt och många gamla längtar efter närhet. Men finansministern väljer 10 000 jobb i restaurangnäringen som kostar 1,4 miljarder styck.

Därför har jag frågat finansministern om han över huvud taget har övervägt att göra en annan politisk bedömning än den han har gjort. Jag avslutar med frågeställningen som upprörde en tidigare talare, nämligen min bekant Gunnar Andrén. Finanspolitiska rådet formulerade 2012, apropå sänkningen av restaurangmomsen, att det ”riskerar att öka incitamenten för lobbying från intressegrupper som ser möjligheter till branschstöd”. Det är just det vi ser i dag. Och jag har förstått att den moderatledda regeringen tycker att det är bra med stödet från en bransch som attackerar socialdemokratin för dubbelstötat och annat ovederhäftigt. Effekten på jobben har nämligen bevisligen inte varit som man säger.

Anf. 65 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Peter Persson står här i talarstolen och blandar äpplen, päron, clementiner och apelsiner och gör en stor fruktsallad av det. Och den är sur, ska jag säga. Det är bara sänkningen av hotell- och restaurangmomsen som är problemet. Gunnar Andrén påpekade mycket riktigt att ni gick till val på det här 2010, men när alliansregeringen genomförde det var det plötsligt inte okej.

I sitt första inlägg hänvisade Peter Persson till SCB. Jag tycker att Peter Persson ska läsa vad SCB skriver i dag. Antalet sysselsatta i Sverige fortsätter att öka. Det är faktiskt rätt hyggligt i Sverige – även om det inte låter så här i kammaren.

Nu är Socialdemokraterna emot sänkningen av moms för restaurangbranschen. De dissas en hel bransch, som jag sade innan. Tre interpellationsdebatter tidigare ville Socialdemokraterna sänka energiskatten för vissa digitala energiintensiva företag. Är inte det påverkat av lobbning?

Det låter som om vi har köpt hela restaurangnäringens intressen. Det handlar inte om det. Det handlar om att få unga människor utan långa utbildningar i jobb. Det är en fantastisk reform för att få det. Som jag sade innan är det också en reform som har minskat konkurserna. Det är nämligen en tuff bransch för många.

Jag tycker att Peter Persson ska åka ut och träffa företrädare för branschen och höra vad de säger. Jag vet att ni har varit på Visita, och det ni fick höra där var inte riktigt vad ni ville höra.

Det här är faktiskt en bra reform. Vi ska vara tacksamma för den, och vi ska vara tacksamma för att McDonalds anställer unga. De blir nämligen anställbara för andra tjänster eller jobb sedan. Det här är alltså bra. Håna inte företagare!

Anf. 66 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Jag var beredd att gratulera Peter Persson till hans tystnad i fråga om den andra delen av hans fråga, tills han tog upp den på slutet och gjorde ont värre.

Jag måste nu absolut försvara Karl-Petter Thorwaldssons, Ella Niias och andra fackliga företrädares rätt att ha sina egna åsikter i frågan. Det skulle till och med kunna gälla kommunstyrelsens ordförande i Jönköping. Det ska inte finnas några restriktioner för vilka åsikter dessa människor vill ha om den politik som regeringen för, absolut inte. Detta är en grundläggande princip som är viktigare än såväl skattesänkningar som marginalskatter och så vidare. Fri opinionsbildning ska vi ha i det här landet! Heder åt både Karl-Petter Thorwaldsson, som uttalar sig mot regeringen, och åt Ella Niia, som uttalar sig för regeringen i frågan. Det ska vara fri opinionsbildning, och det är bra att LO-tidningen Arbetet – som den numera heter – inte har sådana restriktioner som gynnar tystnadens politik.

När det gäller själva sakfrågan måste jag dock återkomma till att Socialdemokraterna genom Mona Sahlin, Vänsterpartiet genom Lars Ohly och Miljöpartiet genom Maria Wetterstrand den 31 augusti 2010 i det senaste valmanifest som vi har sett från er – vi kanske inte får se något nytt från de här tre partierna – skrev att ni om ekonomin tillåter, där jag är medveten om att ni hade den restriktionen, inom den här mandatperioden skulle genomdriva en sänkning av restaurangmomsen.

Peter Persson, var inte arg! Var glad över att regeringen har genomfört åtminstone delar av ert valmanifest!

För övrigt vill jag också fråga: Om nu detta var dåligt, vilka övriga delar skulle vi inte tro på? Och framför allt, vilka delar av valmanifestet 2014 ska vi absolut inte tro på?

Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Vi kan alltså konstatera att sysselsättningen i restaurangbranschen har ökat med 20 000 personer. I en tuff period i svensk ekonomi, från 2008 till 2013, har sysselsättningen ökat från 80 000 till 100 000. Det är en kraftig ökning.

Det är jättekomplicerat att belägga vilken del av regeringens politik som har haft störst effekter. Förmodligen har jobbskatteavdraget särskilt stora effekter för en sådan bransch som hotell och restaurang eftersom många människor går in på arbetsmarknaden där. Många har gått från deltid till heltid, vilket vi har sett att många kvinnor har gjort tack vare jobbskatteavdraget. 40 procent i hotell- och restaurangbranschen är också unga och har följaktligen påverkats av den sänkta arbetsgivaravgiften. Det är alltså svårt att bedöma om den har haft större effekt än till exempel restaurangmomsen. Lättnaderna som nystartsjobb och andra omläggningar av arbetsmarknadspolitiken har förmodligen också bidragit.

Restaurangbranschen är en speciell bransch. 40 procent av de anställda är alltså unga, och 40 procent är utrikesfödda. Det är klart att det är viktigt att branschen har möjligheter att anställa också framgent. Det kommer att vara en inkörspport för många människor in på arbetsmarknaden, och det är också en bransch med förutsättningar att växa i takt med att allt fler människor tycker att det är värt att lägga pengar på mat, turism och kultur i Sverige.

Mot den bakgrunden framstår Socialdemokraternas politik som mycket märklig. Att rikta skattehöjningar just mot en personalintensiv bransch där många jobb in på arbetsmarknaden skapas är en mycket märklig politik. Det finns skatter som man kan höja. Det finns till och

med socialdemokratiska partier som höjer skatter i Europa, men då höjer de skatter på fastigheter eller på områden där de inte har så stora och direkta effekter på arbetsmarknaden, eller så höjer man på miljösidan där det kan behövas styrmekanismer.

De svenska Socialdemokraterna är helt unika med idén att lägga skat-tehöjningarna på personalintensiv verksamhet. I takt med att vi har en allt tuffare globalisering, där vi får slåss för varje jobb i Sverige, vill Socialdemokraterna göra en stor omläggning av politiken. De vill höja skatterna på arbetskraftsintensiv verksamhet och använda pengarna till att i huvudsak bygga ut bidragssystem och gamla traditionella garantiåtgärder och förstärkta fas 3-program. Det är en mycket traditionell arbetsmarknadspolitik.

Därmed ser vi riskerna. Bygger man ut bidragen, vidtar ännu fler åtgärder som innebär rundgång och samtidigt höjer skatterna på jobb då ökar riskerna för utanförskap. Då ökar också riskerna för större klyftor och för att vi återigen får en socialdemokratisk politik där man borrar upp gräddfiler för de allra rikaste, som man gjorde med arvs- och gåvoskatten med miljardärsundantaget och förändringarna i 3:12-reglerna, samtidigt som man låser fast, tränger ut och försämrar förutsättningarna för grupper med svagare ställning på arbetsmarknaden. Man trycker ut, bygger trösklar och hindrar. Det är så den socialdemokratiska politiken skapade 80–90 procent av de klyftor vi nu diskuterar i Sverige. Det är den typen av åtgärder som slår undan fötterna för dem som behöver komma in på arbetsmarknaden och som leder till ökade klyftor. Det är en politik på väg bort från full sysselsättning, fru talman.

Anf. 68 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Sanningen är den att sysselsättningen i hotell- och restaurangbranschen har ökat under en tioårsperiod, men ökningen av anställda har inte varit tydlig när det gäller de så kallade reformerna som sänkt kostnaderna för anställda. Däremot har man kunnat se någonting annat.

Jag har studerat ett hamburgerföretag som lämnat sina anställda rekommendationer om hur de bör rösta. Jag tycker faktiskt, Gunnar Andrén, att det är anmärkningsvärt när företag så direkt går ut mot sina anställda. Det är det jag debatterar med finansministern.

År 2007 tog företaget i fråga vinstskutt ett, 31 procent. Arbetsgivaravgiften för unga steg med 1 procent. År 2009 tog det vinstskutt två, 47 procent. Arbetsgivaravgiften för unga sänktes – det var steg två. År 2009 togs vinstskutt tre, 17 procent. Restaurangmomsen sänktes. Det visar att reformen kostnadsmissigt hamnat på annan plats än den som var den avsedda och önskvärda.

Jag förstår att Maud Olofsson som ordförande i Visita utnyttjar sina nära kontakter med finansministern och statministern för att påverka och formulera kampanjstöd politiskt mot socialdemokratin. Man har naturligtvis rätt att diskutera, debattera och föra fram synpunkter, men jag delar den uppfattning som Finanspolitiska rådet hade 2012 och väl fortfarande har. Den lobbningen har inte varit nöjaktig.

Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Regeringen bedriver en mycket konsekvent politik för full sysselsättning. Vi tycker att arbete för alla och förutsättningar för alla

att vara på arbetsmarknaden är centrala utgångspunkter. Det beror på att arbetet är viktigt i sig. Det är genom att arbeta vi bidrar till våra medmänniskor, det är genom att arbeta vi skapar sammanhang och det är genom att vara i arbetslivet vi skapar oss en väg genom yrkeslivet som ger trygghet.

Då är det problematiskt att Sverige ofta har högre trösklar för unga människor att komma in än många andra länder. Vi vet av utredning efter utredning vad trösklarna består i. Sverige har relativt höga skatter. Sverige har omfattande regelverk. Sverige har mer omfattande bidragssystem och mer omfattande Amsåtgärder än de flesta andra länder. Det har vi försökt reformera för att förbättra förutsättningarna för människor att få arbete, och vi ser att den politiken har fungerat med över 250 000 i ökad sysselsättning. 50 000 unga kvinnor har fått arbete, fler arbetar heltid och i hotell- och restaurangbranschen ser vi en ökning från 80 000 i sysselsättning till 100 000 år 2013. I år kommer vi säkert att se en ytterligare ökning.

Det beror på att politiken fungerar. Den skyddar jobb i Sverige och skapar förutsättningar för unga människor att komma i arbete. Att backa från den politiken och börja undergräva förutsättningarna för forskning och utveckling, för företagsamhet, för kunskap, för arbete och i stället lägga resurserna på att trycka bort människor, trycka ut människor, stänga ute människor, låsa fast människor i ett ekorrhjul av Amsåtgärder vore en skadlig politik för tillväxten, jobben och sammanhållningen, fru talman.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2013/14:437 om deportationer av asylsökande med asylrätt

Anf. 70 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jabar Amin har frågat mig vad jag avser att göra för att förhindra att svenska myndigheter, såsom Migrationsverket, bryter mot asylrätten genom att deportera asylsökande som bevisligen riskerar förföljelse, fängelse, tortyr eller dödsstraff. Jabar Amin hänvisar också till ett enskilt ärende.

Jag vill börja med att understryka att regeringen inte har någon roll i den process som omfattar prövningar av asylansökningar. Det innebär att jag inte får ingripa i eller påverka ansvariga myndigheter eller domstolar i deras handläggning av enskilda ärenden.

Allmänt kan dock följande sägas. Den som söker asyl i Sverige får sitt skyddsbehov prövat i enlighet med utlänningslagen. Bedömningarna görs alltid utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Asylsökande som befinner sig i Sverige och som bedöms vara flyktingar, alternativt skyddsbehövande eller övriga skyddsbehövande, har rätt till uppehållstillstånd. En avvisning eller utvisning av en person förutsätter enligt utlänningslagen att personen i fråga inte är i behov av skydd och inte heller av andra skäl ska beviljas uppehållstillstånd i Sverige. I den prövning

som görs ska Migrationsverket och migrationsdomstolarna även beakta eventuella hinder mot att verkställa beslut om avvisning eller utvisning.

Om det framkommer nya omständigheter efter att ett beslut om avvisning eller utvisning vunnit laga kraft kan Migrationsverket pröva om dessa omständigheter utgör verkställighetshinder. En redan beslutad avvisning eller utvisning av en utlänning får aldrig verkställas till ett land om det finns skälig anledning att anta att han eller hon riskerar dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Det nuvarande regelverket ger goda förutsättningar för en rättssäker prövning och svarar mot höga krav på rättssäkerhet. Jag ser inga anledningar att förändra det.

Anf. 71 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka migrationsminister Tobias Billström för att han besvarar interpellationen och debatterar denna viktiga fråga om asylrätt.

Som jag skrev i min interpellation är rätten till asyl och fristad en universell rätt. Den regleras i FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna. Detta har också Sverige antagit i lag.

Det finns dock nu starka skäl att anta att efterlevnaden av vår utlänningslag inte är den vi önskar. Det finns tydliga fall som visar att det inte alltid blir den rättssäkerhet som vi eftersträvar. Vi har klara belägg för detta i exempel efter annat.

Jag ska illustrera med ett exempel från förra månaden. Efter beslut från våra migrationsmyndigheter gjorde polisen allt vad den kunde för att deportera en asylsökande peshmerga, alltså en person som kämpat för frihet i de kurdiska bergen mot den iranska regimen, till just den regim han flytt ifrån. Personen tillhörde frihetsorganisationen KDP, Kurdistans demokratiska parti i Iran, som kämpar för kurdernas frihet i de östra delarna av Kurdistan. Denna person har varit gerillasoldat i fem år och kämpat för demokrati, yttrandefrihet och frigörelse. När han efter många år hamnar här i Sverige och söker asyl försöker sedan våra myndigheter skicka tillbaka honom till just den regim han kämpat emot i bergen med vapen i hand och flytt ifrån.

Tobias Billström! Du vet mycket väl att den iranska regimen straffar alla personer som kämpar mot den, inte minst dem som är peshmergor och tillhör de kurdiska organisationerna. Med anledning av detta är det mycket intressant att höra, Tobias Billström, vad du avser att göra för att rättssäkerheten ska gälla, så att ingen som har rätt till asyl, som har burit vapen i de kurdiska bergen och kämpat för frihet och demokrati, skickas tillbaka till den regim han har flytt ifrån. Vi vet alla vad de riskerar om de lämnas tillbaka till den iranska regimen. I bästa fall blir det tortyr och långa fängelsestraff. I sämsta fall blir det avrättning.

Detta måste vi säkerställa. Vi kan inte ha en efterlevnad som riskerar att leda till att människor skickas tillbaka till fängelseceller och tortyr.

Anf. 72 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig börja med att klargöra att jag som statsråd naturligtvis inte kan kommentera ett enskilt fall. Regeringsformen förbjuder mig att göra det. Det är också viktigt att understryka att varken riksdagen

eller regeringen får ingripa i domstolars avgöranden av särskilda fall, i förvaltningsmyndigheters avgöranden i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda eller kommuner eller i tillämpningen av lag.

Men jag tycker att det är viktigt att klargöra några saker när det gäller asylrätten. Den svenska instans- och processordningen, som den svenska riksdagen beslutade om i bred enighet, är utformad för att säkerställa en mycket hög grad av rättssäkerhet, särskilt genom möjligheten att överklaga och få sin sak prövad av domstol i ett tvåpartsförfarande som ger stora möjligheter till muntlig förhandling. Jag ser naturligtvis ingen anledning att här i dag med utgångspunkt i debatten ifrågasätta att den svenska ordningen ger goda förutsättningar för domar och beslut som respekterar flyktingkonventionen. Skyddsgrunderna i 1951 års flyktingkonvention är i sin helhet införda i utlänningslagen. Utlänningslagen ger också skydd i enlighet med andra internationella överenskommelser som Sverige har åtagit sig att följa. Utlänningslagen ger även skydd i vissa situationer som inte omfattas av någon internationell överenskommelse. Det gäller skyddsbehövande i övrigt.

Anf. 73 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Det exempel jag hade tog jag bara för att illustrera rättssäkerheten i det svenska systemet när det gäller efterlevnaden av asylrätten. Migrationsministern vet mycket väl att det fall som jag tog upp bara är ett av många. Migrationsministern vet mycket väl att både Amnesty och EU-domstolen har kritiserat Sverige för rättsosäkerhet. Detta kan migrationsministern inte låtsas vara ovetande om. Migrationsministern kan inte heller gömma sig bakom att detta är enskilda fall som han inte vill diskutera. Detta är enskilda fall som visar hur vårt system fungerar. Vi har ett system som riskerar att leda till att människor ibland skickas tillbaka till tortyr och fängelse. Gud vet vad som hade skett med denna kille om inte hans familj och de tappra passagerarna på planet stoppat avvisningen.

Fru talman! Detta fall är mycket intressant. Det är inte bara så att personen riskerar ett långt fängelsestraff och tortyr, utan fallet har också en humanitär aspekt. Killen har varit här i fem sex år och har småbarn. Det yngsta barnet var drygt två och en halv månad gammalt när fadern stoppades och togs av polisen för att skickas tillbaka till Iran. Då är frågan ur ett humanistiskt perspektiv: Är det rätt att skilja en person från hans familj och hans nyfödda barn och skicka tillbaka honom till Iran? Nej! Men migrationsministern kommer att svara att det är fråga om enskilda fall.

Jag tog upp detta fall för att det visar att vårt system inte är rättssäkert. Det är inte bara jag som hävdar detta, Tobias Billström, utan som jag nämnde även Amnesty International och EU-domstolen. Flera gånger hittills har EU-domstolen kritiserat Sverige just för att vårt system inte är rättssäkert. Man har genom olika beslut, exempelvis med hänvisning till artikel 3, stoppat avvisningar och deporteringar till olika diktaturer.

Frågan återstår. Vad avser ministern att göra för att se till att vårt system blir rättssäkert, så att inga, varken denna kille eller andra frihetskämpar, skickas tillbaka till länder där de riskerar tortyr, fängelse och kanske till och med avrättning? Migrationsministern är skyldig mig svaret och kan inte gömma sig bakom att detta är enskilda fall.

Anf. 74 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Min uppfattning är att det svenska asylsystemet håller en mycket hög kvalitet. Jag vill framhålla att rätten till familjeliv är en viktig del av den svenska migrationspolitiken. Regeringen ser allvarligt på frågan om familjeseparation. Det måste finnas en rimlig balans mellan upprätthållandet av den reglerade invandringen och möjligheten till undantag från kravet på tillstånd före inresa. Huvudregeln är att en utlänning ska ha ansökt om och beviljats uppehållstillstånd före inresa i Sverige. Det är ett led i upprätthållandet av den reglerade invandringen.

År 2010 ändrades utlänningslagen för att göra det möjligt att i högre grad bevilja föräldrar och barn uppehållstillstånd på grund av en familjeanknytning som uppstått efter inresa om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen hade gjorts före inresan. Redan i samband med lagändringen 2010 uttalade sig regeringen om förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till barn. Regeringen ansåg att det kunde finnas anledning att överväga om vissa bestämmelser i utlänningslagen var ändamålsenligt utformade eller om de ledde till omotiverade skillnader mellan olika grupper av föräldrar och barn.

Socialförsäkringsutskottet ser positivt på detta och förutsätter att regeringen låter utreda frågan. Som ett resultat av detta arbete lade regeringen nyligen fram en proposition med förslag om enklare regler i utlänningslagen för vissa vårdnadshavare som sambor med ett barn som är bosatt i Sverige.

Syftet med förslagen är att tydliggöra regelverket när det gäller dessa föräldrar och säkerställa principen om barnets bästa. Förslagen omfattar också verkställighetsärenden, det vill säga situationer där det redan finns ett lagakraftvunnet beslut om utvisning eller avvisning.

Dessa lagändringar föreslås träda i kraft den 1 augusti 2014, det vill säga i år. Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Jabar Amins parti Miljöpartiet de gröna.

Anf. 75 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Låt mig här och nu deklarerar: Miljöpartiet står absolut inte för något rättsosäkert system. Vi står för rättssäkerheten och asylrätten.

Om systemet är så bra som migrationsministern vill hävda att det är, kan han då förklara för oss varför EU-domstolen kritiserar Sverige? Kan han förklara för oss varför Amnesty kritiserar Sverige? Kan han förklara för oss varför Sverige kritiseras gång på gång av ansedda nationella och internationella aktörer? Nej, det kan han egentligen inte, för systemet är rättsosäkert. Det är därför vi får kritiken från de olika aktörerna.

Jag menar att vi inte kan ha ett system som bygger på att rättsosäkerheten stoppas bara om motståndet är stort. Nu stoppade en del passage-rare med civilkurage och familjen denna rättsosäkra tillämpning av lagen. Vi måste ha ett system som är rättsäkert. Det är vad jag hoppas att migrationsministern börjar fundera över.

Vi måste ha ett system som inte är beroende av hur mycket motstånd det finns och vilka som kan försvara i ett visst fall utan ett system som är självgående och är i samklang med internationella överenskommelser och de lagar vi har bestämt i Sveriges riksdag.

Anf. 76 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack så mycket för interpellationen, som har gett mig möjligheten att tydligt och klart deklarerat den höga kvalitet vi har på rättsäkerheten i den svenska asylprocessen.

Jabar Amin sade att Miljöpartiet absolut inte står för något rättsosäkert system. Det är helt riktigt. Det är just det som kommer till uttryck i den gemensamma proposition som vi har lagt på riksdagens bord och som snart kommer att beslutas och träda i kraft. Jag är oerhört glad för det goda samarbete vi har haft under dessa år.

Sedan kommer det givetvis alltid att finnas enskilda fall. Det går inte att komma ifrån. Jag vill gärna understryka den höga kvalitet vi har när det gäller att bedöma fall i Sverige, med systemet med migrationsdomstolar som efter en förstahandsprövning hos Migrationsverket har möjlighet att ta upp och granska de frågor som förekommer i de enskilda fallen.

Jag tror inte att det finns anledning att ifrågasätta att vi har en bra rättslig kvalitet. Däremot kan det vara viktigt att understryka att vi alltid måste vara beredda att titta på frågorna. Det är också därför som Sverige har undertecknat Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, som till exempel ger möjlighet till en extra prövning hos Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna, som Jabar Amin hänvisade till.

Det är också viktigt att understryka att den som har fått sin sak prövad måste respektera de beslut som fattas av myndigheter och domstolar. Det gäller också asylsökande. Vi måste själva ha tilltro till våra rättsvårdande organ och deras förmåga att avgöra asylärenden och ärenden om uppehållstillstånd på ett lämpligt och rättssäkert sätt.

Det hindrar inte att vi har respekt för människors oro inför ett återvändande till hemlandet. Men respekten för fattade beslut är förutsättningen för en rättssäker ordning.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2013/14:463 om inhumana utvisningsbeslut

Anf. 77 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Sven-Erik Bucht har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att i framtiden undvika situationer som den han beskriver i sin interpellation och om det finns anledning att se över lagstiftningen om utvisningsbeslut.

Inledningsvis vill jag understryka att jag är förhindrad att kommentera eller ta ställning till omständigheterna i det enskilda fall som Sven-Erik Bucht hänvisar till. Det är Migrationsverkets och domstolarnas uppgift att pröva ansökningar om uppehållstillstånd.

Rent allmänt kan jag dock säga följande. En avvisning eller utvisning från Sverige föregås alltid av en prövning enligt utlänningslagen för att säkerställa att personen i fråga inte är i behov av skydd och inte heller kan beviljas uppehållstillstånd på någon annan grund. Flyktingar, alternativt skyddsbehövande eller övriga skyddsbehövande, har rätt till uppehållstillstånd. Upphållstillstånd kan även beviljas om det vid en samlad

bedömning finns synnerligen ömmande omständigheter i ett ärende. Vid prövningen ska omständigheter som rör hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situationen i hemlandet särskilt beaktas. Omständigheter som återopas i ärenden som rör barn behöver inte ha samma allvar och tyngd som krävs för vuxna. I alla ärenden som rör barn ska hänsyn tas till barnets hälsa och utveckling samt till vad barnets bästa i övrigt kräver.

I den prövning som görs ska Migrationsverket och migrationsdomstolarna även beakta eventuella hinder mot att verkställa beslut om avvísning eller utvisning. Enligt förarbetena till utlänningslagen bör ett beslut om avvísning eller utvisning inte meddelas om det inte kan verkställas.

Om det saknas förutsättningar för att bevilja uppehållstillstånd vidtar ett arbete med att ordna ett återvändande. När det gäller utsatta barn i behov av stöd och vård kan det till exempel innebära att Migrationsverket kontaktar anhöriga, sociala myndigheter eller frivilligorganisationer i hemlandet för att se till ett mottagande kan ske på ett lämpligt sätt.

Att barns rättigheter tillvaratas i asylprocessen är en viktig fråga för regeringen. För att ytterligare lyfta fram barnrättsperspektivet har regeringen nyligen i en proposition till riksdagen föreslagit lagändringar som bland annat innebär införandet av ”särskilt ömmande omständigheter” när det gäller barn. Det föreslås även att bestämmelsen om verkställighetshinder justeras så att det uttryckligen framgår att nya omständigheter som uppkommit i ett barns ärende efter att ett beslut om avvísning eller utvisning vunnit laga kraft inte behöver vara av samma allvar och tyngd som när det gäller vuxna personer. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Jag ser mot bakgrund av detta inte något behov av att vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 78 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag har respekt för att statsrådet är förhindrad att kommentera det enskilda fallet. Prövningar ska göras av Migrationsverket och domstolarna. Så ska det vara, och så ska vi ha det. Utifrån gällande lagstiftning är det de som prövar. Det är ingenting som vare sig riksdagen eller regeringen prövar.

Ansvar för lagstiftningen är gemensam för regeringen och riksdagen. Jag utgår från att både Migrationsverket och domstolar har prövat utifrån gällande lagstiftning i dessa fall. Det är inte någonting som jag ifrågasätter. Alla fall som finns är enskilda. Det enskilda fall som jag beskriver i min interpellation visar tydligt att det enligt min uppfattning finns stora brister i lagstiftningen.

Ett litet barn föds, och redan efter en vecka måste det fosterhemsplaceras på grund av att föräldrarna är svårt sjuka. De är uppenbarligen fortfarande det. Till och med den lilla brodern har fosterhemsplacerats för att de inte kan ta hand om honom.

Det är detta jag känner blir så konstigt: En myndighet bedömer att föräldrarna är så svårt sjuka att de inte kan ta hand om sina barn och fosterhemsplacerar barnen utifrån den gällande lagstiftningen. En annan myndighet beslutar att de ska utvisas.

Jag menar att detta ger djupt inhumana konsekvenser för de här människorna. Ett välfärdsland som Sverige har råd att ta hand om människor – i alla fall i avvaktan på att de blir friska. Det är positivt att vi får en ny

lagstiftning från den 1 juli och att lagstiftningen skärps så att den här typen av händelse förhoppningsvis inte ska kunna inträffa igen.

Fallet Maria har öppnats igen, och jag förmodar att det blir en ny prövning och en möjlighet. Detta fall har fått stor medial uppmärksamhet. Det är inte bra att det ska behöva bli medial uppmärksamhet för att ett fall ska kunna få en ny prövning. Det kan finnas – och jag vet att det finns – många fler fall som kanske inte har fått denna uppmärksamhet.

Det är klart att det behövs en ny lagstiftning. Jag ser fram emot att den lagstiftning som träder i kraft den 1 juli i år ger andra möjligheter. Jag får återkomma med några kommentarer till framtagandet av lagstiftningen i mitt nästa inlägg.

Anf. 79 KATARINA KÖHLER (S):

Fru talman! Sverige har under en lång följd av år haft ett högt anseende när det gäller mänskliga rättigheter – kanske särskilt när det gäller barns rätt och vår syn på hur vi ska skydda barnen så långt som det bara är möjligt.

Därför känns det inhumant, precis som Sven-Erik Bucht säger, när man i det här fallet – och jag vet att det också finns andra fall – bestämmer och beslutar att skicka ut en hel familj där föräldrarna är så svårt sjuka att de inte kan ta hand om sina barn. Barnen har inte en chans att få ett värdigt liv på lång tid.

Också jag kommer att använda Maria som exempel, och jag vet att ministern kommer att säga att han inte kan svara i enskilda fall. Men detta går stick i stäv med vad regeringen nu säger om hur man ser på barns rättigheter och hur man ska skydda barn. Vi talar alltså om det som i dag står i lagstiftningen om synnerligen ömmande omständigheter. Det har visat sig att den tolkning Migrationsverket gör inte räcker för att vi ska kunna leva upp till det vi tidigare har sagt och det vi säger om att skydda barnen.

När det gäller lilla Maria och hennes bror finns det många sakskaäl till att stoppa utvisningen. Maria fick komma till ett familjehem redan en vecka efter sin födelse därför att hennes mamma var svårt sjuk. Också hennes pappa var sjuk, och han hade fullt upp med att försöka ta hand om den tvååriga storebrodern.

I dag har Maria funnits i familjehemmet i två år. Hon är en harmonisk och lycklig liten unge som just börjar upptäcka livet. Hon börjar kunna språket. Hon kan börja säga ord, och det är på svenska. Hon förstår inte sina föräldrar – eller sin pappa, för hennes mamma är inte kommunicerbar. Hon förstår inte sin pappa därför att han talar ett språk som hon inte förstår. De har träffats två timmar i veckan under ganska lång tid, men pappans sjukdom har inneburit att de träffar som pappa och barn har haft inte har gett annat än att den lilla flickan har blivit orolig och rädd. Det har tagit tid att få henne lugn igen. Man förstår det. Om man inte har ett gemensamt språk – hur ska man då kunna känna tillit och trygghet?

Det som väntar familjen nu, om de blir utvisade, är att två små barn ska följa med sina mycket sjuka föräldrar till ett land som inte har den specialistvård som föräldrarna behöver. Det gäller särskilt mamman, som inte är kontaktbar i dag. Det handlar om dessa båda barn, men kanske främst om det minsta barnet, som just har fyllt två år. Hon har just börjat få funktioner, och det händer mycket i en tvåårigs liv. Då ska hon alltså

tillsammans med föräldrar som är sjuka skickas till ett land som är synnerligen osäkert när det gäller hennes och hennes familjs möjligheter att skapa sig ett värdigt liv.

Det känns så fel, och det känns ovärdigt ett land som Sverige. Jag gav de här personerna som ett exempel, men vi har tyvärr för många sådana fall i Sverige i dag.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 80 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det är bra att vi är överens om att jag inte kan uttala mig om de omständigheter som ligger till grund för bedömningen i enskilda fall, Sven-Erik Bucht. När asylansökan prövas bedömer myndigheterna inte bara behovet av skydd utan även om det finns andra anledningar att bevilja tillstånd, till exempel omständigheter som berör familjens och framför allt barnens situation.

Barn som är omhändertagna utvisas inte utan att Migrationsverket har sett om det finns insatser att få i hemlandet. Vid alla beslut som rör barn ska särskild hänsyn tas till barnets bästa. Ett beslut om omhändertagande leder däremot inte till att man med automatik beviljas uppehållstillstånd. Utgångspunkten är att ett omhändertagande är en tillfällig åtgärd. Det finns en särskild bestämmelse i utlänningslagen som ger möjlighet att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd till barnet och föräldrarna under den tid som vården behövs.

Om behovet av vård upphör eller om syftet med vården kan tillgodoses i hemlandet saknas i princip grund för att beviljas ett uppehållstillstånd. Ett beslut om att familjen ska återvända kan fattas i dessa fall.

Vad kommer då att hända nu med de lagstiftningsförändringar som vi och Miljöpartiet har tagit fram och lagt på riksdagens bord? Ändringarna föreslås för att förtydliga barnrättsperspektivet och möjliggöra att fler barn ska kunna omfattas av bestämmelserna och beviljas uppehållstillstånd. Det kommer även fortsättningsvis att röra sig om en individuell bedömning av omständigheterna i varje enskilt fall. Så måste det naturligtvis också vara om vi ska stå på rättssäkerhetens grund. Men det blir upp till prövande myndighet att bedöma vilka barn som kommer att omfattas om ändringarna genomförs. De omständigheter som ligger till grund för omhändertagandet kommer att kunna tas med i bedömningen.

Anf. 81 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Unicef i Sverige har i en rapport beskrivit ett trettiotal fall där barn får mycket illa. Det är ofta en konflikt mellan socialtjänstlag och utlänningslag i de här fallen. Det är klart att det behövs en skärpning här.

Beträffande den lagstiftningsförändring som nu kommer måste jag ändå nämna att vi redan hösten 2011 föreslog förändringar i en kommittémotion om detta. Tyvärr har det tagit lång tid att få fram lagstiftningsförändringen, och när detta behandlades i riksdagen inför i förändringen föreslog vi att det inte skulle sättas någon åldersgräns. Den nya lagstiftningen har en begränsning: Den sätter en åldersgräns vid 18 år. Detta kommer att innebära en massa åldersbestämningar och problematik kring det.

Vi har varit pådrivande, och vi föreslog också att lagstiftningen skulle gälla redan från den 1 januari 2014. Det har man dock inte velat från regeringshåll.

Anf. 82 KATARINA KÖHLER (S):

Fru talman! Jag ska fatta mig kort. Också jag inser att vi måste ha en lagstiftning. Men denna lagstiftning måste vara skriven så att det inte är så fritt för tolkningar som jag upplever att det emellanåt är i dag. Jag hoppas att den nya lagstiftningen ska ge barnen skydd.

Även om det enligt lagstiftningen är riktigt att personer, till och med familjer, ska utvisas måste man naturligtvis ta hänsyn till de omständigheter som de lever i. Det kan aldrig vara riktigt att vi i Sverige medverkar till att skicka barn med föräldrar som är så sjuka att de, som vi vet, inte kan ta hand om barnen och där barnen inte förstår föräldrarnas språk och inte kan kommunicera.

Jag ser fram emot en lagstiftning som är mer human och där vi sätter barnen i främsta rummet och om det behövs har dem längre så att familjen är hel och frisk när den utvisas. Det som händer i dag är inte humant.

Anf. 83 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Sven-Erik Bucht tar upp frågan om lagstiftningsförändringar och tiden det tar att genomföra förändringar. Jag tycker inte att det har tagit lång tid, givet den ordning vi har, att skapa lag, med de krav som finns på utredningar, framtagande av kommittédirektiv, tillsättande av utredningar och dessutom därefter en remissrunda, lagrådsbehandling och så vidare. Jag tycker snarare att det har gått ganska så fort, och det är bra.

Det är viktigt att klara ut en punkt: Barn är barn, apropå detta med åldersgränser. Det är viktigt för deras skull, likaväl som det är viktigt för föräldrarnas och samhällets skull, att barnbegreppet är avgränsat och att vi följer den ordning som finns i samhället i övrigt. Det finns en tydlig 18-årsgräns där man övergår från att vara barn till att vara vuxen.

I den viktiga fråga som handlar om återvändandet vill jag gå tillbaka till vad jag sade tidigare. Om det efter myndigheternas prövning av ett ärende står klart att det inte finns någon grund för att bevilja en familj uppehållstillstånd i Sverige ska man som huvudregel fatta ett beslut om avvisning eller utvisning. Inför det återvändandet sker ett samråd mellan Migrationsverket och de sociala myndigheterna.

Det finns inget lagstadgat krav på ordnat mottagande när det gäller omhändertagna barn med en vårdnadshavare i Sverige, som det gör när det gäller till exempel ensamkommande barn. Migrationsverket gör emellertid en liknande bedömning när det gäller barn som är omhändertagna. Det innebär konkret att Migrationsverket således bedömer om det finns ett ordnat mottagande i hemlandet för att familjen ska kunna återvända. Migrationsverket kan i de fallen ta kontakt med till exempel anhöriga i hemlandet, svenska beskickningar, sociala myndigheter och frivilligorganisationer i det aktuella landet för att bedöma möjligheterna till omvårdnad i hemlandet. Det är viktigt att understryka.

Om nya omständigheter inträffar, efter det att ett beslut vunnit laga kraft, ger bestämmelserna om verkställighetshinder i den utlänningslag som vi redan har i dag möjligheter för Migrationsverket att bevilja uppe-

hållstillstånd, om det till exempel finns särskilda anledningar till att beslutet inte bör verkställas. Finns det inga möjligheter för barnet att få ett ordnat mottagande i hemlandet skulle detta kunna betraktas som ett praktiskt verkställighetshinder.

I mars 2013 publicerade Socialstyrelsen en informationsskrift där de olika ansvarsområdena beskrivs och där dessutom vikten av samverkan för barnets bästa betonas.

Anf. 84 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Man kan ha olika uppfattningar om det har gått snabbt eller tagit lång tid. Men de här frågorna väcktes redan 2011, och det fanns en departementsrapport som presenterades i maj 2011.

Nu får vi en förändring. Jag hoppas verkligen att hänsyn kommer att tas till omständigheterna så att vi inte får fall där enskilda människor får oerhört illa, som i det fall som jag har relaterat till i min interpellation.

Anf. 85 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag ska fatta mig kort, för jag tycker att det mesta redan har blivit sagt.

Kraven på kvalitet i lagstiftningsarbetet tror jag att man ska vara försiktig med att göra avkall på. Jag har varit statsråd i snart åtta år, och om jag kan säga någonting är det att det är väldigt viktigt, inte minst i frågor som har med barn att göra, att man är oerhört noggrann med utformningen av bestämmelserna så att man inte gör misstag längs med vägen.

Det är också viktigt att komma ihåg att det finns många som har ett intresse av att yttra sig och komma med synpunkter. Ett lagstiftningsarbete kring förändringar som förs fram till riksdagen bör först underkastas till exempel synpunkter från exempelvis civilsamhället eller människor som har funderingar kring de tankar som lagstiftningen är ett uttryck för. Då är det viktigt att man är noggrann. Jag tycker inte att det har tagit lång tid.

Däremot vill jag säga att det är bra att vi haft denna interpellationsdebatt och fått en chans att gå igenom och synliggöra vilken stor tyngd vi lägger på barnperspektivet i asylfrågorna i Sverige. Vi är ett land som har utmärkt sig för att verkligen driva de här frågorna internationellt och som tycker att det är viktigt att andra länder kanske tar efter det som Sverige arbetar med, nämligen att hela tiden försöka förbättra våra system för att avgöra asylärenden med barnets bästa för ögonen.

Barnrättsperspektivet ligger alltid till grund för det arbete som bedrivs när det gäller att ta fram ny lagstiftning i Sverige. Vi har alltid från Regeringskansliet kravet på att i de produkter som lämnas från kansliet över till riksdagen ha vägt in barnrättighetsperspektivet från början. Vi arbetar med ett ständigt förbättringsarbete på den punkten.

Därför tycker jag att det är bra att vi har haft en diskussion här och klargjort de här frågorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2013/14:418 om staten och kommunernas framtid

Anf. 86 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Peter Persson har frågat mig dels hur jag avser att hantera de kommunalekonomiska utmaningarna från statens sida, dels hur jag avser att hålla ihop rikets alla kommuner och landsting utifrån de väldigt olika kommunalekonomiska förutsättningar som ges.

Peter Persson påstår att regeringens politik har tvingat många kommuner och landsting att höja skatten. Sedan alliansregeringen tillträdde 2006 har den genomsnittliga kommunalskatten ökat med 0,24 procentenheter. Men under det socialdemokratiska regeringsinnehavet ökade den genomsnittliga kommunalskatten med 1,40 procentenheter mellan 1998 och 2006, det vill säga nästan sex gånger mer under en lika lång tidsperiod. Det bör i detta sammanhang också påpekas att den dåvarande regeringen under åren 1997 till och med 1999, i syfte att motverka skattehöjningar, sänkte statsbidraget för de kommuner och landsting som höjde skatten.

Regeringens främsta mål är full sysselsättning. Sedan 2006 har antalet sysselsatta ökat med mer än 250 000, en kvarts miljon. Skatteintäkterna har därmed ökat, vilket skapat utrymme för ökad kommunal konsumtion samtidigt som de kommunala finanserna har stärkts.

Resurserna till välfärdens kärnområden vård, skola och omsorg ökade med 8,6 procent eller 44 miljarder kronor mellan 2006 och 2012, justerat för pris- och löneökningar. Ungefär hälften av de ökade resurserna kompenseras för den demografiska utvecklingen, men 24 miljarder kronor har gått till att höja ambitionen för välfärdstjänsterna. Antalet sysselsatta i kommunfinansierade verksamheter har ökat med 20 000 personer sedan 2006.

Regeringen följer noga den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn och har i 2014 års ekonomiska vårproposition redovisat en bedömning för de närmast följande åren. Det förbättrade konjunkturläget och återhämtningen på arbetsmarknaden fram till och med 2018 bedöms stärka de kommunala finanserna och även ge utrymme för en ökad kommunal konsumtion. Skatteinkomsterna beräknas öka med drygt 4 procent 2014 och öka med i genomsnitt 4,8 procent per år 2015–2018. Det är en ökning med 150 miljarder kronor jämfört med 2013.

Förutsättningarna skiljer sig dock mellan enskilda kommuner och landsting. Därför har vi ett system för kommunalekonomisk utjämning som i huvudsak finansieras av staten. Det är framför allt kommuner i landets glesbefolkade delar som får de största utjämningsbidragen per invånare. Ett mindre antal kommuner i storstadsregionerna och ett landsting, Stockholms läns landsting, får däremot bidra till utjämningen.

Anf. 87 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Tack, finansmarknadsministern, för svaret! Det känns nästan sorgligt att titta ut över detta ödelandskap. Hela den moderata skyddsvakten har tagit kollektiv ledighet. Så nu får Peter Norman och jag klara oss själva; det tror jag går bättre.

Kommuner och landsting är den stora bäraren av praktisk välfärdspolitik i vårt land. Människors frihet har ökat enormt genom förskolans utveckling, genom utbildningssystemet, genom omsorg om äldre och funktionshindrade samt genom hälso- och sjukvårdspolitik. Även bostadspolitiken har medverkat till en välfärdsutveckling där vi lever allt längre.

Många gamla lever i dag ett rikt liv efter åren i arbetets slit och glädje. Det var det som var meningen med välfärdspolitik – en solidarisk finansiering där vi bidrar efter förmåga att betala skatt. Fördelning efter behov är grunderna.

Men den moderatledda regeringen har aldrig förstått eller accepterat den här politiken. Ledande företrädare som finansministern, socialförsäkringsministern och statsministern har i stället beskrivit välfärdsstaten som passiviserande och trumpetat systemskifte genom skattesänkningar och bantning av samhällsätaganden.

Snart åtta år med den moderatledda regeringen har också inneburit kraftiga skattesänkningar, 134 miljarders underminering av välfärdens finansiering. Man har också bejakat och släppt loss ett tänkande där vi människor har gjorts om till kunder på en marknad. Vinstjakt härjar på förskolor och i äldreboenden.

Har statsrådet någon uppfattning om att grupperna är större inom förskolan? Skolresultaten faller. Kvaliteten i äldreomsorg debatteras på många platser i vårt land. Har det inte ett samband med skattesänkningarna? Statsrådet verkar, liksom finansministern, totalt obekymrad över kvaliteten i vår gemensamma verksamhet.

När regeringen försöker att anpassa sig verbalt till en stigande opinion för att stoppa vinstjakt och för att få mer resurser till det gemensamma säger man till allas vår förvåning att det nu blir skattesänkningstopp. Dagen efter lades 16 förslag på skattesänkningar fram i skatteutskottet med de mest fantasifulla avdrag. Men Peter Norman hade missat informationen från kampanjhögkvarteret. Han lät sig intervjuas i Riksdag & Departement och sade: ”Tittar vi framåt, så ska vi fortsätta den här vägen, när den offentliga ekonomin så tillåter”, det vill säga fortsatta jobbskatteavdrag. ”Det måste bli större skillnader mellan att arbeta och inte arbeta.”

Jag vill då fråga statsrådet: Kommer det att fungera med fortsatta skattesänkningar och de enorma finansieringsbehov som finns i den kommunala ekonomin? Tror statsrådet på detta?

Anf. 88 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Som vanligt är jag och Peter Persson överens om det mesta när vi debatterar. Vi tycker att det är viktigt att omsorgen, skolan, sjukvården och dagis fungerar väl; där är vi överens. Vad vi inte är överens om är vad som bygger Sverige och kommunerna starka. Vad som bygger kommunerna starka är en hög grad av arbetskraftsdeltagande. Detta problem accentueras över tiden i takt med att allt färre ska försörja allt fler. Vi blir äldre.

Det är naturligtvis någonting att glädjas över att vi blir äldre och att vi kan utnyttja fler år än tidigare till att göra livsdrömmar realiserbara. Som vi väl känner till säger forskarna nu att varannan flicka som föds kommer att uppleva sin hundraårsdag, och amerikanska forskare hävdar att det

inte är så långt tills den första tvåhundraåringen finns på jorden. Den personen är förmodligen redan född. Det är kanske Peter Persson eller jag själv; vad vet jag. Men vi får väl se.

När man står inför denna utmaning handlar det om att vi har två val. Antingen kan vi sänka kvaliteten i det offentliga åtagandet eller så kan vi bibehålla kvaliteten. Eventuellt kan vi också öka kvaliteten. För att få råd med detta måste vi få fler arbetade timmar i ekonomin. Vårt svar på detta dilemma är självklart att vi inte avser att sänka kvaliteten. I stället vill vi öka kvaliteten i det gemensamma åtagandet. Då handlar det om hur vi får fler arbetade timmar i ekonomin.

En grundbult för att få fler arbetade timmar i ekonomin är en god utbildningssektor. En annan grundbult är ett innovationsklimat som fungerar. En tredje grundbult är att det ska vara lönsamt att arbeta.

Trots Peter Perssons svartmålning av jobbskatteavdraget är det ändå ett faktum att det aldrig har kommit in så många skattekonor till staten som det gör i dag. Detta tror jag är ett besvärligt konstaterande för Socialdemokraterna. Trots dessa drakoniska – enligt er egen uppfattning – skattesänkningar har det aldrig kommit in mer skattemedel till staten. Det beror ju på att det är fler som arbetar än tidigare. Ytterligare en kvarts miljon människor ingår nu i arbetskraften än tidigare. Vi tror att detta är medlet för att se till att den kommunala verksamheten och omsorgen kommer att ha en god kvalitet.

Om man gör tvärtom, om man gör det dyrare att anställa, om man har en högre beskattning, om man lägger på ytterligare pålagor så att det lönar sig mindre att utbilda sig tror jag och vi att den här utvecklingen går åt andra hållet. Man får mindre pengar och färre människor i arbetskraften, mindre sysselsättning. Detta skulle vara förödande för den kommunala sektorn. Här tror jag att vi tycker olika, och det ska bli mig ett nöje att debattera det med Peter Persson.

Anf. 89 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Innevarande år säger Ekonomistyrningsverket att prognosen för det offentliga underskottet är 87 miljarder kronor – 78 miljarder fördelat på staten och 12 miljarder på kommunsektorn. Trots det kämpade regeringspartierna som bävra här i kammaren för att bara för några månader sedan få igenom ytterligare skattesänkningar.

Med skatter på dagens nivå kommer välfärdens finansieringsunderskott år 2035 att uppgå till runt 200 miljarder, enligt Sveriges Kommuner och Landsting. Jag vet inte om det är korrekt. Ibland finns det en tendens att förstärka och dra ut prognoserna väl kraftigt. Men det pekar på ett allvarligt problem.

Socialdepartementet har ju sett detta. De ville tillsätta en bred parlamentarisk utredning om välfärdens framtida finansiering. Men det moderatledda Finansdepartementet och Statsrådsberedningen sade kategoriskt nej till en utredning om välfärdens framtida finansiering.

Arbetet med utredningsdirektiven startade för mer än två år sedan. Stig Orustfjord höll i pennan och uttryckte det så här till tidningen Dagens Samhälle: ”Men det var hela tiden nya bud om åt vilket håll departementet ville gå. De hade inte ens tänkt igenom vad de ville ha gjort. Och då var det ju svårt att skriva direktiv.”

Totalt skrev Orustfjord ett tiotal utkast innan han lade ned pennan och gick vidare till ett annat jobb.

Varför, statsrådet, ville inte Finansdepartementet ens utreda välfärdens finansiering? Var ni oroliga för resultatet? Skulle det försvåra era ytterligare skattesänkingsambitioner?

Ty jag tror mig veta vad som väntar i nästa rum. Jag har diskuterat den frågan med finansministern tidigare under dagen, nämligen Silver Life-konceptet i välfärden, som han inte ville ta avstånd ifrån. Det innebär att det finns ett slags basfinansiering, exempelvis i ett äldreboende, och sedan går du själv in och köper till bättre mat, bättre service, mer av lust och möjlighet.

Jag tycker att det är en förfärlig utveckling, där penningen åter avgör vilken kvalitet som verksamheten har. Det är inte våra behov och våra krämpor som avgör.

Det här blir effekten av stora skattesänkningar och neddragningar. De som kan köper sig förbi. Vi får ett helt annat samhälle.

Svara nu på frågan, Peter Norman: Tycker du att Silver Life är okej? Varför fick Socialdepartementet inte igenom förslaget om en utredning om den framtida finansieringen? Kan du utlova att du är felciterad i Riksdag & Departement, där det står att du säger att fortsatta skattesänkningar är det viktigaste av allt?

Anf. 90 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Sist jag kollade hade just Peter Persson en interpellation med rätt minister angående Silver Life, och jag skickar tillbaka den bollen till Peter Persson. Fick han inte svar från Anders Borg utgår jag från att han frågar honom igen.

Vad gäller mitt uttalande i Riksdag & Departement gällde den frågan på längre sikt. Alliansregeringen har varit väldigt tydlig med att vi under nästa mandatperiod inte ser några som helst möjligheter till skattesänkningar. Det blir en mycket paradoxal diskussion, i och med att det i detta val inte är vi som går fram med skattesänkningar utan Peter Perssons parti. Det blir en bumerang tillbaka till Peter Persson och Socialdemokraterna.

Återigen: Vi har aldrig haft så mycket skattekronor rullande in till staten som nu. Naturligtvis är detta en effekt av att det har blivit mer lönsamt att arbeta. Vi har fått ytterligare en kvarts miljon och mer än det i sysselsättning. Det är det som gör att det är inte bara våra skattekronor i staten som blir fler utan även skattekrorna i kommunerna. Det är alldeles utmärkt.

Vad sedan gäller de 87 miljarderna: Ja, vi har ett budgetunderskott på ungefär 2 procent under innevarande år. Allt annat, vill jag påstå, hade varit ansvarslost. Vi har haft den djupaste lågkonjunkturen sedan depressionen. Det är rimlig politik att hjälpa till i lågkonjunktur. Nu är det ett sådant läge där vi ska ut med pengar från staten.

Våra bedömningar är dock att vi 2018 har ett läge där ekonomin är ungefär i balans. Det betyder – i och med att åtminstone vi tycker att överskotts målet är viktigt, det vill säga 1 procent överskott under en konjunkturcykel – att vi ska upp igen till 1 procent överskott. Från och med nu till 2018 ska vi gå från -2 till +1 procent.

Detta ställer krav på reformer. Detta ställer krav på ansvar från alla politiska partier. Då går det inte att utlova massiva skattesänkningar och massiva bidragsökningar. Vad vi säger är att vi ska föra politik och att vi naturligtvis ska fortsätta med reformer, men de reformerna ska betalas krona för krona. Första gången detta applicerades var i vårpropositionen, där vi lyckades ”hitta” 6–7 miljarder bland annat genom att ta bort subventionen för privat pensionssparande och lägga de pengarna där vi tycker att de bättre hör hemma, i första hand i skola och infrastruktur.

Det är så man driver en ansvarsfull ekonomisk politik. Tittar vi på länderna runt om i Europa ser vi att det är precis tvärtom. De har fört en oansvarig politik, vilket har lett till att de nu sitter med statsskulder som är så höga att de när nästa lågkonjunktur kommer är mindre skickade att själva stimulera sina ekonomier än under denna lågkonjunktur. Då måste vi ta ett större ansvar än vi annars skulle göra, och då gäller det att ha ännu mer i ladorna och ha ännu mer torrt krut för att undvika att arbetslöshet och andra problem växer sig onödigt stora.

Anf. 91 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Peter Norman och jag har haft några interpellationsdebatter i denna kammare under senare år, och Peter Norman har haft en förkärlek för att citera Tage Erlander i hans dagböcker.

Tage Erlander var ju som statsminister och socialdemokratisk partiförande en prövande intellektuell. Det finns inte en sanning, utan man får hela tiden värdera politik och uppfattning. Det är till skillnad mot dem som har uppfattningen att vad som än rör sig är lösningen att sänka skatten.

Jag ska inte citera Erlander utan en av Erlanders gamla sekreterare, Ingvar Carlsson. Med en önskan om trevlig sommar vädjar jag till statsrådet att läsa *Lärdomar*, där Ingvar Carlsson skriver så här:

”Nästa stora steg i fel riktning tas när regeringen Reinfeldt efter tillträdet 2006 påbörjar nedmonteringen av den svenska välfärdspolitiken. Minskningen av den offentliga sektorn, urholkningen av den generella välfärden, försvagningen av de fackliga organisationernas ställning och framför allt sänkningen av ersättningsnivåerna i de inkomstrelaterade försäkringssystemen leder till att Sverige fjärmar sig från grundprinciperna för den nordiska modellen. Det hindrar, paradoxalt nog, inte Reinfeldt och Borg från att i Davos sola sig i glansen” kring ”den nordiska modellen ... Det är tur att jag följer dessa evenemang på avstånd. På plats skulle det vara svårt att hålla tillbaka känslorna och orden.”

Trevlig sommar!

Anf. 92 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Tack, Peter Persson, för högläsningen! Låt mig då bara ge en kontrast mot denna högläsning.

Kommunerna har aldrig haft så mycket medel som nu. Det har aldrig varit så mycket resurser i välfärden som nu. Det har aldrig varit så många anställda i den kommunala sektorn som nu. Detta har skett trots den djupaste lågkonjunkturen sedan depressionen, vilket jag i någon mening är stolt över att ha varit med om att bidra till, tillsammans med många andra.

Det jag är orolig för är att vi får en upprepning av det som hände på 90-talet när Socialdemokraterna hade satt upp ett arbetslöshetsmål på 4 procent. Det är alldeles utmärkt att man har höga ambitioner vad gäller arbetslösheten, och det har Socialdemokraterna nu också – det tycker jag är alldeles utmärkt. Men om man inte påvisar en rimlig väg att nå målen får vi gå tillbaka till vad som hände förra gången.

Förra gången skedde en massiv ökning av antalet förtidspensionärer i Sverige. Det var till och med så att 150 personer om dagen blev nya förtidspensionärer. När det var som allra värst hade vi en halv miljon förtidspensionärer i Sverige, på en befolkning av drygt åtta miljoner. Om de personerna tar varandra i handen får man en kedja på ungefär 80 mil – 80 mil svenskar som är förtidspensionärer.

De fick höra av statsmakterna att man skulle gå hem, man skulle få en liten slant en gång i månaden, man skulle inte höra av sig och man skulle inte anstränga sig för att få ett jobb, utan man skulle vara tyst och stilla, vara hemma och inte göra väsen av sig.

Den här stocken har vi krympt till under 300 000. Det är något som jag är mest stolt över i mitt mycket korta politiska liv. Vi får aldrig komma tillbaka till den tiden när förtidspensionering var ett sätt att lösa arbetslöshetsproblemen.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2013/14:405 om nya problem med etableringslotsar

Anf. 93 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Patrik Björck har frågat mig om jag och regeringen kommer att ta initiativ till en utredning nu i vår om hur systemet med etableringslotsar fungerar eller om regeringen tänker vänta till 2016 innan man agerar.

Etableringslotsen infördes som ny aktör i och med etableringsreformen och utgör en viktig del i etableringsuppdraget. Regeringen följer genomförandet och resultatet av verksamheten med etableringslotsar nog.

Det är inte acceptabelt med brister i kontroll och uppföljning av etableringslotsar. Arbetsförmedlingen har som upphandlande myndighet ansvaret för att följa upp lotsarnas verksamhet och se till att de tjänster som lotsarna erbjuder är av god kvalitet. I Arbetsförmedlingens uppdrag ingår att genomföra förändringar av tjänsten, exempelvis när det gäller förfrågningsunderlaget, kraven och ersättningen till lotsarna. Myndigheten har nu beslutat om en översyn av etableringslotsarnas uppdrag, vilket är positivt.

Det är viktigt att Arbetsförmedlingen har en väl fungerande uppföljning samt intern styrning och kontroll. Regeringen har därför gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att bland annat redovisa hur myndigheten arbetar för att motverka, hantera och följa upp fel i handläggningen avseende ersättning till externa leverantörer och vilka behov och möjligheter myndigheten bedömer att det finns att stärka kontrollsystemet i myndighetens samlade verksamhet.

Utredningen om felaktiga utbetalningar inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten lämnade sitt betänkande den 27 mars. Regeringen ska nu gå igenom betänkandet grundligt. Betänkandet kommer att remissbehandlas så att berörda myndigheter och organisationer ges möjligheter att lämna synpunkter. Denna rapport blir naturligtvis en av flera viktiga pusselbitar för att effektivisera förvaltningen.

Regeringen kommer att följa Arbetsförmedlingens översyn av etableringslotsarna noga för att se till att systemet utformas med hög kvalitet och så att fusk och oegentligheter förebyggs. Även Riksrevisionen har inlett en granskning av etableringslotsarna. Jag är inte främmande för att justera systemet med etableringslotsar för att säkerställa att det lever upp till regeringens intentioner om granskningen skulle ge anledning till detta.

Som jag har sagt tidigare behöver dock etableringsuppdraget följas upp ur ett längre tidsperspektiv. Regeringens intention är därför att invänta resultatet av den utvärdering av etableringsuppdraget som regeringen uppdragit åt Stockholms universitet innan några större förändringar av etableringsuppdraget vidtas. En delrapport ska lämnas senast i april 2015 och en slutrapport i april 2016. Tack, interpellanten Patrik Björck, för frågan!

Anf. 94 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Tack, integrationsministern, för svaret!

Vi hade en interpellationsdebatt om etableringslotsar i höstas. Bakgrunden var då, liksom den är denna gång, en stark kritik mot systemet. Det var en kritik som kom inte bara från oss socialdemokrater utan även från Riksrevisionen, Statskontoret och de lotsföretag som försöker agera seriöst på en oseriös marknad. Kritiken kom också från nyanlända, arbetsförmedlare och myndigheten Arbetsförmedlingen.

I höstas var kritiken i huvudsak att valfriheten inte fungerade. Det fanns system där vissa lotsföretag köpte kunder med gåvor. Det fanns system med ”vinstdelning”, för att uttrycka sig lite slarvigt – man köpte kunder genom att dela på resultatet. Det fanns andra typer av korruption i systemet.

När den liberala tankesmedjan Fores hade studerat systemet med etableringslotsar kom man fram till att ett problem är tecknen på att vissa lotsföretag utnyttjar systemet genom att teckna slavlika kontrakt med nyanlända efter att ha lockat dem med gåvor. Genom att ägna sig åt denna typ av ”cream skimming” kan de tjäna pengar utan att föra sina klienter närmare arbetsmarknaden.

Statskontorets beskrivning var att arbetsförmedlarna lämnade en samstämmig bild av att nyanlända har svårt att välja etableringslots. Målgruppens val baseras sällan på fakta utan sker snarare med utgångspunkt från bekantas tidigare val. Statskontorets bedömning var att valfrihetssystemet inte fungerade.

Till detta, som var känt redan i höstas, kommer nu nya vittnesmål om hur systemet har havererat. Oseriösa företag mjölkar skattepengar utan att tillföra ett mervärde. Efter att ha fått svaret från ministern här i dag kan jag konstatera att regeringen ser på men ingenting gör.

Det jag hör, fru talman, när jag pratar med personal på Arbetsförmedlingen är anställda som förtvivlat berättar om slöseri med skattepengar. Min fråga till statsrådet är: Har statsrådet ingenting hört? När jag pratar med deltagare och arbetsförmedlare får jag den informationen. Får inte statsrådet den typen av information?

Ett exempel är resultatet vid byte av leverantör från huvudleverantör till underleverantör. I ett exempel som jag har fått beskrivet för mig kostade detta samhället långt över 1 miljon i skattepengar i ett enskilt ärende. Det som hände var i princip ingenting för den sökande mer än att leverantören bytte nummer. Det var samma personer, samma lotsar, samma lokaler och så vidare. Det är viktigt att komma ihåg att det här var ett exempel som jag fick ta del av. Det finns naturligtvis många sådana exempel runt om i landet.

Reformen med etableringslotsar så som regeringen har utformat den, fru talman, bjuder in till missbruk och korruption. Det faktum att statsrådet verkar vara så nöjd med den rådande situationen och så ovillig att åtgärda något uppmuntrar naturligtvis till fortsatt missbruk av våra gemensamma skattepengar.

Som den ersättningsmodell vi har i dag är utformad betalar alltså Arbetsförmedlingen ut en ny startersättning när en underleverantör får ett eget lotsavtal och tar över befintliga deltagare. Utan att därmed tillföra något som helst mervärde kan ett enskilt företag på ett bräde kvittera ut miljontals kronor. Arbetsförmedlarna tvingas se på när oseriösa etableringslotsföretag mjölkar regeringssystemet med etableringslotsar på skattepengar. Trots att det är uppenbart att deltagarna inte gör något nytt val får företagen ut pengarna.

Då, fru talman, måste frågan till statsrådet bli: När man ser detta, när man tar del av de nyanländas och arbetsförmedlarnas berättelser, är det väl uppenbart att det finns anledning att handla nu, i dag, och inte vänta i flera år fram till 2016 med att åtgärda den här typen av korruption och misshälligheter?

Anf. 95 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Det märks att Patrik Björck har ett tonläge som beror lite grann på frustration över att Socialdemokraterna har suttit i opposition ett antal år. Det är ju inte riktigt seriöst att beskriva det som att vi ingenting gör.

Det Patrik Björck hänvisar till, det vill säga Statskontorets utvärdering, var ett initiativ jag tog för att följa upp hela etableringsreformen. Arbetsförmedlingen ser nu över hela upphandlingen av lotsar. Jag säger själv i svaret att jag inte är främmande för att se över lotsverksamheten. Vi följer detta mycket noggrant.

Men, Patrik Björck, jag välkomnar att Socialdemokraterna – för en gångs skull, skulle jag vilja säga – över huvud taget går in i en diskussion om integrationsfrågan. Där har ni ju helt tystnat under senare år. Ska man göra en seriös utvärdering av etableringsreformen ska man också säga att detta än en del av den. Vi har fler delar.

Vi får avvakta lite grann och se vad Stockholms universitet, som tittar på hela etableringsreformen och hela den nya integrationspolitiken, säger om ett år. Den slutsats vi vågar dra redan nu är att vi ser ett betydligt

bättre resultat av det vi gör nu än av det Patrik Björck och Socialdemokraterna gjorde i regeringsställning.

När det gäller etableringsreformen är 27–28 procent efter två års tid i arbete eller i heltidsstudier. Det är snabbare än tidigare, Patrik Björck. Men jag är inte nöjd. Vi behöver korta tiden in på arbetsmarknaden mycket mer.

Tittar man lite bredare på hur integrationspolitiken har fungerat sedan 2006 ser man att vi är i en situation där fler än 180 000 utrikes födda människor har fått ett jobb att gå till tack vare den av regeringen förda politiken. Det är en dramatisk förändring av svensk arbetsmarknad. Massor av människor som tidigare stod utanför har kommit i arbete, och nyanlända har fått en chans att komma i arbete. Vi håller på det viset på att förändra svensk arbetsmarknad. Du kan väl vara lite glad någon gång, Patrik Björck, över att det faktiskt går rätt bra för människor som har flytt eller invandrat till vårt land och att vi har fått fler människor i arbete.

När det gäller de konkreta frågorna om etableringslotsarna välkomnar jag att Arbetsförmedlingen – en myndighet som lyder under regeringen, som Patrik Björck vet – nu följer upp och ser över upphandlingen av etableringslotsar. Jag är medveten om att allt inte har fungerat exakt som vi tänkte oss när vi etablerade lotsarna. Patrik Björck pekar på några delar. Hur ser det ut med valfriheten? Hur ser det ut med balansen mellan olika lotsars insats?

Jag hoppades att vi i dag skulle vara i en situation där större delen av lotsarna kommer från den ideella sektorn. I dag kommer 8 procent av dem som är lotsar från den ideella sektorn. Jag skulle gärna hitta åtgärder som gör att vi får in den ideella sektorn i högre grad.

Självklart är det så, Patrik Björck, att vi inte ska ha något fusk med skattepengar. Det är också därför Arbetsförmedlingen i enlighet med den grundläggande reformen har möjligheten att dra in ett lotsuppdrag. Man har under senare år också sagt upp ett antal lotsavtal. Det tycker jag är bra, men jag tycker också att det är bra att man gör en större översyn av hela upphandlingen.

Patrik Björck är otroligt bra på att opponera, men det vore intressant att höra vad Patrik Björck och Socialdemokraterna vill. Jag har försökt läsa Socialdemokraternas budgetmotioner från i höstas och från i våras. Integrationsfrågan är en av våra riktigt stora framtidsutmaningar, Patrik Björck. Även om över 180 000 har kommit i arbete är vi fortfarande i ett läge där vi har ett stort utanförskap. Jag hittar ingenting om det, Patrik Björck – ingenting i budgetmotionen från i höstas och i princip ingenting i budgetmotionen från i våras förutom att ni vill spara på de mest utsatta stadsdelarna, det vill säga ni vill dra in 100 miljoner kronor från de mest utsatta stadsdelarna. Det är det jag hittar.

Berätta gärna, Patrik Björck: Vad vill du? Det vore intressant att veta. Jag står upp och tar ansvar för den politik vi för. Det tänker jag fortsätta göra, och jag tänker göra det på ett ansvarsfullt sätt, Patrik Björck. Jag tänker inte springa på att du går till riksdagen och säger att du har hört vittnesmål, utan jag tänker se till att de utvärderingar vi har tillsatt för att ett system ska fungera på ett ordentligt sätt får tid att verka. Det är att regera Sverige, Patrik Björck.

Anf. 96 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Det är väl inte rimligt att statsrådet skulle springa på basis av synpunkter eller vittnesmål från en enskild riksdagsledamot. Vad som gör det allvarligt är dock att det inte är en enskild riksdagsledamot som framför kritiken, utan den framförs från Riksrevisionen, Statskontoret, enskilda arbetsförmedlare, myndigheten Arbetsförmedlingen och från seriösa lotsföretag. Den framförs av en mängd olika aktörer i systemet. Den ende som inte ser eller hör något verkar vara statsrådet.

Statsrådet säger att han inte hittar vår politik för integration i våra budgetmotioner. Det är kanske inte så konstigt, för statsrådet verkar ju inte hitta något alls! Allt som andra hör och ser – även det som den liberala tankesmedjan Fores ser när de undersöker saken – verkar gå statsrådet spårlöst förbi.

Statsrådet säger att han följer detta noggrant och granskar detta. Jag undrar hur det går till när man följer något och granskar det noggrant och ändå inte ser något.

Sedan hoppas statsrådet att politiken skulle kunna förändras. Statsrådet ger mig en eloge att jag är en duktig oppositionspolitiker. Det verkar nästan som om statsrådet själv befann sig i opposition. Som oppositionspolitiker kan man ju hoppas på att politiken ska förändras. Men statsrådet sitter i regeringen och borde inte nöja sig med att hoppas, utan han borde också agera. Detta är det oroväckande med den debatt vi har nu.

I svaret står det tydligt att man följer detta, att det inte är acceptabelt med brister och så vidare. Sedan säger statsrådet i svaret att han inte är främmande för att justera systemet om granskningen skulle ge anledning till det. Då frågar jag: Hur ser statsrådet på detta i dag? Jag ställer denna konkreta fråga med anledning av de uppgifter som finns tillgängliga för alla som vill se och med de vittnesmål som är möjliga att höra för alla som vill höra. Jag tycker att det finns anledning att justera systemet. Tycker statsrådet att det är rimligt att enskilda företag ska kunna mjölka skattepengar ur ett system som statsrådet är ansvarig för – inte någon myndighet? Det är statsrådet som har ansvar för denna politik; han kan inte undandra sig ansvar genom att skylla på andra. Finns det anledning? Det är detta som är frågan i dag.

Tyvärr är regeringens intentioner att avvakta resultatet av en slutrapport i april 2016. Så står det ordagrant i svaret, och statsrådet har ordagrant läst upp det. Man ska invänta resultatet av en slutrapport i april 2016, och det är naturligtvis väldigt anmärkningsvärt.

Ser statsrådet inte de problem som jag har beskrivit? Det skulle det vara intressant att få ett konkret svar på. Kände statsrådet till att man på det här sättet med ett penndrag från ett enskilt företag kan plocka ut miljoner ur systemet utan att tillföra något som helst mervärde för de nyanlända som behöver hjälp att etablera sig på svensk arbetsmarknad, eller var det en nyhet för statsrådet? Är statsrådet över huvud taget medveten om de här problemen?

Det handlar inte om något höjt tonläge utan om en väldigt enkel fråga till det statsråd som är ansvarigt för en misslyckad politik.

Anf. 97 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Jag blir tvungen att göra något ganska ovanligt, nämligen att upprepa vad jag sade i mitt första inlägg. Patrik Björck beskriver svaret fel.

Du, Patrik Björck, säger att inget sker och inget görs, och sedan hänvisar du till Statskontoret. Vem har tillsatt den granskningen? Det har jag och regeringen gjort för att följa upp och se vad som sker.

Du säger att jag skyller på Arbetsförmedlingen. Nej, det gör jag inte. Det jag sade var att Arbetsförmedlingen nu ser över hela upphandlingen av etableringslotsar och att jag välkomnar det. Jag sade att Arbetsförmedlingen är en myndighet som lyder under regeringen för att påminna Patrik Björck om att vi tar ansvar för detta. Det är ytterst mitt ansvar.

Det sker alltså något, Patrik Björck. Just nu ser man över detta.

Vi har gett Arbetsförmedlingen möjlighet att dra in lotsavtal som inte fungerar. Det har verkligen gjorts. I den bästa av världar skulle vi inte ha varit i en situation där det förekommer den typen av missbruk, men när det nu förekommer måste systemet fungera.

Jag ska påminna Patrik Björck om de två stycken som står sist i det skrivna svaret. Där skriver jag: ”Jag är inte främmande för att justera systemet med etableringslotsar för att säkerställa att det lever upp till regeringens intentioner, om granskningen skulle ge anledning till det.” Sedan går vi över till det som står om 2016. Du kan själv läsa vad jag säger där. Några större förändringar av etableringsuppdraget ser jag inte framför mig – det är inte seriöst, Patrik Björck – innan man har gjort en ordentlig genomgång och uppföljning av hela systemet. Vi sitter inte passiva.

Jag vet att du inte gillar att svara på sådant som gäller ditt eget partis politik. Jag har ibland frågat Patrik Björck och andra socialdemokrater vad de vill på integrationsområdet. Vad har ni för idéer?

När jag säger att jag inte hittar något i motionerna säger du att jag inte är läskunnig. Berätta för mig vad det står, Patrik Björck! Berätta vilka finansierade förslag och vilka idéer Socialdemokraterna har för att angripa en av vår tids största utmaningar, det vill säga integrationspolitiken. Sanningen är ju att ni helt har tystnat på detta område under senare år.

Jag kan medge att ni för ett antal år sedan var drivande i de här frågorna, men nu är ni tysta. Ni passar när det gäller en av de viktigaste framtidsutmaningarna.

Du gillar inte när jag pratar om din politik, Patrik Björck, men man måste ibland ställa lite olika alternativ mot varandra. Man måste också påminna om att regeringens politik sedan 2006 för riktiga människor har gett resultat. Jag upprepar siffran: Över 180 000 fler utrikes födda jobbar i dag än vad som var fallet 2006. Vi har gått från en sysselsättning på mellan 550 000 och 580 000 utrikes födda till en sysselsättning på ungefär 750 000. Något i politiken måste då fungera, Patrik Björck. Det kan inte stämma att inget fungerar i det läget.

Vi behöver dock vara ödmjuka när vi genomför större nya reformer, och det är därför jag från början tillsatte den här typen av uppföljningar. Du kanske tycker att det är fel att man gör en större förändring, att man samtidigt ger Stockholms universitet och Statskontoret uppdrag att följa upp det. Man kan säga att det i så fall var korkat av oss, för du kan ju läsa

upp vad Statskontoret sade. Men jag har inte tillsatt Statskontorets uppföljning för att vi inte ska göra något mer.

I stället säger jag nu att vi självklart kommer att se över etableringslotsarna och göra de förändringar som kan behövas om det finns missbruk av systemet. Men ett par saker fungerar i systemet. Det ena är att man drar in avtal som inte funkar. Det andra är att Arbetsförmedlingen nu ser över hela upphandlingen.

Min motfråga till Patrik Björck, utöver att det vore spännande att höra om ni har någon idé på integrationsområdet, är: Vad vill Patrik Björck? Är du mogen att dra slutsatsen att man ska skrota etableringslotsarna helt och hållet? Är det detta du säger i riksdagens kammare? Vad mer är det du tycker att man ska göra för att förändra systemet, om du nu har alla korten på bordet? Om du vet vad som fungerar och exakt vilka fel som finns vore det intressant att veta om din och Socialdemokraternas slutsats är att man helt ska dra in denna del av etableringsreformen, alltså etableringslotsarna.

Anf. 98 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Vi behöver en ny politik som sätter nyanlända invandrarers jobbetablering på arbetsmarknaden i centrum och samlar resurser så tidigt som möjligt för snabbare jobbetablering.

Vi är kritiska – det är korrekt uppfattat – till hur systemet med etableringslotsar är utformat, och vi är kritiska till regeringens obefintliga styrning och brist på ansvar.

Vi menar att resurserna skulle göra större nytta inom ramen för Arbetsförmedlingen om de utnyttjas för validering, arbetspraktik och grundläggande utbildning i kommunal regi. Vi tror att kommunerna har goda möjligheter att erbjuda språk- och arbetspraktik.

Det denna interpellationsdebatt handlar om är om det är möjligt att få konkreta svar från ministern, som är ansvarig. Ministern säger nu att om det finns ett missbruk är han beredd att åtgärda det. Då är min väldigt konkreta fråga: Anser statsrådet att det är rimligt att ett enskilt lotsföretag tar ut över 1 miljon kronor utan att tillföra något som helst mervärde till den nyanlände, till Arbetsförmedlingen eller till samhället bara genom att byta organisationsnummer? Är det ett missbruk – kan jag få svar på den frågan?

Är det rimligt att justera systemet när Statskontoret säger att valfriheten inte fungerar? Är det ett missbruk när man använder gåvor och delar vinsten med kunderna i etableringsföretaget för att rekrytera nya kunder? Är det rimligt, eller är det ett missbruk?

Kan det vara så svårt att få ett konkret svar av ansvarig minister på dessa enkla frågor? De handlar om problem som man tydligt kan se om man tittar på hur det ser ut i dag och inte 2016.

Anf. 99 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Det kom ett antal konkreta frågor. Anser statsrådet att det är rimligt att en enskild aktör plockar ut miljonvinster utan att det ger resultat? Svaret på den frågan är nej. Det anser jag inte. Därför tycker jag att det är bra att Arbetsförmedlingen nu ser över upphandlingen och ser över hur man jobbar med etableringslotsar.

Nästa fråga blir: Blir min slutsats då att det här med etableringslotsar aldrig fungerar? Nej, jag vågar inte dra den slutsatsen just nu. Jag noterade att Patrik Björck inte heller drog den slutsatsen. Du svarade inte ens på frågan, som vanligt. Du sade inte vad du ville göra, ifall du ville ha kvar etableringslotsar eller inte.

När jag lyssnar på din mycket kraftiga kritik mot detta system får jag intrycket att du vill avskaffa det helt och hållet. Men hittills har jag inte riktigt förstått att det är det du pekar på.

Nästa fråga handlar om ifall det är rimligt att justera systemet om det är ett större missbruk av det. Ja, det är rimligt. Det är också det jag svarar Patrik Björck. Jag har svarat det nu. Jag har svarat det i tidigare interpellationsdebatter. Jag har svarat det skriftligt.

Du kan också läsa i regeringens budgetproposition, där vi går igenom hur vi ska försöka se till att vi inte hamnar i fusk eller felaktigheter när det gäller kompletterande aktörer.

Den grundläggande frågeställningen är: Tror man att kompletterande aktörer av det här slaget kan ha någon roll eller inte? Jag tror i grunden det. Jag tror att det är bra att man kan kombinera Arbetsförmedlingens insatser med kompletterande aktörer. När man gör det måste man se till att det finns ett noggrant system för att beivra missbruk. Man måste också se till att ha en ödmjukhet för att kunna säga: Nej, men vi kan behöva ändra i systemet. Därför välkomnar jag det som nu sker, det vill säga att Arbetsförmedlingen ser över upphandlingen. Arbetsförmedlingen är ansvarig myndighet som lyder under regeringen – jag tar ansvar för det, Patrik Björck.

Behövs det i steg två regelförändringar? Ja, låt oss återkomma till det. Jag för nära samtal med Arbetsförmedlingen. Jag följer noggrant de uppföljningar jag själv har tillsatt för att se: Vad kan vi förändra och förbättra i systemet?

Med det vill jag tacka för interpellationsdebatten och önska Patrik Björck en trevlig vår i detta regniga Stockholm – det blir nog soligare i morgon.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2013/14:466 om nyanländas väg till bostad och egen försörjning

Anf. 100 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Ingela Nylund Watz har ställt två frågor till mig om nyanländas väg till bostad och egen försörjning.

Första frågan avser vilka åtgärder jag som integrationsminister avser att vidta för att Arbetsförmedlingen ska kunna klara av att beta av den stora kön av nyanlända personer som väntar på att få hjälp med en anvisad bostad.

I mitt svar på Nylund Watz riksdagsfråga förra veckan informerade jag henne om att en lång väntan på anvisning försvårar personers möjligheter till snabb etablering. Därför är den viktigaste faktorn för att korta ledtiderna att kommunerna ökar sitt mottagande. Först med boendesituationen ordnad kan människor fokusera på vägen till arbete och egen för-

sörjning. Arbetsförmedlingens bosättningsuppdrag utgår från att det finns platser i kommunerna att anvisa nyanlända till.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stimulera kommuner att öka sitt mottagande av nyanlända. I januari utsåg regeringen två nationella samordnare, Lars Stjernkvist och Gunnar Hedberg, för att främja ett ökat mottagande av nyanlända och föra dialog med kommunerna om ökad mottagningskapacitet. De reser under våren runt i Sverige och träffar kommunpolitiker i samtliga län. Hittills har de besökt två tredjedelar av alla län, och dialogerna har varit mycket konstruktiva.

Den 1 januari i år infördes en prestationsbaserad ersättning till kommuner, som innebär en förstärkning av den statliga ersättningen till särskilt ansvarstagande kommuner. Kommuner med ett högt mottagande generellt och kommuner som tar emot nyanlända från anläggningsboenden och kvotflyktingar ersätts utöver schablonersättningen. Den 1 april trädde en reform i kraft som innebär att etableringsplanen startar först när en nyanländ tagits emot i en kommun och inte längre bor i ett anläggningsboende. Detta förväntas kunna ge kommunerna bättre planeringsförutsättningar och öka deras villighet att ta emot nyanlända från anläggningsboenden.

I vårändringsbudgeten för 2014 föreslår regeringen att ytterligare resurser tillförs för att främja mottagandet av nyanlända från anläggningsboenden. Bland annat föreslår regeringen att medel tillförs länsstyrelserna för att undanröja hinder för bosättning och underlätta mottagande av personer med särskilda behov.

Nylund Watz undrar i sin andra fråga om jag anser att de nyanlända personer som har valt EBO ska missgynnas när det gäller Arbetsförmedlingens ansvar för att anvisa bosättning.

Arbetsförmedlingen arbetar intensivt för att öka antalet personer som anvisas en plats för bosättning och för att korta ledtiderna i bosättningen. Med det nuvarande höga inflödet är det viktigt att myndigheten prioriterar och använder sina resurser klokt. Arbetsförmedlingens prioritering att anvisa personer från anläggningsboenden innebär att människor med uppehållstillstånd inte ska behöva stanna på anläggningsboenden längre än nödvändigt.

Anf. 101 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag anar att statsrådet förstår att jag inte är helt nöjd. Jag är snarare lite fundersam över svaret. I svaret säger statsrådet nämligen tydligt att det för att man ska klara Arbetsförmedlingens bosättningsuppdrag är viktigt att det finns platser i kommunerna att anvisa nyanlända till. Men det är nu en verklighet som statsrådet är väl medveten om inte existerar.

Den solidaritet som vi i Sverige kräver av alla EU:s medlemsländer för att vi ska klara de stora flyktingströmmarna till Europa existerar inte mellan kommunerna i vårt eget land. Här tvingas några kommuner, till exempel Södertälje, som jag är ifrån, påta sig ett oproportionellt stort ansvar för den svenska flyktingpolitiken, medan alltför många kommuner kan prata vackert om behovet av en generös flyktingpolitik men tillåtas sitta med armarna i kors när det kommer till kritan.

Fru talman! I Arbetsförmedlingens återrapportering till regeringen om bosättningen för nyanlända inom etableringsuppdraget framgår det att över 11 000 personer väntar på en bosättningsanvisning. Av de här bor drygt 6 000 på ett anläggningsboende, ABO. Det innebär att ungefär 5 000 personer bor eller vistas i Sverige i eget boende, EBO. Många av dem finns i Södertälje.

Regeringen gav den 1 april i år i uppdrag åt Arbetsförmedlingen och Migrationsverket att prioritera arbetet med ABO-flyktingar. Det innebär precis det som många anat, nämligen att EBO-flyktingarnas besvärliga bostadssituation inte tas på allvar. Det har nu bekräftats.

Alltför många trångbodda, inte sällan med dålig psykosocial hälsa och alltför ofta utnyttjade, har ingen hjälp att vänta i nuläget. Många av de här är barn och unga.

Detta vet jag att statsrådet är väl medveten om. Därför blir jag fundersam när jag inte kan få ett rakt svar på min fråga, om det är rimligt att man som flykting ska missgynnas i fråga om stöd när det gäller hjälp till bosättning om man valt eget boende. Men statsrådet har chansen i två inlägg. Är detta rimligt?

Fru talman! I Södertälje har vi nu 300 nyanlända som vill flytta till någon annan kommun men som inte får hjälp någonstans. Varken Arbetsförmedlingen eller Migrationsverket anser att det är deras uppdrag.

Jag anser att integrationsministern är skyldig dem ett svar. Vart ska de vända sig? Det kan väl ändå inte vara så att regeringen har gett upp och tyst accepterat att integrationen för vissa nyanlända kommer att få ta mycket lång tid, i vissa fall mellan sju och nio år? Det kan väl heller inte vara så att regeringen är omedveten om vilka konsekvenser det skulle få för de enskilda individer som drabbas och de hårt pressade kommuner som i själva verket bär upp stora delar av den nationella flyktingpolitiken?

Anf. 102 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Låt mig börja med den väldigt konkreta frågan från interpellantens sida. Är det rimligt att personer som har EBO, eget boende, inte ska kunna gå till Arbetsförmedlingen och få hjälp med boende? När vi införde etableringsreformen var det nytt att vi också öppnade för EBO-flyktingar att få den här möjligheten. Det har vi nu begränsat – det är riktigt. Det har vi gjort för att vi har ett antal tusen människor som sitter på anläggningsboenden och väntar på att få en bostad.

Men i den konkreta fråga som Ingela Nylund Watz ställer handlar det om att man vill flytta till en annan kommun – det är nu frågan. Då har Arbetsförmedlingen ansvar att hjälpa till. Det är flyttarna inom kommunen som vi har begränsat. Vi har sagt att man i första hand ska prioritera dem som är på anläggningsboenden.

Jag tar med mig den delen av frågan från Ingela Nylund Watz. Systemet ska fungera så att om jag är på väg att flytta till en annan kommun, med en rimlig arbetsmarknadssituation ska jag få hjälp av Arbetsförmedlingen även om jag är EBO. Därför tar jag med mig frågan från Ingela Nylund Watz.

Det är intressant att vi ibland från Socialdemokraternas sida får höra att vi inte riktigt tar ansvar för den förda politiken. Ni säger att vi måste ta ansvar för hur verkligheten ser ut. Det gör vi gärna. Sedan säger Ingela

Nylund Watz att det tar sju till nio år för en nyanländ att integrera sig. Kunde vi veta att det tog sju till nio för en nyanländ att integrera sig när Socialdemokraterna styrde? Vi har styrt i åtta år.

Det vi nu ser som en effekt av den förda politiken är att vi har kortat vägen in på arbetsmarknaden. Jag upprepar det jag berättade för Patrik Björck. Över 180 000 utrikes födda har kommit i arbete. 27–28 procent av dem över hela landet som har varit två år i etablering går till studier eller arbete. Om den utvecklingen fortsätter kommer vi att ha kortat tiden dramatiskt tack vare en integrationspolitik med fokus på jobb och kunskaper i svenska språket.

Jag instämmer inte riktigt i Ingela Nylund Watz uppfattning att kommunerna inte tar ansvar. Över 30 000 flyktingar och deras anhöriga fick en plats runt om i kommunerna förra året. De allra flesta kommuner i Sverige har i dag avtal. Med det sagt vill jag understryka att det finns vissa kommuner som har tagit ett större ansvar, som fortfarande tar ett större ansvar, till exempel Ingela Nylund Watz egen kommun Södertälje. Det är en kommun som har tagit mycket stort ansvar i förhållande till folkmängden under lång tid.

Vi befinner oss nu i en situation med kriget i Syrien, och relativt många av de flyktingar som kommer till Sverige söker sig till Södertälje. Jag tror inte att lösningen är att säga att de inte får skapa sig en egen framtid. Ett sätt att lösa problemet är att säga att de med viss nationalitet inte får flytta till Södertälje. Jag tror inte på det. Vi ska ha lika regler för alla människor.

En annan lösning som har diskuterats är att tvinga kommuner att ta emot flyktingar. Jag tror inte heller att det är lösningen. Av intresse skulle jag vilja ställa frågan till Ingela Nylund Watz: Vad är ditt svar på de två frågorna?

Ni svarar nej. Jag tycker att det är bra att människor oavsett bakgrund själva kan styra var de bor. Ett andra svar på frågan om vi ska tvinga kommuner att ta emot flyktingar är att jag inte tror på sådant. Om vi ska sitta i Stockholm och bestämma var människor ska bo kommer vi att hamna i ett läge då vi kommer att få sämre integrationspolitik och en sämre förankrad flyktingpolitik.

I Ingela Nylund Watz förra inlägg lät det som att det fanns en lösning där Ingela Nylund Watz och Socialdemokraterna lutar åt att tvinga kommuner att ta emot flyktingar. Det var intressant att höra Ingela Nylund Watz svar på den frågan.

Jag har en lista på tio tolv saker vi har gjort de senaste åren för att öka utströmningen från anläggningsboende. Jag återkommer gärna till dem i senare inlägg. Det vore intressant att reda ut de principiella frågorna med interpellanten.

Anf. 103 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Tack, statsrådet! Jag uppskattar statsrådets ärlighet när det handlar om att erkänna i kammaren att EBO-flyktingarna nu får vänta. De kan inte räkna med att få så mycket hjälp om de vill söka sig till annan bosättning därför att ABO-flyktingarna prioriteras.

Det är tråkigt. Drygt 5 000 personer får beskedet av statsrådet att de får vänta. I det här läget hade man kanske kunnat fundera över att tillföra

*Svar på
interpellationer*

ytterligare medel för att inte ställa två typer av flyktinggrupper mot varandra. Men nu har regeringen valt väg.

Regeringen har suttit vid makten i åtta år. Jag ska berätta lite grann om hur verkligheten ser ut i en kommun som har många flyktingar som har valt eget boende. Jag vet att statsrådet är väl insatt i frågan. Men det är viktigt att för kammaren beskriva situationen.

Södertälje är en kommun med drygt 90 000 invånare. Det senaste året har kommunen tagit emot ungefär 1 000 flyktingar från Syrien. Kommunen tog under kriget i Irak emot ungefär 5 000 flyktingar. Det första kvartalet i år har det kommit 400 flyktingar. Prognosen för i år är att det kommer totalt 2 000 flyktingar från Syrien. Det är kommunens verklighet.

Varje vecka startar kommunen en ny förskoleklass, och varje vecka startar kommunen en ny sfi-klass i Södertälje. Kön till Arbetsförmedlingen växer. Det förstår statsrådet.

De nationella samordnarna Stjernkvist och Hedberg åker runt och talar med alla Sveriges kommuner, precis som statsrådet sade i sitt svar. De kommer till Södertälje och tycker att kommunen ska ta emot 112 ytterligare flyktingar från anläggningsboenden. Jag förstår att uppdraget är svårt, men jag undrar om statsrådet tycker att det är rimligt att länsstyrelsen tycker att Södertälje kommun i det läget ska ta emot ytterligare 112 flyktingar från anläggningsboenden.

Förändringar i ersättningen och en del av de insatser som regeringen har gjort, till exempel förändringen av schablonersättningen och etableringsersättningen, är bra. Jag har ingenting emot de reformerna. Problemet är att de betyder så lite ekonomiskt. Södertälje kommun har räknat på vad förändringarna innebär i pengar. Nu får man ta det lite för vad det är eftersom vi inte vet exakt hur stort flyktingmottagandet blir i år. Kommunen gör bedömningen att de förändringar som regeringen har gjort kommer att innebära ungefär 15 miljoner kronor ytterligare till kommunkassan i Södertälje.

Med dessa summor i relation till att det på Södertälje kommuns arbetsmarknad finns otroligt många som det tar betydligt längre tid för än tre år att komma ut på arbetsmarknaden inser statsrådet att den börda för försörjningsstöd som kommunen måste bära är betydligt större än de extra insatser på 15 miljoner som reformerna har inneburit. Vore det inte en väg att ytterligare titta på om det går att göra mer i fråga om ekonomiska stimulanser till de kommuner som är beredda att ta emot många flyktingar?

Till sist vill jag ta upp frågan om de 300 personerna. Jag uppfattar det nu som att statsrådet lovar att se till att de ska få hjälp att ta sig till en annan kommun.

Anf. 104 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Jag ska säga hur regelverket ser ut och den ändring vi har genomfört. Nu gled Ingela Nylund Watz lite i början.

Låt mig vara tydlig. Om du är EBO prioriteras du om du vill flytta vidare till en annan kommun. Förändringen ligger i huvudsak i om du är kvar i samma kommun. Då har vi sagt att anläggningsboende ska prioriteras. Jag tror att Ingela Nylund Watz och även Södertäljes kommunpolitiker inser att det inte finns fler bostäder bara för att Arbetsförmedlingen

försöker hitta fler bostäder just i Södertälje. Det är inte där utmaningen ligger. Utmaningen handlar om att fler kommuner ska ta större ansvar och underlätta vidareflytt.

Regeringen har också ändrat i regelverket så att det blir ännu tydligare i fråga om etableringsersättningen. Om det finns ett jobb som väntar någon annanstans är man skyldig att ta det jobbet. Annars förlorar man sin etableringsersättning.

Mycket av det vi gör och har gjort under senare år har i hög grad skett i samtal med till exempel kommuner som Södertälje. Jag ska vara lite försiktig eftersom vi inte sitter på räknemaskiner, men jag tror att de beräkningar ni har vad gäller förändringen i ersättningssystemet till Södertälje är rimliga. Det blir 15 miljoner kronor extra om kommunen tar emot 1 000 flyktingar. Det är ett erkännande från vår sida att Södertäljepolitikerna under lång tid har haft rätt.

Södertäljepolitikerna har sagt ungefär så här: Det kostar mer att ta emot fler vid samma tillfälle. Då kan man behöva anställa nya lärare, bygga ny förskola eller ordna ett nytt klassrum. Tar kommunen emot fem elever på en skola ställer man ut fem nya skolbänkar. Det blir inte samma kostnader. Där har Södertälje haft rätt.

Efter att vi har haft nära samtal med Sveriges Kommuner och Lands-ting är jag glad för att vi har med oss kommunerna i att ha ett differentierat system. Kommuner som tar ett stort ansvar ska få mer resurser. De kommuner som tar ett litet ansvar kommer att få mindre resurser med det nya systemet. Då går vi ändå in med de av Ingela Nylund Watz efterlysta nya pengarna för att få systemet att fungera. Vi har gått in med en dryg miljard för de kommande åren i extra pengar till ersättningar till kommunerna.

Kommunersättningen är inte det enda. Sist jag var i Södertälje uttryckte man glädje över de satsningar regeringen gör på skolor i utsatta områden. Vi ser till att det finns statliga pengar för att anställa de bästa lärarna, så kallade förstelärare, det vill säga lärare med bättre betalt, i skolor med störst utmaningar.

Vi gör extra satsningar på svenska för nyanlända elever. Det är särskilt viktigt för Södertälje. Det är tre timmar svenska extra i veckan för nyanlända elever de första åren i Sverige, för att se till att de får med sig det som är grunden för att kunna lyckas i skolan.

Jag ska ärligt säga att inspirationen till det förslaget kommer från vad man har gjort i Landskronas skolor, Södertäljes skolor och Stockholms skolor. Så har man jobbat där. Förändringen är att det nu ska bli så i hela Sverige, och vi går också in med pengar.

Regeringen har också gjort särskilda satsningar ekonomiskt på de mest utsatta stadsdelarna. Till de 15 miljoner som man får genom omfördelningssystemet fick Södertälje 2014 uppåt 20 miljoner, om jag minns rätt, för de mest utsatta stadsdelarna. Det var för det resultat som man hade 2013, det var en kompensation för att man hade tagit emot många nyanlända, men det var också en effekt av att Södertälje har haft väldigt bra skolresultat i några av de mest utsatta stadsdelarna.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Ingela Nylund Watz. När ni satt där och räknade på effekterna av ekonomisk politik för Södertälje, räknade ni då vad det innebär med Socialdemokraternas vårbudget? Där står det att man drar in de 100 miljonerna – rakt av. Det är knappt 20 miljoner kro-

nor bort från Södertäljes budget – det är effekten. Det finns ingen alternativfinansiering. Det står bara att det ska användas för att stärka de offentliga finanserna.

När blev Socialdemokraterna ett parti som drar in pengar från de mest utsatta stadsdelarna – Ronna, Hovsjö, Rinkeby och Rosengård – och vad blir det för effekt för Södertälje att ni gör detta, Ingela Nylund Watz?

Anf. 105 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! När det handlar om vem som ska stötta de nyanlända som vill lämna Södertälje och bosätta sig på annan ort är statsrådets besked i dag att Arbetsförmedlingen ska hjälpa till med det. Men det är inte det besked som Arbetsförmedlingen i Södertälje lämnar, utan där hänvisar man till Migrationsverket. Jag tror nog att det finns anledning att fundera över hur regleringsbrevens är utformade eller titta på något slags uppföljning för att det ska fungera. Det är i dag 300 nyanlända i Södertälje som vill bosätta sig på annan ort och som är djupt förtvivlade.

Jag är också ordförande i det allmännyttiga bostadsföretaget i Södertälje. Vi märker – det tror jag att statsrådet förstår – att situationen när det handlar om EBO-lagstiftningen och det egna boendet håller på att bli oerhört bekymmersam.

Statsrådet är väl medveten om att vi nu i en del av landets kommuner har situationen att det bor tio tolv personer i en tvårummare och att många av dem är barn som inte får lugn och ro att läsa läxor eller att återhämta sig. Det blir en besvärlig situation, och många nya problem dyker upp, till exempel psykosociala problem.

Det är bra att statsrådet tar med sig frågan om att se över så att det ska fungera för de EBO-flyktingar som vill flytta till en annan kommun, för det gör det inte i dag. Det tycker jag är ett bra resultat av den här debatten.

Jag tycker också att vi i Sverige tillsammans – för i grund och botten tror jag att det parti som ministern representerar och vårt parti har ungefär samma inställning när det handlar om den generösa flyktingpolitiken i Sverige – ska fundera över på vilket sätt vi kan göra mer för att fler kommuner i Sverige ska ta ett proportionellt sett lika stort ansvar som vissa kommuner, som Södertälje.

Anf. 106 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Jag vill vara konkret i fråga om de två grundfrågeställningar som Ingela Nylund Watz tar upp i interpellationen.

Regelverket och förändringen som gjordes när det gäller EBO-lagstiftning var: Nej, vi ska inte hjälpa till med flytt inom kommunen – det är inte prioriterat. Om man däremot enligt EBO-lagstiftningen vill flytta till en annan kommun ska Arbetsförmedlingen kunna hjälpa till. Där återupprepar jag vad jag sade inledningsvis, och jag får ta med mig detta och se hur Arbetsförmedlingen har tolkat regelverket, för den möjligheten ska finnas.

Det finns en begränsning att det ska gälla en flytt till ett område i Sverige där man tror att man har en rimlig arbetsmarknad. Vi hade ganska länge en integrationspolitik där vi bara letade bostäder och inte letade arbetsmarknad. Det blev inte heller någon vidare bra start i Sverige, utan det handlar om kombinationen av jobb och bostad.

Jag är mycket medveten om situationen i Södertälje. Jag har nära dialog med Södertäljes kommunledning och kommer att fortsätta att ha det. Jag tycker också att vi från statens sida ska ha en ödmjukhet inför städer som Södertälje, som faktiskt har tagit ett mycket stort ansvar.

Jag tror dock inte att det finns några enkla lösningar på hur vi ska se till att hantera den akuta situationen när människor flyr från Syrien.

Södertäljes kommunledning brukar ibland säga: Stoppa detta med EBO, det vill säga att man själv får välja sin bostad! Men jag är lite rädd för vad det innebär i praktiken. Om EBO-systemet skulle avskaffas, vad skulle då hända? Det strider mot både grundlagen och Europakonventionen om mänskliga rättigheter att berätta att man inte får bosätta sig i Södertälje. En massa människor skulle ändå bosätta sig i Södertälje hos vänner och släktingar. Det enda verktyget från statens sida skulle då vara att vi drog in pengar från Södertälje och drog in pengar från den enskilde, och sluteffekten skulle bli att Södertälje fick sämre förutsättningar för integration.

Vi har i stället valt en annan väg, där vi försöker se till att fler kommuner tar ansvar. Där kan vi säga att vi har lyckats i den meningen att de allra flesta kommuner i dag har ett avtal. Ingen annan tar emot på den nivå som Södertälje gör, men att fler tar ansvar spelar stor roll.

Tack för interpellationsdebatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2013/14:229 Särskilda regler för viss utbildning med musikalisk inriktning

Skrivelse

2013/14:233 Åtgärdsplanering för transportsystemet 2014–2025

Redogörelse

2013/14:RR4 Riksrevisionens redogörelse om granskningen av årsredovisningen för staten 2013

EU-dokument

KOM(2014) 258 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anordningar för förbränning av gasformiga bränslen

Motioner

med anledning av prop. 2013/14:225 Bättre förutsättningar för gode män och förvaltare

2013/14:C17 av Veronica Palm m.fl. (S)

2013/14:C18 av Marianne Berg m.fl. (V)

2013/14:C19 av Mikael Jansson (SD)

Prot. 2013/14:113
19 maj

Justitieutskottets betänkanden
2013/14:JuU10 Straffansvar för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser
2013/14:JuU23 En ny organisation för polisen
2013/14:JuU30 Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap samt tillträde till Europarådets konvention om våld mot kvinnor

Utbildningsutskottets betänkanden
2013/14:UbU17 Ändrade regler om introduktionsperiod och legitimation för lärare och förskollärare
2013/14:UbU18 Gymnasial lärlingsanställning

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2013/14:MJU23 Ersättning enligt zoonoslagen och provtagningslagen
2013/14:MJU11 Ändring i lagen om kvotplikt för biodrivmedel

Näringsutskottets betänkanden
2013/14:NU21 Ett enhetligt patentskydd i EU
2013/14:NU23 Reglerat tillträde till fjärrvärmenäten
2013/14:NU24 Vissa lagändringar inför en ny programperiod
2013/14:NU25 Förbättrad konkurrenstillsyn

Socialutskottets betänkanden
2013/14:SoU22 Ökad tillgänglighet och mer ändamålsenlig prissättning av läkemedel
2013/14:SoU26 Fritidspeng för barn i hushåll med försörjningsstöd

21 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 maj

2013/14:473 Beredning av skatteintäktsförslag

av *Leif Jakobsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:474 Utflaggning av flyget

av *Leif Jakobsson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:475 Demokratiska aspekter av handelsavtal

av *Annika Lillemets* (MP)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

den 14 maj

2013/14:476 Skärpt straff för brott mot livsmedelslagen

av *Jens Holm* (V)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2013/14:477 Förslummad socialpolitik

av *Peter Persson* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:478 Användandet av OPS-lösningar

av *Ingela Nylund Watz* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:479 Arbetslösheten i Skåne

av *Anders Karlsson* (S)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:480 Månadsuppgifter

av *Anders Karlsson* (S)
till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:481 Regler för miljözon

av *Monica Green* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

den 15 maj

2013/14:482 Kryphål som består trots åtta års väntan

av *Raimo Pärssinen* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

den 16 maj

2013/14:483 Friår som arbetsmarknadsåtgärd

av *Annika Lillemets* (MP)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:484 Sociala krav i offentlig upphandling

av *Annika Lillemets* (MP)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2013/14:485 Sociala krav i upphandling kopplad till Ostlänken

av *Annika Lillemets* (MP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 maj

2013/14:610 Plan mot bristande måluppfyllnad

av *Peter Persson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:611 Skydd i folkbokföringen

av *Christina Oskarsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

den 15 maj

2013/14:612 Privata företag inom hemtjänsten
av *Christina Oskarsson* (S)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

den 16 maj

2013/14:613 Deltidsbrandmännens situation

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till arbetsmarknadsminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2013/14:614 Möjligheten för småföretagare att göra avdrag för lokaler

av *Mats Pertoft* (MP)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2013/14:615 Motköp och transparens

av *Peter Rådberg* (MP)
till näringsminister *Annie Lööf* (C)

2013/14:616 Boko Harams kidnappning av skolflickor

av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2013/14:617 Ratificering av Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod
av *Jens Holm* (V)

till miljöminister *Lena Ek* (C)

2013/14:618 Ratificering av Nagoya 2010 om biologisk mångfald

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

2013/14:619 Spränggattentat mot Gazas Ark

av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2013/14:620 Svensk medborgare fängslad i Egypten

av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2013/14:621 Ändring av trängselskattesystemet på Östra Hisingen, Göteborg

av *Lars Johansson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2013/14:622 Dubbelstöten mot de arbetslösa

av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2013/14:623 Avgiftsfri skola

av *Tomas Eneroth* (S)
till utbildningsminister *Jan Björklund* (FP)

2013/14:624 Uppställningsplatser och infrastruktur för husbilar och husvagnar

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2013/14:625 Ryckig och dåligt förankrad försvarspolitik

av *Anders Karlsson* (S)
till statsminister *Fredrik Reinfeldt* (M)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 14 maj

2013/14:604 Trafikledningen vid Karlstad C

av *Stina Bergström* (MP)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:598 Finansieringen av den utökade matematikundervisningen

av *Mats Pertoft* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:597 Skattereduktion för såld el

av *Lise Nordin* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:596 Rättssäkerheten kring företrädaransvaret i skatteförfarandelagen

av *Mats Pertoft* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:595 Avgifter i skolan

av *Adnan Dibrani* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:592 Oljekommissionens mål och förslag

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2013/14:593 Arbetsförmedlingens hantering av EBO-flyktingar

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:591 Kassaregisterkrav i konflikt med elsäkerhetskrav

av *Jonas Eriksson* (MP)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:599 Åldersgräns vid köp av energidryck

av *Hillevi Larsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:601 Färre jordbruksföretag

av *Raimo Pärssinen* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2013/14:602 Miljöforskning som stryps av sekretesslagstiftningen

av *Raimo Pärssinen* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:600 Amerikansk skatteplanering och uppköp av svenska företag

av *Raimo Pärssinen* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:603 Försvarsmakten och regeringsbeslut 5

av *Peter Jeppsson* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

Prot. 2013/14:113 24 § Kammaren åtskildes kl. 14.26.
19 maj

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 12 §
anf. 46 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ABIGAIL CHOATE

/Eva-Lena Ekman

1 §	Justering av protokoll.....	1
2 §	Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
3 §	Avsägelse.....	1
4 §	Meddelande om aktuell debatt om FN:s klimatpanels senaste vetenskapliga rapport.....	1
5 §	Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden.....	2
6 §	Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
7 §	Anmälan om faktapromemorior	2
8 §	Ärenden för hänvisning till utskott	3
9 §	Svar på interpellationerna 2013/14:350 och 390 om inbördeskriget i Syrien och destabiliseringen av läget i Mellanöstern.....	3
	Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	3
	Anf. 2 JABAR AMIN (MP)	4
	Anf. 3 AMINEH KAKABAVEH (V)	5
	Anf. 4 VALTER MUTT (MP)	6
	Anf. 5 ANNIKA LILLEMETS (MP)	7
	Anf. 6 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	8
	Anf. 7 JABAR AMIN (MP)	9
	Anf. 8 AMINEH KAKABAVEH (V)	9
	Anf. 9 VALTER MUTT (MP)	10
	Anf. 10 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	11
	Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	11
	Anf. 12 JABAR AMIN (MP)	12
	Anf. 13 AMINEH KAKABAVEH (V)	13
	Anf. 14 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	13
10 §	Svar på interpellation 2013/14:408 om lagförslag som legitimerar pedofili och våldtäkt mot barn i Irak	14
	Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	14
	Anf. 16 AMINEH KAKABAVEH (V)	15
	Anf. 17 ANNIKA LILLEMETS (MP)	16
	Anf. 18 JABAR AMIN (MP)	17
	Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	17
	Anf. 20 AMINEH KAKABAVEH (V)	18
	Anf. 21 ANNIKA LILLEMETS (MP)	19
	Anf. 22 JABAR AMIN (MP)	19
	Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	20
	Anf. 24 AMINEH KAKABAVEH (V)	20
	Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	21
11 §	Svar på interpellation 2013/14:338 om den digitala industrin.....	21
	Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (M)	21
	Anf. 27 HANNAH BERGSTEDT (S).....	22
	Anf. 28 LENA ASPLUND (M).....	23

Anf. 29 SVEN-ERIK BUCHT (S)	23
Anf. 30 KATARINA KÖHLER (S).....	24
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M).....	24
Anf. 32 HANNAH BERGSTEDT (S)	26
Anf. 33 LENA ASPLUND (M)	27
Anf. 34 SVEN-ERIK BUCHT (S)	27
Anf. 35 KATARINA KÖHLER (S).....	27
Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (M).....	28
Anf. 37 HANNAH BERGSTEDT (S)	29
Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M).....	30
12 § Svar på interpellation 2013/14:347 om kvalitetssäkring av fortsatt värns katt	30
Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (M).....	30
Anf. 40 PETER PERSSON (S).....	31
Anf. 41 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	32
Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (M).....	33
Anf. 43 PETER PERSSON (S).....	34
Anf. 44 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	35
Anf. 45 FREDRIK SCHULTE (M)	35
Anf. 46 Finansminister ANDERS BORG (M).....	36
Anf. 47 PETER PERSSON (S).....	37
Anf. 48 FREDRIK SCHULTE (M)	38
Anf. 49 Finansminister ANDERS BORG (M).....	38
13 § Svar på interpellation 2013/14:348 om gemensam välfärd eller Silver Life.....	39
Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (M).....	39
Anf. 51 PETER PERSSON (S).....	40
Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (M).....	40
Anf. 53 PETER PERSSON (S).....	41
Anf. 54 FREDRIK SCHULTE (M)	42
Anf. 55 Finansminister ANDERS BORG (M).....	43
Anf. 56 PETER PERSSON (S).....	44
Anf. 57 FREDRIK SCHULTE (M)	45
Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (M).....	45
14 § Svar på interpellation 2013/14:356 om sänkningen av hotell- och restaurangmomsen.....	46
Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (M).....	46
Anf. 60 PETER PERSSON (S).....	46
Anf. 61 LENA ASPLUND (M)	47
Anf. 62 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	48
Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (M).....	49
Anf. 64 PETER PERSSON (S).....	50
Anf. 65 LENA ASPLUND (M)	51
Anf. 66 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	51
Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (M).....	52
Anf. 68 PETER PERSSON (S).....	53
Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (M).....	53

15 § Svar på interpellation 2013/14:437 om deportationer av asylsökande med asylrätt.....	54
Anf. 70 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	54
Anf. 71 JABAR AMIN (MP)	55
Anf. 72 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	55
Anf. 73 JABAR AMIN (MP)	56
Anf. 74 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	57
Anf. 75 JABAR AMIN (MP)	57
Anf. 76 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	58
16 § Svar på interpellation 2013/14:463 om inhumana utvisningsbeslut.....	58
Anf. 77 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	58
Anf. 78 SVEN-ERIK BUCHT (S)	59
Anf. 79 KATARINA KÖHLER (S)	60
Anf. 80 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	61
Anf. 81 SVEN-ERIK BUCHT (S)	61
Anf. 82 KATARINA KÖHLER (S)	62
Anf. 83 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	62
Anf. 84 SVEN-ERIK BUCHT (S)	63
Anf. 85 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	63
17 § Svar på interpellation 2013/14:418 om staten och kommunernas framtid.....	64
Anf. 86 Statsrådet PETER NORMAN (M)	64
Anf. 87 PETER PERSSON (S)	64
Anf. 88 Statsrådet PETER NORMAN (M)	65
Anf. 89 PETER PERSSON (S)	66
Anf. 90 Statsrådet PETER NORMAN (M)	67
Anf. 91 PETER PERSSON (S)	68
Anf. 92 Statsrådet PETER NORMAN (M)	68
18 § Svar på interpellation 2013/14:405 om nya problem med etableringslotsar.....	69
Anf. 93 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	69
Anf. 94 PATRIK BJÖRCK (S)	70
Anf. 95 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	71
Anf. 96 PATRIK BJÖRCK (S)	73
Anf. 97 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	74
Anf. 98 PATRIK BJÖRCK (S)	75
Anf. 99 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	75
19 § Svar på interpellation 2013/14:466 om nyanländas väg till bostad och egen försörjning.....	76
Anf. 100 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	76
Anf. 101 INGELA NYLUND WATZ (S)	77
Anf. 102 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	78
Anf. 103 INGELA NYLUND WATZ (S)	79
Anf. 104 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	80
Anf. 105 INGELA NYLUND WATZ (S)	82
Anf. 106 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	82
20 § Bordläggning.....	83

Prot. 2013/14:113
19 maj

---

21 § Anmälan om interpellationer	84
22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	85
23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	87
24 § Kammaren åtskildes kl. 14.26.	88

Tryck: Elanders, Vällingby 2014